

Δήμος Χαλκιστιούδης

Έκφραση - Έκθεση
Β' Λυκείου

Κατάλογα αξιολόγησης

Χλωπτσιούδης Δήμος
Έκφραση - Έκθεση Β' Λυκείου
κριτήρια αξιολόγησης

ISBN: 978-618-80951-0-6

© Χλωπτσιούδης Δήμος

© schooltime.gr

Οκτώβριος 2013

εκδόσεις: schooltime.gr
e-mail: info@schooltime.gr
url: www.schooltime.gr

εκδοτική επιμέλεια: Δήμος Χλωπτσιούδης
e-mail: chldimos@gmail.com
url: http://chldimos.blogspot.com

Τα ψηφιακό σχολικό βοήθημα διανέμεται δωρεάν αποκλειστικά από τον ψηφιακό τόπο του schooltime.gr.

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή του έργου (ολική, μερική ή περιληπτική), με οποιοδήποτε τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό ή άλλο, χωρίς τη γραπτή άδεια του εκδότη και τη σύμφωνη γνώμη του συγγραφέα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Νέοι και ψυχαγωγία	7
Η επιδρομή της πληροφόρησης	9
Βίαια βιντεοπαιχνίδια: Πώς επηρεάζουν;	11
Ένας κόσμος ομοιόμορφος, μια κοινωνία της λήθης	13
η γλώσσα των νέων	15
Η εικόνα των νέων, βοήθεια, οι δεκαεξάρηδες	17
Η επιθετικότητα, η βία και η εγκληματικότητα	19
Νεανική βία και εγκληματικότητα	23
Τους μαθητές δεν τους αγαπάμε, τους διδάσκουμε	25
Η γνώση της ελληνικής γλώσσας	29
Από το κέφι, στο μεθύσι	31
Εκπαίδευση και εργασία	33
Η διαφημιστική βαρβαρότητα της εποχής μας	35
Το «ελληνίζειν» και ο δήμος των παιδιών	37
Ανεργίας έργα	39
Πόσο ισχυρό είναι το «ισχυρό φύλο» σήμερα;	41
ρατσισμός και πολιτική ορθότητα	43
άτομα με αναπηρίες	45
οι Έλληνες και η ξеноφοβία	47
πολιτισμός κατά ρατσισμού	49
ο φόβος του διαφορετικού και η ασφάλεια της ομοιότητας	51
φτωχός όποιος δεν έχει πρόσβαση στη γνώση	53
ο ελεύθερος χρόνος στην εποχή της κρίσης	55
η αντικειμενικότητα της είδησης	57
δουλεύοντας σαλονιού και κουζίνας, γωνία	59
άτομα με αναπηρίες	61
ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ	64

Νέοι και ψυχαγωγία

Πάρα πολλοί νέοι αποφεύγουν τις εξωοικιακές μορφές ψυχαγωγίας, κλείνονται στο σπίτι τους και στον εαυτό τους και ζητούν την απόλαυση στην τηλεόραση και στο video και πρόσφατα στα ηλεκτρονικά παιχνίδια, που υποκαθιστούν την ανθρώπινη συντροφιά. Αυτό πέρ' από το γεγονός ότι αποτελεί τη χειρότερη μορφή παθητικής ψυχαγωγίας, αποξενώνει το νέο από το ευρύτερο περιβάλλον του, τον κάνει κλειστό και εσωστρεφή τύπο, αδιάφορο για το όσα συμβαίνουν γύρω του. Αυτό συνεπιφέρει μια περαιτέρω καθίζηση και πνευματική αποδυναμωση της νεολαίας που έχει σιγά - σιγά καταργήσει την αγορά του ποιοτικού εντύπου και περιορίζεται σε περιοδικά προβολής ειδώλων. Δεν είναι απορίας άξιο λοιπόν που το μεγαλύτερο μέρος των σημερινών παιδιών αγνοεί τον Χριστιανό Μπαχ αλλά ξέρει τα πάντα για τη Μαντόνα.

Με την προβολή ορισμένων τρόπων ψυχαγωγίας - ή μάλλον επιβολή - οι νέοι εθίζονται τελικά σ' έναν τρόπο ζωής, σε μια μορφή ψυχαγωγίας, που δεν είναι σε θέση να εγκρίνουν ή όχι. Δέχονται αυτό που τους παρέχεται, χωρίς να αντιτάσσουν σ' αυτό την επλεκτική τους ικανότητα, που με τον καιρό εξατμίζεται. Σνηθηθίζουν στην πληθώρα των θεαμάτων ή ακουσμάτων κι όχι στην ποιότητα που προσφέρει η αισθητική απόλαυση. Όχι μονάχα χάνουν τη χαρά, που προσφέρει η δημιουργία προσωπικών έργων αλλά και την αισθητική συγκίνηση που προσφέρει η επαφή μ' ένα έργο τέχνης. Δεν πρέπει ν' αποδοθεί σε κάποια αόριστη συγκυρία το γεγονός ότι το αισθητικό κριτήριο των περισσότερων νέων έχει αλλοιωθεί κατά τρόπο φρικτό. Θεωρούν όμορφο αυτό που έχουν μάθει να βλέπουν και να ακούνε, δηλαδή το φτηνό, το χυδαία εμπορικό, το βάνουσα εντοπωσιακό, το αισθησιακά διεγερτικό. Η κακή ποιότητα των μέσων και τρόπων ψυχαγωγίας, που τους προσφέρεται οδηγεί τους νέους στη γενίκευση. Το ποιοτικά ανώτερο ή παραγκωνίζεται και τοποθετείται στο χώρο του δύσκολου, του ακατανόητου ή συγκρίνεται και ισοβαθμίζεται με το κατώτερο και απορρίπτεται.

Σήμερα, μέσα στο γενικότερο πλαίσιο μιας καταναλωτικής κοινωνίας ακόμη και η διασκέδαση έγινε καταναλωτικό προϊόν που αγοράζεται και πουλιέται. Η λεγόμενη «βιομηχανία του ελεύθερου χρόνου», χρησιμοποιώντας τις τεχνικές του Marketing, επιβάλλει στους νέους ορισμένα στερεότυπα συμπεριφοράς, όσον αφορά τον τρόπο ψυχαγωγίας. Οι νέοι, για να μην απομονωθούν από τους συνομιλητές τους, αναγκάζονται να τα αποδεχθούν. δέχονται «να χάσουν το πρόσωπό τους για να μοιάσουν με τους άλλους». [...]

Κάτω από αυτές τις συνθήκες ο νέος συχνά κυριεύεται από μια παθητικότητα. Οι διάφορες μορφές ψυχαγωγίας, όπως ο χορός και το τραγούδι, δε λειτουργούν ως ερεθίσματα, που θα προτρέψουν να εκφραστεί μ' ένα δικό του δυναμικό και δημιουργικό τρόπο ψυχαγωγίας. Αντίθετα, τον ωθούν σε μια παθητική στάση ζωής, σε πανομοιότυπες μορφές διασκέδασης που τον διδάσκουν απάθεια και αδιαφορία. Συχνά το τραγούδι γίνεται ένα άμεσος ή έμμεσος τρόπος προβολής των ναρκωτικών, κάποιων αντικοινωνικών συμπεριφορών και ψυχοφθόρων ιδεολογιών. Σήμερα το μοντέρνο τραγούδι διαμορφώνει όχι μόνο τη γλώσσα αλλά και τη σκέψη των νέων. Αυτό εξηγεί το γιατί το λεξιλόγιο της ελληνικής νεολαίας βρίθει από ξενικά στοιχεία ή από λέξεις δήθεν λαϊκές, που προωθούνται από κάποια τραγούδια μιας νέας αργκό, που εκφράζει τον πρόσφατο μουσικό μας λαϊκισμό, που δεν είναι τίποτε άλλο παρά εμβόλιο ανοησίας στη σκέψη και στη γλώσσα των νέων παιδιών.

Απ' όλα αυτά διαπιστώνουμε ότι ο σύγχρονος τρόπος ψυχαγωγίας δεν εξαρτάται σε μεγάλο ποσοστό από τη θέληση των ίδιων των νέων. Απλά τους μεταβάλλει σε άκριτους δέκτες απολαύσεων. Μέσω της ελεγχόμενης ψυχαγωγίας περνούν και οι νέοι τρόποι εξάρτησης. Κι επειδή οι νέοι όλου του κόσμου αντιμετωπίζουν τα ίδια προβλήματα, ρέπουν προς έναν ενιαίο τρόπο διασκέδασης. Όμως από αυτό επωφελούνται οι πολυεθνικές δισκογραφικές εταιρείες, για να διαμορφώσουν ένα παγκόσμιο πρότυπο ψυχαγωγίας, σύμφωνα με τα δικά τους συμφέροντα. Σήμερα, το τραγούδι εκφράζει κατά κάποιον τρόπο την ιδεολογία των

νέων. Μέσα από αυτή την «ιδεολογία» επιχειρείται η από-εθνικοποίηση των λαών και η αποκοπή της νεολαίας από την εθνική τους κουλτούρα. Δεν υποβοηθούνται σήμερα οι προσπάθειες, που θα έδιναν τις δυνατότητες στους νέους να βρουν τρόπους και μέσα ψυχαγωγίας στη δική τους κουλτούρα.

Σαράντος Ι. Καργάκος,
Προβληματισμοί, Ένας διάλογος με τους νέους,

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάσετε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

1. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου (περίπου 120-140 λέξεις).
ΜΟΝΑΔΕΣ 25
2. Να γράψετε τους πλαγιότιτλους των παραγράφων του κειμένου.
ΜΟΝΑΔΕΣ 10
3. Να βρείτε πέντε διαρθρωτικές λέξεις του κειμένου και να προσδιορίσετε τη σημασία τους.
ΜΟΝΑΔΕΣ 5
4. « Με την προβολή ορισμένων τρόπων ...κατώτερο και απορρίπτεται»: Να βρείτε τη δομή της παραγράφου.
ΜΟΝΑΔΕΣ 5
5. Να βρείτε τα συνώνυμα των παρακάτω λέξεων:
εθίζονται, πληθώρα, παραγκωνίζεται, ρέπουν, αποκοπή.
ΜΟΝΑΔΕΣ 5
6. Να εντοπίσετε τα δομικά στοιχεία της 4ης παραγράφου («Κάτω από αυτές τις συνθήκες ...στη γλώσσα των νέων παιδιών») και να σημειώσετε με ποιο τρόπο αναπτύσσεται αυτή.
ΜΟΝΑΔΕΣ 6
7. Να βρείτε τα αντώνυμα των παρακάτω λέξεων:
παθητικότητα, μοντέρνο, αισθητικό, εσωστρεφή
ΜΟΝΑΔΕΣ 4
8. Στο κείμενο διατυπώνονται πολλοί από τους λόγους και τα αποτελέσματα της λεγόμενης νόθης ψυχαγωγίας. Ποιες πιστεύετε ότι μπορεί να είναι οι μορφές μιας ορθής αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου από τους νέους; Να αναφέρεται τους τρόπους με τους οποίους θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα της ψυχαγωγίας των σύγχρονων νέων. (500 λέξεις)
ΜΟΝΑΔΕΣ 40

η επιδρομή της πληροφορίας

Η πληροφόρηση στις ημέρες μας έχει αποβεί μια δύναμη κατεξοχήν επιθετική. Κάθε πληροφορία, κάθε είδηση, κάθε «νέο» πέφτει επάνω μας καταγιγιστικά. Από παντού μας πετροβολούν με αποκλειστικότητες ή με αποκαλύψεις. Τα δελτία ειδήσεων, ανά ώρα, ανά ημίωρο, ανά τέταρτο, και ο τρόπος που εκφέρονται ή προαναγγέλλονται, αποτελούν μια θύελλα από χαλάζι, έχουν όλα τα χαρακτηριστικά του λιθοβολισμού.

Στη ρίζα της λέξης «πληροφορία» υπάρχει ή εξυπακούεται η πληρότητα, η σφαιρικότητα. Τα ρήματα «πληρώ» και «φέρω» είναι τα εννοιολογικά της στοιχεία. Αυτό αναφέρεται όχι μόνο στον πομπό της πληροφορίας, αλλά και το δέκτη. Σημασία δηλαδή, δεν έχει μόνο πώς έρχεται ή πώς επιπίπτει πάνω στο δέκτη, αλλά και πώς αυτός τη λαμβάνει. Ο προορισμός της πληροφορίας είναι να δημιουργεί ένα αίσθημα γνώσης, ασφάλειας και ισορροπίας (έστω και με την κακή είδηση) σε εκείνον που τη λαμβάνει. Όχι βέβαια με τρόπο τεχνητό και πλασματικό, αλλά μέσα από την ίδια τη φύση της αντικειμενικής πληροφόρησης.

Συμβαίνει ακριβώς το αντίθετο. Οι πληροφορίες δημιουργημένες, αποσπασματικές, αγχοπαραγωγές, εμπορευματοποιημένες, φωτοσκιασμένες ανάλογα, προορίζονται μάλλον να δημιουργούν αντί πληρότητα ένα πελώριο κενό, έτσι ώστε αυτό, να μπορεί να γεμίσει με οτιδήποτε. Η πληροφόρηση φαίνεται σαν να επιδιώκει τη δημιουργία ανθρώπων πανικόβλητων, παραιτημένων και αλλοιωμένων, ίσως με σκοπό να γίνεται εύκολη η κάθε «κατάληψη» της εξουσίας ή της ψυχής. Μια πληροφόρηση που επιτίθεται σαν ύαινα και ξεσκίζει την ευαισθησία ή ανατρέπει τη στοιχειώδη εσωτερική μας ισορροπία, καταλήγει σε τρομοκρατία. Η εικόνα του κόσμου, αποκομμένη τελείως από την ομορφιά και από την ελπίδα, υπογραμμίζει τη μοναξιά του ανθρώπου και το πλήρες αδιέξοδο -κοινωνικό, πολιτικό, πολιτιστικό, μεταφυσικό.

Δεν υποστηρίζουμε ότι η ειδυλλιακή παρουσίαση του Κόσμου μεταβάλλει την «είδηση» (οίδα) σε «συνείδηση». Αντίθετα η πληροφόρηση έχει αποστολή να δίδει τη διάσταση της τραγικότητας, η οποία όμως έχει πυρήνα την ελπίδα. Το τραγικό έχει μέσα του οργανικά, την κάθαρση, την αγωνιακή προσπάθεια απεμπλοκής από τα αδιέξοδα, τη δυναμική των «γόρδιων» λύσεων. Μέσα από τη βίωση του τραγικού ανατέλλει μια αυγινή αντίληψη της ζωής και του μέλλοντος. Το σκοτάδι της πληροφόρησης και οι τρόποι μετάδοσης της δημιουργούν δειλούς και απληροφόρητους, που σαρώνονται από τα ρεύματα της προπαγάνδας και αλέθονται από τους μηχανισμούς της υποδούλωσης.

Παναγιώτης Φωτέας (διασκευή)

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάσετε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

1. Να γραφεί η περίληψη του κειμένου σε 100-120 λέξεις.

ΜΟΝΑΔΕΣ 25

2. «Η εικόνα του κόσμου, αποκομμένη τελείως από την ομορφιά και από την ελπίδα, υπογραμμίζει τη μοναξιά του ανθρώπου και το πλήρες αδιέξοδο». Ποιο είναι το βαθύτερο νόημα της άποψης αυτής; (1 παράγραφος 80-100 λέξεις)

ΜΟΝΑΔΕΣ 10

3. Να ξαναγραφεί η 1η παράγραφος χωρίς σχόλια.

ΜΟΝΑΔΕΣ 5

4. προορισμός, πλασματικό, μεταβάλλει: να γραφούν τα συνώνυμα των λέξεων.

ΜΟΝΑΔΕΣ 6

5. αγχοπαραγωγές, αντίληψη, απληροφόρητους : να γίνει η ετυμολογία των λέξεων και να γραφούν σύνθετα με ένα από τα συνθετικά τους μέρη (ένα σύνθετο για κάθε λέξη).

ΜΟΝΑΔΕΣ 6

5. Να εντοπίσετε 2 φράσεις ή λέξεις μεταφορικής χρήσης του λόγου.

ΜΟΝΑΔΕΣ 3

7. Να μετατρέψετε την ενεργητική σύνταξη σε παθητική και το αντίθετο:

«Οι πληροφορίες δημιουργημένες, αποσπασματικές, αγχοπαραγωγές, εμπορευματοποιημένες, φωτοσκιασμένες ανάλογα, προορίζονται μάλλον να δημιουργούν αντί πληρότητα ένα πελώριο κενό, έτσι ώστε αυτό, να μπορεί να γεμίσει με στιδήποτε»

«Δεν υποστηρίζουμε ότι η ειδυλλιακή παρουσίαση του Κόσμου μεταβάλλει την «είδηση» (οίδα) σε «συνείδηση».

ΜΟΝΑΔΕΣ 10

8. Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (Μ.Μ.Ε) συμβάλλουν αποφασιστικά στη διαμόρφωση της κοινής γνώμης. Στη σημερινή εποχή όμως κι έπειτα από την τεράστια ανάπτυξή τους, τίθεται όλο και πιο έντονα το ερώτημα αν συντελούν στην ορθή και αντικειμενική πληροφόρηση. Ποιος νομίζετε ότι πρέπει να είναι ο ρόλος των Μ.Μ.Ε σε μια κοινωνία; Να ετοιμάσετε μια εισήγηση στο δεκαπενταμελές συμβούλιο του σχολείου σας (450-550 λέξεις).

ΜΟΝΑΔΕΣ 40

Βίαια βιντεοπαιχνίδια: πώς επηρεάζουν τον εγκέφαλο και τη συμπεριφορά εφήβων;

Οι έφηβοι που παίζουν βίαια βιντεοπαιχνίδια, υφίστανται αλλαγές στον εγκέφαλο τους που πιθανόν να επηρεάζουν αρνητικά την προσωπικότητα και τη συμπεριφορά τους. Τα βιντεοπαιχνίδια, είναι σήμερα ένα σημαντικό μέρος της ψυχαγωγίας των παιδιών και εφήβων. Τα ηλεκτρονικά αυτά παιχνίδια, έχουν αναπτυχθεί σε πολύ ψηλό επίπεδο και είναι ιδιαίτερα ελκυστικά για τους νέους. Όμως, πολλά βιντεοπαιχνίδια, χαρακτηρίζονται από βιαιότητα μέχρι σημείου που συχνά να περιέχουν ιδιαίτερα επιθετικά και βάνουσα στοιχεία. Υπάρχουν φυσικά και σημαντικός αριθμός βιντεοπαιχνιδιών με τον ίδιο βαθμό ελκυστικότητας για τα παιδιά, τα οποία είναι ψυχαγωγικά χωρίς βία και που προσφέρουν πολλά για την εφευρετικότητα, δημιουργικότητα, διαπαιδαγώγηση και κοινωνικότητα των παιδιών και εφήβων.

Είναι σημαντικό να ανακαλυφθεί σε ποιο βαθμό, τα βίαια βιντεοπαιχνίδια και γενικά η βία στα μέσα, επηρεάζουν ή προάγουν την αρνητική και επιθετική κοινωνική συμπεριφορά. Οι γονείς πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτικοί στο τι αφήνουν να μπαίνει στο σπίτι για τα παιδιά τους όσον αφορά στα ηλεκτρονικά μέσα ψυχαγωγίας.

Τα παιδιά επηρεάζονται και μαθαίνουν από όλα τα μέσα ηλεκτρονικής ψυχαγωγίας και άλλα, τα οποία συναντούν στη ζωή τους. Η μεγάλη ανάπτυξη και διάδοση βιντεοπαιχνιδιών με βίαιο χαρακτήρα προκαλεί ανησυχίες για αρνητικές επιδράσεις και αύξηση της επιθετικότητας όχι μόνο στα παιδιά και στους έφηβους αλλά και στους ενήλικες. [...]

Οι βραχυπρόθεσμες αυτές επιδράσεις στον εγκέφαλο των εφήβων δεν αποκλείεται να προκαλούν μόνιμες αλλαγές στο χαρακτήρα των παιδιών. Λαμβάνοντας υπόψη τη διαχρονική και επαναλαμβανόμενη συμμετοχή των παιδιών σε βίαια βιντεοπαιχνίδια, είναι λογικό να δημιουργούνται ανησυχίες ότι οι αλλαγές στη συμπεριφορά με περισσότερη επιθετικότητα, θυμό, αποδοχή της βίας, μείωση του αυτοελέγχου και της συγκέντρωσης, μπορεί να είναι μακροπρόθεσμες και ίσως μόνιμες.[...]

Επισημαίνεται ότι αναμένεται να αρχίσουν επιπρόσθετες έρευνες για απάντηση ακριβώς ερωτημάτων του τύπου: τι γίνεται μακροπρόθεσμα με τις εν λόγω αλλαγές που παρατηρήθηκαν βραχυπρόθεσμα και ποιες οι επιπτώσεις στη συμπεριφορά και κοινωνικότητα των εφήβων; Η βιομηχανία και οι επιχειρήσεις που σχετίζονται με τα βιντεοπαιχνίδια έχουν να δείξουν πωλήσεις των 10 δισεκατομμυρίων δολαρίων ετησίως στις Ηνωμένες Πολιτείες. Πρόκειται για μεγάλη δραστηριότητα με τεράστια κεφάλαια. Όμως η άνθιση της εν λόγω βιομηχανίας, συνοδεύεται από σοβαρές ανησυχίες για τις αρνητικές επιδράσεις στο χαρακτήρα των νέων, μερικών από τα προϊόντα της, τα βίαια βιντεοπαιχνίδια.

Οι γονείς πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτικοί στο τι βιντεοπαιχνίδια χρησιμοποιούν τα παιδιά τους, όπως επίσης και για τα άλλα μέσα ηλεκτρονικής επικοινωνίας ή ψυχαγωγίας με τα οποία έρχονται σε επαφή. Παράλληλα είναι εξαιρετικά σημαντικό να μελετηθούν διεξοδικά οι βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες αλλοιώσεις της λειτουργίας του εγκεφάλου που προκαλούνται από τα βίαια βιντεοπαιχνίδια στα παιδιά, στους έφηβους και στους ενήλικες που τα χρησιμοποιούν.

άρθρο από την Ηλεκτρονική ιατρική εφημερίδα «Medlook.gr»

* Βραχυπρόθεσμος : μικρής διάρκειας

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάσετε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

1. Να συντάξετε την περίληψη του κειμένου σε 80-100 λέξεις περίπου.

ΜΟΝΑΔΕΣ 25

2. Να σχολιάσετε την παρακάτω άποψη σε μια σύντομη παράγραφο 80 περίπου λέξεων: «Οι γονείς πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτικοί στο τι βιντεοπαιχνίδια χρησιμοποιούν τα παιδιά τους, όπως επίσης και για τα άλλα μέσα ηλεκτρονικής επικοινωνίας ή ψυχαγωγίας με τα οποία έρχονται σε επαφή».

ΜΟΝΑΔΕΣ 10

3. «Η βιομηχανία και οι επιχειρήσεις που σχετίζονται με τα βιντεοπαιχνίδια έχουν να δείξουν πωλήσεις των 10 δισεκατομμυρίων δολαρίων ετησίως στις Ηνωμένες Πολιτείες. Πρόκειται για μεγάλη δραστηριότητα με τεράστια κεφάλαια. Όμως η άνθιση της εν λόγω βιομηχανίας, συνοδεύεται από σοβαρές ανησυχίες για τις αρνητικές επιδράσεις στο χαρακτήρα των νέων, μερικών από τα προϊόντα της, τα βίαια βιντεοπαιχνίδια» Ποια «αστέρια» της είδησης αναγνωρίζετε στο παραπάνω απόσπασμα; Να σχολιάσετε σύντομα κάθε «αστέρι» που θα βρείτε.

ΜΟΝΑΔΕΣ 10

4. Να γραφεί ένα συνώνυμο για κάθε μια από τις παρακάτω λέξεις:
ελκυστικά – ιδιαίτερα- βάνουσα- επιδράσεις- βραχυπρόθεσμες

ΜΟΝΑΔΕΣ 5

5. Να γραφεί ένα αντώνυμο για κάθε μια από τις παρακάτω λέξεις:
αλλοιώσεις, ελκυστικότητας, συμπεριφορά, διαχρονική

ΜΟΝΑΔΕΣ 4

7. Να βρεθούν τα δομικά στοιχεία και η δομή της 1ης παραγράφου.

ΜΟΝΑΔΕΣ 6

8. Σ' ένα άρθρο (400-500 λέξεων) για τη σχολική εφημερίδα να αναπτύξετε την απόψεις σας σχετικά με τα βιντεοπαιχνίδια και το ρόλο τους στην ψυχαγωγία των νέων. Για ποιους λόγους πιστεύετε είναι τόσο ελκυστικά σήμερα ; Ποιες είναι οι σοβαρότερες επιπτώσεις τους στην υγεία, στο χαρακτήρα και στην κοινωνικότητά τους ;

ΜΟΝΑΔΕΣ 40

Ένας κόσμος ομοιόμορφος, μια κοινωνία της λήθης

Η τηλεόραση ως μέσο μαζικής επικοινωνίας κυριαρχεί και στη χώρα μας και ουδείς πα το αμφισβητεί, είτε πρόκειται για ενημέρωση, είτε για ψυχαγωγία. Η μεγαλύτερη επίδραση της τηλεόρασης είναι ότι αποτελεί το νέο πεδίο της κοινής μας αναφοράς. Η τηλεόραση ως το κοινό πεδίο αναφοράς των ανθρώπων τείνει να συμπεριλαμβάνει πολλές πτυχές της κοινωνίας, καθώς είναι ένα μέσο που έχει τη δυνατότητα να «ξετυλίγεται» σε όλη τη διάρκεια του εικοσιτετραώρου. Η κοινωνική σημασία της τηλεόρασης έγκειται κυρίως στο ότι παρέχει τη μεγαλύτερη από ποτέ ταυτόχρονη παραλαβή του ίδιου μηνύματος στην ιστορία της ανθρωπότητας.

Διαμέσου της τηλεόρασης συχνά έχουμε ένα παράξενο κοινό συναίσθημα. Σε περιόδους κρίσιμων καμπών, είτε πρόκειται για κάποια λεωφορειοπειρατεία, δολοφονία, είτε για κάποια εξωτερική απειλή ή θεομηνία, εκατομμύρια ανθρώπων «κολλούν» μπροστά στον τηλεοπτικό δέκτη και παρακολουθούν το ίδιο τηλεοπτικό υλικό ξανά και ξανά. Ίσως είναι κι αυτό μια ασυνείδητη προσπάθεια των ανθρώπων να «βρουν ζεστασιά» και να τη «μοιραστούν» με τους άλλους απρόσωπους τηλεθεατές του «μοναχικού πλήθους» της σύγχρονης κοινωνίας.

(...) Η τηλεόραση προωθεί την ενημέρωσή μας για το τι κάνουν οι άλλοι άνθρωποι που εμείς δεν μπορούμε να κάνουμε, τα μέρη που πηγαίνουν κι εμείς δεν μπορούμε να πάμε, τα πράγματα που μπορούν να αποκτήσουν κι εμείς δεν μπορούμε. Πολλοί τηλεθεατές, διαμέσου της έκθεσής τους σε έναν ευρύτερο κόσμο που προβάλλει η τηλεόραση, αισθάνονται ότι είναι αποκλεισμένοι από πολλά πράγματα. Βέβαια αυτό που συμβαίνει μακροπρόθεσμα είναι μια όλο και περισσότερο κοινή αντίληψη. Η επιλογή της ένδυσης, του χτενίσματος και γενικά του τρόπου ζωής και των αντιλήψεων γίνεται όλο και πιο ομοιόμορφη.

Τα παραπάνω συνιστούν ότι οι σύγχρονοι τηλεθεατές όχι μόνον βλέπουν περισσότερη τηλεόραση σε σχέση με το παρελθόν, αλλά έχουν αλλάξει πλήρως τις συνήθειές τους απέναντι στο μέσο αυτό. Στις μέρες μας ο τηλεθεατής είναι περισσότερο εξαρτημένος από την τηλεόραση. Στην πράξη πρόκειται για μια σταδιακή αυξητική εξάρτηση από την παρουσία του τηλεοπτικού μέσου. Μπορεί ο μέσος τηλεθεατής να μην παρακολουθεί ό,τι προβάλλει η τηλεόραση ή να κάνει ζάπινγκ συχνά, αλλά σπανίως την κλείνει, εκτός από το να κοιμηθεί. Στην πραγματικότητα, ο ρόλος της τηλεόρασης στη ζωή μας είναι μεγαλύτερος από ποτέ άλλοτε, επιβεβαιώνοντας την απανταχού παρουσία της στον σύγχρονο πολιτισμό.

Τα άτομα της ευρύτερης κοινωνίας, αλλά και του κόσμου, μεγαλώνουν όλο και με περισσότερο ομοιόμορφο τρόπο, αλλά τα μέλη συγκεκριμένων οικογενειών, γειτονιών και παραδοσιακών ομάδων μεγαλώνουν διαφορετικά. Εάν θεωρήσουμε τα πράγματα προοπτικά, θα παρατηρήσουμε ότι ο κόσμος γίνεται όλο και πιο ομοιόμορφος, αλλά βραχυπρόθεσμα τα άτομα έχουν τη δυνατότητα, τουλάχιστον ακόμα, να διαφέρουν και να έχουν περισσότερες επιλογές. Είναι ειρωνικό, αλλά στην εποχή μας, ο καθένας μας φαντάζει τόσο οικείος, όσο και ξένος.

Στέλιος Παπαθανασόπουλος

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάσετε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

1. Να γραφεί η περίληψη του κειμένου σε 80-100 λέξεις.

ΜΟΝΑΔΕΣ 25

2. Ο συγγραφέας χαρακτηρίζει στη δεύτερη παράγραφο τους απρόσωπους τηλεθεατές «μοναχικό πλήθος». Σχολιάστε την άποψή του σε μια παράγραφο 80-100 λέξεων.

ΜΟΝΑΔΕΣ 10

3. Να γράψετε έναν πλαγιότιτλο για κάθε μια από τις πέντε (5) παραγράφους του κειμένου.

ΜΟΝΑΔΕΣ 10

4. Να γραφεί για κάθε μια από τις παρακάτω λέξεις ένα συνώνυμο κι ένα αντώνυμο : παρέχει- παράξενο-εξωτερική- κοινή- οικείος

ΜΟΝΑΔΕΣ 10

5. Να βρείτε τα συνθετικά μέρη και την ετυμολογία για κάθε μια από τις παρακάτω λέξεις: λεωφορειοπειρατεία, δολοφονία, διαμέσου, τη-λεθεατές, ασυνείδητη

ΜΟΝΑΔΕΣ 5

7. Σε ένα άρθρο 400-500 λέξεων για τη σχολική εφημερίδα να αναπτύξετε τις σκέψεις σας σχετικά με το ακόλουθο θέμα : «Ο ρόλος της τηλεόρασης στη ζωή μας είναι μεγαλύτερος από ποτέ άλλοτε, επιβεβαιώνοντας την απάνταχού παρουσία της στο σύγχρονο πολιτισμό. Καθορίζει τον τρόπο ζωής μας, διαμορφώνει τις συνειδήσεις μας και τη στάση μας μπροστά σε μεγάλα πολιτικά, κοινωνικά και παγκόσμια θέματα. Με ποια παραδείγματα θα τεκμηριώνατε την παραπάνω θέση; Τι θα προτεινάτε ώστε η τηλεόραση να γίνει πραγματικό μέσο ψυχαγωγίας και αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου;»

ΜΟΝΑΔΕΣ 40

η γλώσσα των νέων

Τα λάθη είναι συχνό φαινόμενο στο λόγο. Ορισμένα από τα πρώτα θα τα χαρακτηρίζα, ακριβέστερα, «λάθη» συζητώ στη συνέχεια, όσο ο χώρος το επιτρέπει, με σημείο αναφοράς μια «προκλητική» πτυχή της ελληνικής, τη λεγόμενη "γλώσσα των νέων".

Είναι γνωστές οι σχετικές κατηγορίες για «φθορά», «αφελληνισμό», «εκβαρβάρωση» και επικείμενο «θάνατο» της γλώσσας μας • γνωστά είναι λίγο πολύ και τα «τεκμήριά» τους. Οι νέοι/νέες μας χρησιμοποιούν ένα πολύ περιορισμένο λεξιλόγιο στην καθημερινή τους επικοινωνία και παραμορφώνουν τη γλωσσική δομή αλλάζοντας τη σύνταξη ή τη "διάθεση" των ρημάτων, τη σειρά ή τον αριθμό των συλλαβών, τη σειρά των φθόγγων • επιπλέον, αναστατώνουν τον "παραγωγικό" μηχανισμό, αλλάζουν τις σημασίες των λέξεων και ανατρέπουν τη διάκριση "μιλώ/χυδαιολογώ", ενώ παράλληλα δανείζονται αλόγιστα από ξένες γλώσσες, ιδιαίτερα από τα αγγλικά και τέλος περιφρονούν κοινωνικά κατοχυρωμένες κανονικότητες.

Η «ακηδία» των νέων εύκολα μπορεί να οδηγήσει στην κηδεία της γλώσσας μας, λένε οι φωνές. Αφανής καταλύτης αυτής της προφητείας, ο κοινός τόπος "οι νέοι είναι το αύριο του έθνους μας", που αφήνεται να δράσει υπόγεια, υποβάλλοντας ένα ζοφερό γλωσσικό αύριο, αυτό ακριβώς που θα καθορίζουν οι «γλωσσικά ανεπαρκείς» νέοι/νέες του σήμερα • και, προφανώς, ένα ακόμη ζοφερότερο μεθαύριο που θα εγγυώνται τα παιδιά τους, οι νέοι/νέες του «αύριο», πάνω στην «αφελληνισμένη» γλωσσική βάση που θα τους έχει κληροδοτηθεί. Ξεχωρίζω δύο από τις αθέμιτες εξισώσεις που τρέφουν αν δεν τρέφονται από αυτόν τον «αυριανισμό».

1. Μια ποικιλία της γλώσσας με όλα τα χαρακτηριστικά του εφήμερου, περιορισμένη τοπικά (νεανικές παρέες, νεανικά περιοδικά) και χρονικά (μικρές σχετικά ηλικίες), θεωρείται αυθαίρετα ως η μοναδική ποικιλία της ελληνικής που γνωρίζουν οι νέοι/νέες: "γλώσσα των νέων" = η ελληνική των νέων! Άραγε με αυτήν την ποικιλία γράφουν στις εξετάσεις τους για το πανεπιστήμιο ή απευθύνονται προς έναν ηλικιωμένο (εκτός αν για δικούς τους μη γλωσσικούς, πάντως λόγους θέλουν να προκαλέσουν); Προφανώς όχι. Το φαινόμενο είναι διαχρονικό, αλλά και διαγλωσσικό, απαντάται δηλαδή σήμερα, όπως και παλιότερα, σε πολλές γλώσσες. Και δε θα διεκδικούσα καμιά πρωτοτυπία, αν μιλούσα για το συνθηματικό χαρακτήρα της "γλώσσας των νέων" και τη λειτουργία της ως γλωσσικής ταυτότητας και παράγοντα αλληλεγγύης. Θα ήθελα όμως να πω δυο λόγια για την τεχνική της ανάπτυξης αυτής της ποικιλίας, με αφορμή τη δεύτερη αθέμιτη εξίσωση.

2. Λάθη που οφείλονται πράγματι σε άγνοια της γλώσσας και δε γίνονται ποτέ από ομιλητές/τριες οποιασδήποτε ηλικίας, εξισώνονται σιωπηλά με «λάθη» που ισχύουν από καταβολής γλωσσών, καθώς κινητοποιούνται από την ανθρώπινη φύση και την ίδια τη γλωσσική γνώση. Η "αναλογία", η "απλολογία", η "επανενίσχυση" βρίσκονται συνήθως πίσω τους. Το καλύτερο π.χ. από μια άλλη άποψη, που με ενδιαφέρει ιδιαίτερα, για να μην πω με συγκινεί, ως γλωσσολόγο, μαρτυρεί γνώση της γλώσσας: ο «αναδιπλασιασμός» της παραγωγικής κατάληξης του συγκριτικού βαθμού επιστρατεύεται από το νεαρό ομιλητή για να διπλασιάσει την ένταση του χαρακτηρισμού, γιατί ο τυπικός τρόπος, καλύτερος, αποδεικνύεται για την περίπτωση «λίγος», και χρειάζεται ενίσχυση • το ίδιο, διαχρονικά ενεργό στη γλώσσα μας, φαινόμενο δεν έχουμε και με το διπλασιασμό της άρνησης στο Ούτε ο Γιάννης δεν ήρθε, ενισχυμένη εκδοχή τού, κατά τα άλλα ισοδύναμου, Ούτε ο Γιάννης ήρθε;

Γενικότερα, οι γλωσσικές πρωτοβουλίες των νέων φαίνεται να ανάγονται στο σχήμα "παράλλαγές πάνω σ' ένα (γνωστό) θέμα", με κύριο, και ευνόητο, χαρακτηριστικό τής (προς πάσα κατεύθυνση) εφαρμογής του την υπερβολή • το πάμε πλατεία π.χ. έχει «υπόψη» του την ορθόδοξη σύνταξη πάω σχολείο, ο περιορισμένος αριθμός λεξικών μορφών (όχι σημασιών) και η περικοπή συλλαβών έχουν πίσω τους τη συνθηματικότητα και κρυπτικότητα

άλλων, παλιότερων, ποικιλιών, η προσφώνηση μαλάκα (άνευ γένους) έχει στο παρελθόν της το γνωστό μας ρε (<μωρέ [=βλάκα], άνευ γένους-αριθμού), το (και) γαμώ ενισχύει, με τη συγκεκριμένη επιλογή, την κλασική επιτακτική λειτουργία τού και. Όσο για τον «άκριτο δανεισμό» από τα αγγλικά, οι αναμάρτητοι πρότοι τον λίθον βαλέτωσαν! (By the way, να αναλογιστούμε και πόσοι «γαλλισμοί» έχουν εγκατασταθεί στη γλώσσα μας μέσω της "καθαρεύουσας" των μεγάλων, όχι των νέων;)

Για να γίνω επιθετικότερος, επιβάλλεται να αναγνωριστεί η γλωσσική δημιουργικότητα των νέων, για να φανεί η προσήλωσή της σε κανονικότητες που χαρακτηρίζουν τη γλώσσα μας, αλλά και τις γλώσσες γενικά. Είναι γνωστή, διαχρονικά και διαγλωσσικά, η μετακίνηση από αισθητηριακές σημασίες σε γνωστικές, "επιστημικές", σημασίες: (α) Να θυμηθούμε το αρχαιοελληνικό οίδα [=έχω δει =γνωρίζω] και τα γνωστά μας βλέπεις [=κατανοείς] τι λέω; ανοιχτομάτης, κρυστάλλινη διατύπωση, φωστήρας, δίπλα στα «ανορθόδοξα» σημερινά μου 'ρθε φλασάκι [=ξαφνική ιδέα], την είδε [=θεώρησε ότι είναι] αρχηγός, χλομό [=μη πιθανό], αστέρι [=εξαιρετικός], τζάμι [=άψογος] (όραση); (β) Να θυμηθούμε τα παλιότερα χάρφας, κατάπα την προσβολή, άνοστο αστειό, αλλά και το ευαγγελικό την δε κάμηλον καταπίνοντες, δίπλα στα σύγχρονα δε μασάμε, μασάει η κατσικά ταραμά; ή δε σφάξανε [=άρνηση] (γεύση); (γ) Να θυμηθούμε τα αποδεκτά αναψηλάφηση (της δίκης), πολύ τα ψειρίζεις!, κρύε! μαζί με τα «απορριπτά» την ψαχουλεύτηκα (την υπόθεση), είναι κολλημένος, (έχει στο μυαλό) σφηνωμένη τυρόπιτα [=δεν καταλαβαίνει] (αφή); Πάντως, σίγουρα να μην ξεχάσουμε ότι η γλώσσα των νέων αποτελεί πλούτο και όχι απειλή για την ελληνική!

Γιάννης Βελούδης (καθηγητής Γλωσσολογίας Α.Π.Θ.)

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάστε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

A. Γράψετε μια περίληψη (100-120 λέξεων).

25 ΜΟΝΑΔΕΣ

B1. Ποιες κατηγορίες αποδίδονται συνήθως στους νέους για τη γλώσσα που χρησιμοποιούν;

7,5 ΜΟΝΑΔΕΣ

B2. Ποια είναι η άποψη του συγγραφέα για τη γλώσσα των νέων; Γιατί δεν τους κατηγορεί και αυτός ως ειδικός επιστήμονας;

10 ΜΟΝΑΔΕΣ

B3. Ποια χαρακτηριστικά των νέων και της γενικότερης συμπεριφοράς τους θεωρείτε ότι επηρεάζουν τη γλωσσική τους ταυτότητα;

7,5 ΜΟΝΑΔΕΣ

Γ1. Τι σημαίνουν οι υπογραμμισμένες λέξεις και φράσεις του κειμένου;

5 ΜΟΝΑΔΕΣ

Γ2. Να γράψετε τι σημαίνουν οι παρακάτω λέξεις και φράσεις του κειμένου:

αφελληνισμένη =

παραλλαγές =

προσήλωση =

ακηδία =

καταλύτης =

5 ΜΟΝΑΔΕΣ

Δ. Συχνά οι νέοι/νέες σήμερα κατηγορούνται για τη γλώσσα που χρησιμοποιούν. Με βάση την προσωπική σας εμπειρία γράψτε ένα μικρό δοκίμιο (450-550 λέξεων) με θέμα τη γλώσσα που χρησιμοποιούν σήμερα οι νέοι στις μεταξύ τους συζητήσεις.

40 ΜΟΝΑΔΕΣ

η εικόνα των νέων, βοήθεια, οι δεκαεξάρηδες

Εδώ και λίγα χρόνια, οι δυτικές κοινωνίες (κοινωνίες φτιαγμένες από και για ενήλικους) εκφράζουν μια όλο και μεγαλύτερη δυσφορία για τη νεολαία τους. Και πληθαίνουν οι φωνές που ζητούν να "αναθεωρηθούν" όσες αντιλήψεις υπερασπίζον το δικαίωμα των νέων στον αυτοπροσδιορισμό και ζητούν την εδώ και τώρα συμμόρφωσή τους στις επιταγές της κοινωνίας και τις επιλογές της οικογένειας. Κατά έναν παράδοξο τρόπο, στα τέλη του 20ού αιώνα ενδέχεται να συμβεί το ακριβώς αντίθετο από ό,τι συνέβη στις αρχές του: Τότε, η μία μετά την άλλη, οι δυτικές κοινωνίες "ανακάλυπταν" ότι μεταξύ παιδικής ηλικίας και ωριμότητας μεσολαβεί μια ενδιάμεση ηλικία, η εφηβεία και η νεότητα, η οποία έχει τα δικά της χαρακτηριστικά (ψυχικά, κοινωνικά κ.ά.) και τις δικές της ειδικές ανάγκες. Έως τότε, η νεότητα δεν αντιμετωπιζόταν ως ξεχωριστή περίοδος της ζωής ενός ανθρώπου, αλλά ως σύντομος και αναγκαιός προθάλαμος της ενήλικης ζωής του, εποχή κατά την οποία το παιδί "μαθητεύει" στα καθήκοντα που το περιμένουν αμέσως μετά. Οι διαφοροποιήσεις κατά κοινωνικό στρώμα και φύλο δεν αλλοίωναν τη γενική αυτή εικόνα. Η μετάβαση από την παιδική ηλικία στην ενηλικίωση γινόταν περίπου αυτόματα, καθώς οι νέοι αναλάμβαναν από νωρίς τις υποχρεώσεις των γονιών τους.

Εντοπίζοντας την "ανακάλυψη" της νεότητας στις αρχές του 20ού αιώνα, οι ιστορικοί εξηγούν ότι έως τότε τα παιδιά των 12 ετών θεωρούνταν έτοιμα να εξομοιωθούν με τους ενήλικες. Ανακαλύπτοντας τη νεότητα, αναγνωρίζοντας τις ιδιαιτερότητες των ανθρώπων που δεν είναι πια παιδιά και δεν έγιναν ακόμη μεγάλοι, οι δυτικές κοινωνίες των αρχών του αιώνα ανακάλυπταν αίφνης και το φόβο (μήπως το φθόνο;) προς μια φρέσκια κοινωνική κατηγορία που εισέβαλλε στο προσκήνιο της ιστορίας διεκδικώντας το δικαίωμα σε μια χωριστή ταυτότητα.

Είναι αλήθεια ότι από τότε πολύ νερό κύλησε στ' αυλάκι. Κι αν οι νέοι όλες αυτές τις δεκαετίες κινήθηκαν και κινούνται αδιάκοπα μεταξύ χειραφέτησης και χειραγώγησης από τους ενήλικους, κανείς εδώ και χρόνια δεν τολμούσε να αμφισβητήσει την ύπαρξή τους και να τους καταστήσει και πάλι κοινωνικά "αόρατους", κάτι μεταξύ υπεραναιπτυγμένων παιδιών και ανώριμων ενηλίκων. Κάθε εποχή ωστόσο διατυπώνει το δικό της άγχος για τους νέους της. Διαφορετικό, σύμφωνα με τα κοινωνικά συμφραζόμενα, αλλά και παρόμοιο, καθώς απορρέει πάντοτε από τον τρόμο που νιώθουν οι μεγάλοι για τους εκάστοτε "εξεγερμένους" της νέας γενιάς. "Υπάρχει κάτι το τελετουργικό στο περιοδικό ξάφνιασμα των ενηλίκων κάθε φορά που θα συνειδητοποιήσουν -δύο με τρεις φορές σε κάθε γενιά- ότι η κοινωνία αποτελείται και από νέους", έγραφε ο Ζαν Μονό λίγο πριν από το Μάη του '68. Έτσι, ανακαλύπτεται -ή κατασκευάζεται- το στερεότυπο του επίφοβου και περιθωριακού νέου, του ικανού να κλονίσει τα θεμέλια της κοινωνίας: μπλουζόν-νουάρ, χίπις, "αριστεριστές" μετά το Μάη, λάτρεις "ύποπτων" μουσικών ακουσμάτων, "άγρια νεολαία" των περιχώρων της σύγχρονης μεγαλούπολης κ.ο.κ.

Έπρεπε πάντως να διανυθεί αρκετή απόσταση για να περάσουν οι δυτικές κοινωνίες από την καταγγελία των νεανικών συμπεριφορών στη γενικευμένη τάση περιορισμού (στην ουσία κατάργησης) της νεολαίας τους. Σήμερα, σε αρκετές δυτικές χώρες, γίνεται όλο και σαφέστερη μια τάση που, στο όνομα της "σωτηρίας" της νεολαίας, επιδιώκει μέτρα που θα την εξαλείψουν ως κοινωνική κατηγορία και θα την μετατρέψουν σε άβουλη και άλαλη περίοδο του κύκλου της ανθρώπινης ζωής, κατά την οποία το άτομο διαθέτει μόνο εγκεκριμένες από τους μεγάλους ελευθερίες. Η κατάρρευση του κράτους πρόνοιας και η συντηρητική στροφή που χαρακτηρίζει τις κοινωνίες αυτές, "εξαφανίζουν" τους νέους και αντιμετωπίζουν τη νεότητα σαν απλή παράταση της παιδικής ηλικίας. Σε ένα κλίμα που αντικαθιστά την

πολιτική με την ηθικολογία, η φτώχεια, η ανεργία και η παραβατικότητα της νεολαίας "λύ-
νονται" μέσω της ατομικής ενοχοποίησης των ίδιων και των γονιών τους. Το νέο πρότυπο
προέρχεται για μια ακόμη φορά από τις ΗΠΑ: τα κοινωνικά προγράμματα για τους νέους
καταργούνται και οι γονείς -κυρίως οι μητέρες- θεωρούνται υπεύθυνοι για τα παιδιά τους
και καλούνται να διδαχθούν πώς να τιθασεύσουν τα "τέρατα" που μεγαλώνουν, μετατρέ-
ποντάς τα σε άκακα μεγάλα παιδιά.

Ελευθεροτυπία, 26/1/1997

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάσετε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρα-
τηρήσεις:

A. Γράψτε μια περίληψη του κειμένου (100-120 λέξεων).

5 ΜΟΝΑΔΕΣ

B1. Ποια ήταν η κυρίαρχη αντίληψη για τους εφήβους ως τον 20ο αιώνα;

7,5 ΜΟΝΑΔΕΣ

B2. Ποια στάση των ενηλίκων απέναντι στους εφήβους καταδικάζει ο συντάκτης;

7,5 ΜΟΝΑΔΕΣ

B3. Γιατί θεωρεί ο συγγραφέας ότι οι νέοι σήμερα απειλούνται;

10 ΜΟΝΑΔΕΣ

Γ1. Να γράψετε ένα συνώνυμο για τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

δυσφορία =

χειραφέτησης =

χειραγώγησης =

περιοδικό =

αίφνης =

5 ΜΟΝΑΔΕΣ

Γ2. Να αναλύσετε την πρώτη παράγραφο του άρθρου. Ποια είναι η κύρια αντίληψη
του συγγραφέα και πώς αναπτύσσεται η θέση του;

5 ΜΟΝΑΔΕΣ

Δ. Έχεις κληθεί να συμμετάσχεις ως εκπρόσωπος του δεκαπενταμελούς συμβουλίου
του σχολείου σου σε ένα συνέδριο με θέμα τη συμπεριφορά των νέων σήμερα. Ετοίμασε
μία εισήγηση (500-600 λέξεων) υπερασπιζόμενος τη στάση των συνομηλίκων σου.

40 ΜΟΝΑΔΕΣ

η επιθετικότητα, η βία και η εγκληματικότητα

Ο άνθρωπος έχει ως ορμέμφυτα και ένστικτα την ηδονή της καταστροφής, το ένστικτο της επιθετικότητας και την ηδονή του θανάτου. Η θεωρία περί γενετικού εκφυλισμού, με αιτία τις επιμειξίες ατόμων που ανήκουν σε διαφορετικές φυλές, ως υπεύθυνη για την εκδήλωση της βίαιης συμπεριφορά αναλύεται με παράδειγμα από πολυπολιτισμικές κοινωνίες (Δυτική Ευρώπη, ΗΠΑ, Καναδάς και Αυστραλία) στις οποίες παρατηρείται έντονα η βία σε όλες τις εκφάνσεις της (από τις συμπλοκές των νεαρών, τις συμμορίες και τον χουλιγκανισμό, μέχρι τα εγκλήματα). Η θεωρία αυτή δεν είναι απίθανη.

Στο δοκίμιο αυτό δεν υπάρχει καμία διάθεση ρατσισμού, αλλά σκοπός είναι η αναζήτηση αιτιών για συγκεκριμένη συμπεριφορά σε συγκεκριμένες πληθυσμιακές ομάδες. Μίας και γίνεται αναφορά στο ρατσισμό, δεν μπορεί να μην αναφερθεί πως ενίοτε οι μαύροι και άλλες φυλές αδικαιολόγητα κατηγορούν τους λευκούς για ρατσισμό και μεροληπτική συμπεριφορά. Στην ουσία γίνονται οι ίδιοι ρατσιστές!!! Η αναφορά στους μαύρους έγινε εδώ για να αναδείξει το ζήτημα ότι πολλοί μαύροι είναι επιθετικά άτομα. Η αναφορά σε καμία περίπτωση δεν αφορά όλους τους μελαψούς.

Στους άνδρες η επιθετικότητα σχετίζεται με την ορμόνη τεστοστερόνη και την μωώδη κατασκευή του σώματός τους. Η επιθετικότητα, η ηδονή της καταστροφής και η ηδονή του θανάτου, που όλα - όπως προαναφέρθηκε - ενυπάρχουν ως πρωτόγονα ένστικτα στον άνθρωπο, ενισχύονται από τα παραπάνω φυσικά χαρακτηριστικά των ανδρών. Σχετικά με τα προαναφερθέντα ένστικτα, δεν είναι τυχαίο πως στον κινηματογράφο, στην τηλεόραση (ακόμα και στις ειδήσεις και στις παιδικές εκπομπές) στα περιοδικά, στα DVD και στα παιχνίδια των υπολογιστών παρουσιάζονται κατά κόρον εικόνες βίας και θανάτου. Πάντως, όλοι αισθάνονται υποσυνείδητη ηδονή από τις εικόνες αυτές, εξαιτίας των παραπάνω ενστίκτων. Μερικοί που έχουν ευνοχηστεί από την οικογένειά τους αισθάνονται ακόμα μεγαλύτερη ηδονή από τις σκηνές βίας και θανάτου, γιατί έτσι εκδικούνται υποσυνείδητα την κακή οικογένειά τους.

Ο θάνατος στις εικόνες που προβάλλουν τα μέσα που προαναφέρθηκαν παρουσιάζεται ως κάτι εύκολο και γρήγορο. Για παράδειγμα με έναν πυροβολισμό κάποιος άνθρωπος, είτε καλός είναι είτε είναι κακός, πέφτει στο έδαφος νεκρός -πεθαίνοντας ακαριαία. Η βία που προβάλλεται και εμφανίζεται παντού -ακόμα και από την οικογένεια- εθίζει τους νέους, γιατί η ηθική αποκτάται με τη συνήθεια -όπως έλεγε και ο Αριστοτέλης. Εξάλλου, πολλοί νέοι είναι ήδη επιθετικοί εξαιτίας του μίσους ή της απέχθειάς τους προς τους κακούς γονείς τους και/ή αδέρφια τους.

Είναι γεγονός πως η επιθετικότητα, ως χαρακτηριστικό της προσωπικότητας, προηγείται της βίας. Η βία είναι η έκφραση της επιθετικότητας και μπορεί να είναι λεκτική, σωματική, ψυχολογική και σεξουαλική. Η βίαιη αυτή αντίδραση μπορεί να γίνει για κάποιο ασήμαντο λόγο. Όλοι θα έχουμε δει οδηγούς αυτοκινήτων ή ανθρώπους για κάποια μικροπαραξήγηση να πάνονται στα χέρια σαν αγρία ζώα.

Η βία είναι, υποσυνείδητα και ψυχοδυναμικά, για τον ευνοχησμένο η τιμωρία των κακών γονιών του ή του κακού γονέα του ή του κακού αδελφού του, στο πρόσωπο του ατόμου που ασκείται. Για παράδειγμα όταν ένα παραμελημένο αγόρι που είναι μέλος κάποιας συμμορίας μαχαιρώσει ή πυροβολήσει ένα άλλο παιδί, βλέπει υποσυνείδητα στο πρόσωπο του τους κακούς γονείς του που θέλει υποσυνείδητα να εκδικηθεί. Γι' αυτό άλλωστε άτομα που μεγάλωσαν σε κακό, τραυματικό ή/και αδιάφορο οικογενειακό περιβάλλον είναι επιθετικά και αυτό το εκφράζουν με το να βλέπουν με υποσυνείδητη ηδονή ταινίες βίας και θρίλερ, να παίζουν βίαια παιχνίδια στο κομπιούτερ, να ασχολούνται με πολεμικές

τέχνες δήθεν για την αυτοάμυνά τους, να συμμετέχουν στην ασφάλεια μιας ομάδας (υποκαθιστά την ανύπαρκτη ή προβληματική οικογενειακή φωλιά) όπως συμμορίας, ομάδας αναρχικών ή φασιστών και ομάδας χούλιγκαν.

Επίσης τα παραπάνω άτομα συχνά εμπλέκονται σε καυγάδες ή στο κοινό έγκλημα, καταφεύγουν στα ναρκωτικά και την πορνεία ή γίνονται βιαστές. Μερικοί, μάλιστα, γίνονται τόσο βίαιοι που χτυπάνε – και ενίοτε βιάζουν – ακόμα και ηλικιωμένους που υποσυνείδητα συμβολίζουν τους κακούς γονείς τους...

Σχετικά με την βία, προαναφέρθηκε ότι στα παιχνίδια των υπολογιστών, στα DVD, στις ταινίες της τηλεόρασης και του κινηματογράφου και στις εικόνες των περιοδικών, παρουσιάζουν διαρκώς σκηνές και εικόνες βίας που εθίζουν τους θεατές σε αυτήν. Ο εθισμός αυτός γίνεται μια υποσυνείδητη ανάγκη για πράξη, σε ορισμένες – κατάλληλες περιστάσεις. Δεν είναι τυχαίο ότι πολλοί εγκληματίες, ανεξάρτητα αν ήταν ψυχοπαθητικά ή σχιζοειδή άτομα, είχαν παρακολουθήσει σκηνές βίας στην τηλεόραση ή στον κινηματογράφο τις οποίες αναπαρήγαγαν στο έγκλημά τους.

Πάντως, η προβολή εικόνων βίας και θανάτου ηδονίζει υποσυνείδητα τους τηλεθεατές που δεν μπορούν χωρίς την βία. Άλλωστε, προαναφέρθηκε πως το ένστικτο της επιθετικότητας και η ηδονή της καταστροφής και του θανάτου ενυπάρχει σε όλους μας. Είναι αδύνατον να αντισταθούμε και να μην παρακολουθήσουμε μια εικόνα θανάτου, για παράδειγμα στις ειδήσεις της τηλεόρασης. Οι ταινίες που παρακολουθούμε εμπεριέχουν πάντα βία και σεξ. Το σεξ σχετίζεται με το σεξουαλικό ένστικτο.

Η βία υπάρχει στην καθημερινή μας ζωή. Δεν είναι τυχαίο πως όταν κάποιος έρχονται στα χέρια και μαλώνουν, τότε αυτοί που βρίσκονται γύρω τους δεν επεμβαίνουν, αλλά τους αφήνουν να χτυπηθούν παρακολουθώντας τους με υποσυνείδητη ηδονή. Άλλοτε τους αφήνουν λίγο να μαλώσουν και μετά τους χωρίζουν και άλλοτε παίζουν στοιχήματα για το ποιος θα νικήσει! Ο άνθρωπος έχει βαθιά ριζωμένο μέσα του το ένστικτο της επιθετικότητας και την ηδονή της καταστροφής και του θανάτου. Πάντα στην ανθρωπότητα υπήρχαν πόλεμοι και εγκληματικότητα.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάσετε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

A. Γράψτε μια περίληψη του κειμένου (100-120 λέξεων).

25 ΜΟΝΑΔΕΣ

B1. Ποια αίτια αναφέρει ο συγγραφέας ότι στρέφουν τους νέους στη βία και την εγκληματικότητα;

10 ΜΟΝΑΔΕΣ

B2. Ποιος ο ρόλος τελικά των ΜΜΕ στη βία; Συμφωνείτε με τον συγγραφέα που καταλογίζει μεγάλο μερίδιο ευθύνης σε τούτα;

7,5 ΜΟΝΑΔΕΣ

B3. Πιστεύετε ότι η εγκληματικότητα μπορεί να περιοριστεί μόνο σε μία φυλή ή μόνο στο ένα φύλο; (μελετήστε την υποσημείωση παραπάνω).

7,5 ΜΟΝΑΔΕΣ

Γ1. Ποια η δομή του δοκιμίου; Αναλύστε την

5 ΜΟΝΑΔΕΣ

Γ3. Να γράψετε ένα συνώνυμο για τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

ορμέφυτα =

ένστικτα =

ηδονή =

γενετικού εκφυλισμού =

επιμειξίες =

5 ΜΟΝΑΔΕΣ

Δ. Έχεις κληθεί να συμμετάσχεις σε μια συζήτηση για την εγκληματικότητα στην Ελλάδα και τους φόβους που προκαλεί αυτή στους πολίτες. Ετοίμασε μία τοποθέτηση (500-600 λέξεων) για τα αίτια που οδηγούν στη σύγχρονη εγκληματικότητα των νέων.

40 ΜΟΝΑΔΕΣ

νεανική βία και εγκληματικότητα

Η ηδονή της παρακολούθησης σκηνών βίας, καθώς και της άσκησης βίας οφείλεται στο γεγονός ότι ο ευνουχισμένος (ας το πούμε πιο απλά: το παραμελημένο ή καταπιεσμένο από τους γονείς και/ή τον αδελφό/την αδελφή άτομο) αισθάνεται την ηδονή της τιμωρίας των κακών ή αδιάφορων γονέων του και/ή αδελφού/ής του, μέσω της άσκησης βίας σε κάποιο άλλο άτομο ή την παρακολούθηση σκηνών βίας. Με απλά λόγια, το θύμα που υφίσταται την βία ταυτίζεται με τον έναν ή τους δύο γονείς που ήταν καταπιεστικοί ή αδιάφοροι. Αυτό φυσικά γίνεται υποσυνείδητα. Δηλαδή το άτομο αισθάνεται υποσυνείδητη ηδονή (πέρα από την ηδονή – ορμέφυτο της επιθετικότητας) από την τιμωρία των γονέων του μέσα από την άσκηση βίας σε κάποιο άτομο (για παράδειγμα συμμετέχοντας σε μια συμμορία μπορεί με το πρόσχημα της ληστείας να κακοποιήσουν ένα άτομο ή να το βιάσουν ή να το σκοτώσουν) ή την παρακολούθηση σκηνών βίας στην τηλεόραση, στον κινηματογράφο και στους υπολογιστές, καθώς και εικόνων βίας στα περιοδικά.

Το άτομο αισθάνεται ηδονή, δηλαδή επιθυμία, να ασκήσει βία ή να παρακολουθήσει σκηνές βίας, πλην όμως δεν γνωρίζει την αιτία της συμπεριφοράς του αυτής. Δεν είναι τυχαία η τεράστια αύξηση της εγκληματικότητας στους ανηλικούς με την συμμετοχή τους σε συμμορίες και τον χουλιγκανισμό (θυμηθείτε πάλι ότι δεν είναι τυχαίο που και τα δύο αυτά φαινόμενα, καθώς και ο αλκοολισμός και η ομοφυλοφιλία, είναι εντονότατα στην Αγγλία όπου η οικογένεια είναι πολύ ευνουχιστική στα παιδιά).

Οι συμμορίες ανηλικών και ενηλικών κακοποιούν άλλα άτομα-μέλη συμμοριών ή ανυπεράσπιστα άτομα που συναντούν στον δρόμο, με μοναδικό τους μέλημα να ασκήσουν βία. Η εκτόνωση αυτή ουσιαστικά είναι υποσυνείδητη εκδίκηση προς τους καταπιεστικούς ή αδιάφορους γονείς. Ακόμα και οι βιασμοί πάλι την ίδια αιτία έχουν, ως μορφή σεξουαλικής βίας. Στο θέμα των βιασμών η διαφορά είναι ότι υπάρχουν και οι «καθ' εξιν βιαστές» που είναι ψυχοπαθητικά άτομα. Όμως, η ψυχοπαθολογία τους αυτή συνήθως αναφέρεται σε κάποιο τραυματικό οικογενειακό περιβάλλον. Δηλαδή το αγόρι που μισεί την μητέρα του που ήταν αδιάφορη προς αυτό ή το κακοποιούσε ή το εγκατέλειψε σε κάποιο ορφανοτροφείο ή ίδρυμα είναι σχεδόν σίγουρο πως θα γίνει βίαιο άτομο. Αν έχει ψυχοπαθητικό υπόβαθρο, τότε το κακό οικογενειακό του περιβάλλον ίσως τον οδηγήσει στο να γίνει βιαστής.

Επαναλαμβάνεται πως βιαστές γίνονται και γυναίκες όταν σε συμμορίες βιάζουν ανήλικα αγόρια. Οι γυναίκες αυτές είναι ευνουχισμένες από τον καταπιεστικό τους πατέρα, αλλά έχουν και τον φθόνο του πέους. Άλλωστε, ο βιασμός είναι πάντα ένα βίαιο και εκδικητικό γεγονός. Ακόμα και στον πόλεμο οι στρατιώτες βιάζουν τις γυναίκες των εχθρών τους όχι μόνον γιατί έχουν καιρό να κάνουν έρωτα, αλλά για να εκδικηθούν τους εχθρούς τους. Δαρβινικά, σπείρουν το δικό τους σπέρμα για να διαφοροποιήσουν το είδος!

Στη σεξουαλική βία δεν πρέπει να παραλειφθεί και το σκληρό σεξ που είναι πάρα πολύ σύνθητες και ενίοτε καταλήγει σε σαδομαζοχισμό. Επίσης δεν πρέπει να παραλείψουμε και τις σεξουαλικές διαστροφές που και αυτές, αν και ψυχοπαθολογικές, ενισχύονται από το τραυματικό οικογενειακό περιβάλλον. Επίσης, το κακό οικογενειακό περιβάλλον θα επιδεινώσει κάποιο ήδη υπάρχον ψυχιατρικό πρόβλημα και κάποιο δύναμει (υπολανθάνον και υποκρύπτον) ψυχιατρικό νόσημα. Σε κάθε περίπτωση, πάντα η οικογένεια – δευτερευόντως η κοινωνία – είναι η κύρια αιτία της βίας, της ανομίας και γενικά κάθε κοινωνικού προβλήματος.

Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα ψυχοπαθολογίας είναι τα άτομα που ως παιδιά, αλλά και στην ενήλικη ζωή τους, τους άρεσε να σκοτώνουν ζώακια. Για παράδειγμα στραγγάλιζαν γάτες ή έπνιγαν κουτάβια. Μάλιστα, μπορεί και να τα αποκεφάλιζαν. Πολλά από τα άτομα αυτά ρίχνουν φόλες στα σκυλιά και στα γατιά, σκοτώνουν σκυλιά πυροβολώντας τα ή κρεμώντας τα, ρίχνουν δηλητηριασμένο σιτάρι στα περιστέρια κτλ. Τα παραπάνω άτομα είναι ψυχοπαθητικά. Όμως, η ψυχοπαθολογία τους μπορεί να αναδύεται ή να ενισχύεται από το

τραυματικό οικογενειακό περιβάλλον στο οποίο έζησαν.

Συγκεκριμένα, το κορίτσι που δέχθηκε την καταπίεση και την λεκτική, σωματική, ψυχολογική ή ακόμα και σεξουαλική βία του πατέρα της, θα τον εκδικηθεί υποσυνείδητα σκοτώνοντας κάποιο ζώο. Ομοίως και το ευνουχισμένο από την μητέρα αγόρι. Η ψυχοπαθητική αυτή συμπεριφορά συνεχίζεται και συχνά τέτοια άτομα γίνονται βιαστές ή αναπτύσσουν άλλες ψυχιατρικές ασθένειες. Επί τη ευκαιρία, μερικά παραδείγματα ψυχοπαθολογικών καταστάσεων είναι η πυρομανία, η τοξικομανία, η κλεπτομανία, η ηδονοβλεψία, η παιδεραστία (παιδοφιλία) και άλλες παραφυλίες και σεξουαλικές διαστροφές.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάσετε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

A. Γράψτε μια περίληψη του κειμένου (100-120 λέξεων).

25 ΜΟΝΑΔΕΣ

B1. Ποιο είναι το κύριο αίτιο που καταγράφει ο δοκιμιογράφος για την άσκηση βίας;

5 ΜΟΝΑΔΕΣ

B2. Πώς εκφράζεται μέσα από τη σεξουαλική βία η εγκληματικότητα σύμφωνα με το κείμενο;

5 ΜΟΝΑΔΕΣ

B3. Ποιος ο ρόλος των ΜΜΕ στην αύξηση της εγκληματικότητας σύμφωνα με το κείμενο; Συμφωνείτε μαζί με το συγγραφέα;

10 ΜΟΝΑΔΕΣ

Γ1. Να γράψετε ένα συνώνυμο για τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

αναφύεται =

υποκρύπτον =

ευνουχισμένες =

δυνάμει =

υπολανθάνον =

5 ΜΟΝΑΔΕΣ

Γ2. «Οι συμμορίες ανηλίκων... να γίνει βιαστής»: Αναλύστε την παράγραφο αυτή σχολιάστε την άποψη του δοκιμιογράφου μέσα σε 80-100 λέξεις.

10 ΜΟΝΑΔΕΣ

Δ. Προσπαθήστε να αναδείξετε τα κύρια αίτια που οδηγούν την κοινωνία μας στην ολοένα και μεγαλύτερη άσκηση βίας και εγκληματικότητα με ένα άρθρο (500-600 λέξεων) που θα δημοσιευθεί σε μία τοπική εφημερίδα.

40 ΜΟΝΑΔΕΣ

Τους μαθητές δεν τους αγαπάμε, τους διδάσκουμε

Αν η σχέση δασκάλου και μαθητή δεν μεσολαβείται από τη γνώση την οποία ο πρώτος προσφέρει και ο δεύτερος αποζητάει και λαβαίνει, τότε μπορεί να είναι οτιδήποτε, διδακτική σχέση όμως δεν είναι.

Οι πιέσεις που ασκούνται σήμερα στο σχολείο από τη νέα οικονομία και τη νέα τεχνολογία είναι τόσο ισχυρές και ενδέχεται να το αλλάξουν σε τέτοιο βαθμό κατά τα προσεχή χρόνια, που να μην είναι πλέον αναγνωρίσιμο από τους σημερινούς απόφοιτους του. Όσο πάντως μιλάμε για το σχολείο που γνωρίζουμε όλοι μας, μιλάμε αναγκαστικά για το δάσκαλο. Υπάρχουν αναμφισβήτητα πολλοί τρόποι να μαθαίνει κανείς, μαθαίνω όμως στο σχολείο σημαίνει μαθαίνω με ένα δάσκαλο, μέσω ενός δασκάλου. Ειδικές αίθουσες, εργαστήρια, εποπτικά μέσα και πολυμέσα, όλα καλά και άγια, χάνουν ωστόσο κάθε σχεδόν σημασία χωρίς τον ικανό σύλλογο διδασκόντων. Πάρτε το παράδειγμα των σχολικών βιβλίων: είναι και αυτά βιβλία όπως όλα τα άλλα και ταυτόχρονα είναι κάτι ολότελα διαφορετικό, όχι μόνο επειδή δεν τα διαβάζει κανείς άλλος πλην των μαθητών και των δασκάλων, σε συγκεκριμένη χρονική περίοδο και με συγκεκριμένο τρόπο, αλλά κυρίως επειδή είναι ή γίνονται, αυτό που είναι ο δάσκαλος που τα διδάσκει. Τα σχολικά βιβλία είναι παρτιτούρες: ο ήχος που θα βγάλουν εξαρτάται από το δάσκαλο, το μαέστρο δηλαδή της σχολικής τάξης, εξαρτάται από τη γνώση, την ευαισθησία, την προπαρασκευή, τον κόπο του και βεβαίως την ικανότητά του να ενορχηστρώνει τους μαθητές της τάξης του.

Η παραδοχή ότι μαθαίνω στο σχολείο σημαίνει μαθαίνω με δάσκαλο δεν είναι προς συζήτηση. Είναι όμως, αντίθετα, απολύτως συζητήσιμος ο ρόλος, τον οποίο η σημερινή κοινωνία αναθέτει στο δάσκαλο, το έργο που αναμένει από αυτόν να επιτελέσει.

Έχω την εντύπωση ότι όλο και περισσότερο αναθέτουμε σήμερα στο δάσκαλο όλων των βαθμίδων -με διαφορετικό τρόπο απαιτητικότητας από βαθμίδα σε βαθμίδα και από τάξη σε τάξη- το ρόλο ενός δεύτερου γονιού, αναμένουμε ή απαιτούμε από αυτόν, ιδίως οι άνθρωποι των αστικών κέντρων, να φερθεί στους μαθητές ως γονιός και να αντιμετωπίσει τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν και οι πραγματικοί γονείς κατά την ανατροφή των παιδιών τους. Σε όσα σχολεία υπάρχουν οργανωμένες, κατά το μάλλον ή ήττον, συναντήσεις γονέων και διδασκόντων, είναι πολύ συνηθισμένο να θέτουν οι γονείς προς συζήτηση και να ζητούν τη συνδρομή των δασκάλων για προβλήματα του είδους ότι το παιδί τους βλέπει πολύ τηλεόραση, δεν τακτοποιεί το δωμάτιό του, ζηλεύει τον αδελφό του ή την αδελφή του και ούτω καθεξής. Η κοινωνική παραγγελία προς το δάσκαλο να λειτουργήσει ως δεύτερος γονιός σημαίνει πως εκείνο που κυρίως αναμένεται από αυτόν είναι φιλικότητα, οικειότητα, κατανόηση, επικοινωνία, αγάπη προς τους μαθητές. Αυτά περιμένουν οι γονείς από τους δασκάλους, τα ίδια επιθυμούν και οι μαθητές. Η αγάπη για τα παιδιά είναι η πρώτη αρετή του δασκάλου και ο ύψιστος έπαινός του. Σε αυτή την αντίληψη προσχωρεί και ο δάσκαλος όχι μόνο λόγω μειωμένης αντιστασιμότητας στη συλλογική απαίτηση, αλλά κυρίως επειδή η αγάπη προς τους άλλους, τους πολλούς άλλους, άπτεται της δικής του ανάγκης να αγαπηθεί και αυτός.

Αφήνοντας κατά μέρος τους λόγους που έχουν δημιουργήσει αυτή την κοινωνική παραγγελία προς το δάσκαλο, ας σταθούμε και ας συζητήσουμε αδρομερώς τι τύπο δασκάλου διαμορφώνει τελικά και, κυρίως, ποιες είναι οι συνέπειες που έχει αυτός ο τύπος δασκάλου στη διδακτική σχέση μέσα στο σχολείο. Ο δάσκαλος λοιπόν αυτός είναι εκείνος που ιδρύει συναισθηματικές σχέσεις με τους μαθητές, ο ψυχολογίζων δάσκαλος, εκείνος που δεν προκρίνει να συναντηθεί μαζί τους στο πεδίο της γνώσης, αλλά στο πεδίο των ψυχολογικών αναγκών και προβλημάτων τους. Δεν είναι απόμακρος, δεν είναι απαιτητικός όσον αφορά στις μαθησιακές υποχρεώσεις των μαθητών, αλλά αντίθετα, είναι οικείος, ένας δεύτερος

μπαμπάς ή μάλλον μαμά (ανεξαρτήτως φύλου), συζητάει με τα παιδιά για ό,τι τα απασχολεί, τους αφιερώνει τα διαλείμματα του και άλλες ενδεχομένως ώρες του εξωδιδασκτικού χρόνου του. Είναι φυσικό, επομένως, για όλες αυτούς τους λόγους, να είναι πολύ ελκυστικός. Τι γίνεται όμως με τη διδακτική σχέση αυτού του δασκάλου με τους μαθητές;

Ανάμεσα στο δάσκαλο και το μαθητή υπάρχει - ακόμη - το θρανίο, σύνορο που χωρίζει και ταυτόχρονα ενώνει, με τα ανοιχτά βιβλία και τετράδια πάνω του, τα οποία ορίζουν το μοναδικό τόπο συνάντησης του δασκάλου και μαθητή. Ο τύπος λοιπόν του ψυχολογίζοντος δασκάλου, του οικείου, του δασκάλου των άμεσων και αδιαμεσολάβητων συναισθηματικών σχέσεων με τους μαθητές, καταργεί αυτό το σύνορο, καταργεί τον τόπο συνάντησης δασκάλου και μαθητή, που είναι η γνώση και η αλήθεια. Αν η σχέση δασκάλου και μαθητή δεν μεσολαβείται από τη γνώση, την οποία ο πρώτος προσφέρει και ο δεύτερος αποζητάει και λαβαίνει, τότε μπορεί να είναι οτιδήποτε, διδακτική σχέση όμως δεν είναι.

Επιπλέον, ο εν λόγω τύπος δασκάλου ενσπείρει στην τάξη τη σύγχυση και την αβεβαιότητα και τη διχάζει. Όλοι οι μαθητές θα διεκδικούν τη συναισθηματική προτίμηση του δασκάλου, όλοι θα αμφιβάλλουν αν όντως την έχουν, και όλοι θα υποπιτεύονται και θα εχθρεύονται όσους θεωρούν ότι την έχουν κερδίσει. Ενώ λοιπόν ο δάσκαλος αυτός είναι, υποτίθεται εκφραστής της ανθρωπιάς, της κατανόησης και της αγάπης προς τα παιδιά (έτσι προτιμάει να αποκαλεί τους μαθητές), στην πραγματικότητα εισάγει στην τάξη το διχασμό, την εχθρότητα και τη βία του συναισθήματος. Ο ναρκισσιστικός αυτός τύπος δασκάλου φέρνει μέσα στην τάξη την οικογένεια, από τη συναισθηματική βία της οποίας το σχολείο οφείλει να λυτρώνει τους μαθητές.

Τους μαθητές λοιπόν τους αγαπάμε, αλλά τους διδάσκουμε, είμαστε οι οδηγοί τους στο δρόμο της γνώσης. Η μόνη αγάπη που οφείλει να έχει ο δάσκαλος είναι η αγάπη για το αντικείμενο της διδασκαλίας του. Αν αγαπάει, παράδειγμα ο φιλόλογος τον Όμηρο και τον Σολωμό, αν τους διδάσκει με γνώση και συγκίνηση, η ωφέλεια των μαθητών θα είναι απείρως μεγαλύτερη από αυτήν που θα προκαλούσε ο οποιοδήποτε αγαπητικός καταγιγισμός.

Σταύρου Ζουμπουλάκη

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάσετε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

A. Γράψετε μια περίληψη (100-120 λέξεων).

25 ΜΟΝΑΔΕΣ

B1. Ποιος ρόλος συχνά αποδίδεται από τους γονείς και την κοινωνία στο δάσκαλο (οποιασδήποτε βαθμίδας);

7,5 ΜΟΝΑΔΕΣ

B2. Γιατί διαφωνεί ο συγγραφέας με το ρόλο του ψυχολογίζοντος δασκάλου (ποια προβλήματα ανακύπτουν όταν ο εκπαιδευτικός προσπαθεί να γίνει φίλος με τους μαθητές ή να αντικαταστήσει τους γονείς τους);

7,5 ΜΟΝΑΔΕΣ

B3. Με βάση το κείμενο θεωρείτε ότι ο συγγραφέας επιθυμεί ένα αυστηρό και άτεγκτο δάσκαλο μέσα στην αίθουσα; Πώς θεωρεί ότι πρέπει ο εκπαιδευτικός μέσα στην αίθουσα και ποιες ισορροπίες μπορεί να κρατάει;

10 ΜΟΝΑΔΕΣ

Γ1. Τι σημαίνουν οι υπογραμμισμένες λέξεις και φράσεις του κειμένου;

5 ΜΟΝΑΔΕΣ

Γ2. Να γράψετε τι σημαίνουν οι παρακάτω λέξεις και φράσεις του κειμένου:

ενορχηστρώνει =

ύψιστος =

άπτεται =

αδρομερώς =

ενοσπείρει =

5 ΜΟΝΑΔΕΣ

Δ. Ως μέλος του δεκαπενταμελούς μαθητικού συμβουλίου του σχολείου σου θα παρευρεθείς σε μία συνέλευση των καθηγητών του σχολείου σου. Ετοίμασε μία τοποθέτησή-ομιλία (500-600 λέξεων) παρουσιάζοντας τις θέσεις σου για τον σωστό εκπαιδευτικό και πώς πιστεύεις ότι πρέπει να γίνονται τα μαθήματα.

40 ΜΟΝΑΔΕΣ

Η γνώση της ελληνικής γλώσσας αποτελεί βασική προϋπόθεση για την καλλιέργεια των νέων μας και την προκοπή του Έθνους μας

Σίγουρα είναι, πιστεύω, από όλους αποδεκτό ότι η ελληνική γλώσσα από πολύ παλιά διαδραμάτιζε και διαδραματίζει έναν ξεχωριστό ρόλο στη διαμόρφωση και στη διατήρηση της ελληνικής πολιτιστικής και εθνικής μας ταυτότητας. Δεν θέλω ούτε να αποδείξω πως η ελληνική γλώσσα είναι ανώτερη από όλες τις άλλες ούτε και να μειώσω τις γλώσσες των υπολοίπων λαών. Η δική μας όμως γλώσσα, σίγουρα μια από τις πιο αρχαίες συνεχίζει μέχρι σήμερα και θα συνεχίζει, πιστεύω, την παράδοση που υπήρχε από τον καιρό των Αχαιών. Μπορεί να υπήρξαν κάποιες γλωσσικές αλλαγές από την καθαρρεύουσα στη δημοτική ή και κάποια διαμόρφωση μερικών λέξεων και φράσεων, όμως δεν παύει να έχει γερές τις ρίζες της πάνω στις οποίες προσθέτουμε κι εμείς για να τα βρουν οι επόμενοι, να τα διατηρήσουν, αλλά και να προσθέσουν κι αυτοί κάτι σημαντικό για τους επόμενους.

Σε καιρούς δύσκολων καταστάσεων, σκλαβιάς ή εθνικοαπελευθερωτικών αγώνων, οι άνθρωποι στηριζόμενοι στην ελληνική γλώσσα και σε κάποια μόρφωση (όση ήταν δυνατή) κατάφεραν να μην αλλάξουν πίστη, να διατηρήσουν το ελληνικό Έθνος μαζί με την ελληνική παράδοση και κληρονομιά. Ακόμα, αν και πολλές φορές το ελληνικό Έθνος ήταν υποδουλωμένο, κατάφερε, όχι μόνο να διατηρηθεί, αλλά με όπλα τη γλώσσα, την πίστη και την παράδοση κατόρθωσε να γίνει αληθινό κράτος και να επηρεάσει στο μέγιστο βαθμό τους κατακτητές του.

Απ' όλα αυτά φαίνεται καθαρά και μπορεί να το διακρίνει κανείς εύκολα ότι η ελληνική γλώσσα είναι η βάση και το θεμέλιο για τη δημιουργία μιας δυνατής και γερής εκπαίδευσης που θα έχει ως σκοπό τη συνεχιζόμενη ανέλιξη του λαού μας, άρα και την ανάπτυξη του κράτους μας πράγμα που θα τον βοηθήσει να συμβαδίζει με τον ευρωπαϊκό πολιτισμό και, γιατί όχι, να διαπρέψει και σ' αυτόν το χώρο της Ευρώπης. Μέσα από τη γλώσσα μπορεί να καταλάβει κανείς τον πολιτισμό, το ύφος και το χαρακτήρα ενός λαού. Συνεπώς με τη σωστή καλλιέργεια και εκμάθηση σε βάθος της γλώσσας μας είναι σαν να καλλιεργείται ταυτόχρονα το ήθος, ο χαρακτήρας και ο πολιτισμός μας. Μαθαίνοντας οι νέοι από πού ξεκίνησε η ελληνική γλώσσα, μέσα από ποιες συμπληγάδες πέρασε, ποιες καταιγίδες κατάφερε να κατευνάσει μέσα στους αιώνες, τότε ταυτόχρονα θα διδάσκονται και την ιστορία του τόπου τους και θα μπορούν να συνειδητοποιήσουν πόσο μεγάλη είναι η σημασία της γλώσσας και πόσο σημαντική είναι η σωστή διδασκαλία και εκμάθησή της. Γι' αυτό και εμείς που βρισκόμαστε καθημερινά μπροστά σ' ένα μεγάλο κίνδυνο, είναι αναγκαίο και κυρίως στους νέους που είναι το μέλλον κάθε τόπου να μελετάται σε βάθος η μητρική μας γλώσσα, γιατί έτσι γνωρίζοντας και την αρχαία ελληνική συμπληρώνουν τα κενά τους και είναι ταυτόχρονα μια σπουδαία βοήθεια και στήριγμα για τη σωστή και ολοκληρωμένη εκμάθηση της νέας ελληνικής.

Αρκετοί ξένοι από όλες τις χώρες τους κόσμου βλέπουμε ότι μαθαίνουν την ελληνική γλώσσα και μένουν ενθουσιασμένοι για το πόσο πυκνή και πλούσια είναι. Έτσι και εμείς θα μπορούσαμε να προαγάγουμε το πολιτιστικό επίπεδο του τόπου μας, το οποίο σίγουρα χρειάζεται κάποια ανάπτυξη και συμπλήρωση. Με μια ολοκληρωμένη εκπαίδευση, που θα έχει ως πρώτο στόχο τη συστηματική διδασκαλία της ατελείωτης και τόσο πλούσιας γλώσσας μας, η παιδεία μας θα αναπτυχθεί τόσο όσο χρειάζεται για να συναγωνιστεί οποιοδήποτε λαό.

Πρέπει να είμαστε περήφανοι για τη γλώσσα μας γνωρίζοντας την αδιάκοπη συνέχεια της μέσα στους αιώνες. Την ίδια στιγμή όμως έχουμε και την ευθύνη να τη διατηρήσουμε και να την παραδώσουμε το ίδιο πλατιά και δυνατή, όπως την παρέδωσαν και σε μας οι παλιότεροι, για να μπορέσουν και οι νεότεροι από μας να έχουν μια πολύπλευρη μόρφωση, που θα έχει ως μοναδικό στόχο την προκοπή του καθενός μας αλλά και του Έθνους μας.

Γρηγόρη Παρδάλη

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάσετε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

Α. Γράψετε μια περίληψη (100-120 λέξεων).

25 ΜΟΝΑΔΕΣ

Β1. Πώς θεωρεί ο συγγραφέας ότι μπορεί η ελληνική γλώσσα να οδηγήσει στην προκοπή του ελληνικού έθνους;

10 ΜΟΝΑΔΕΣ

Β2. Ποιες είναι οι συμπληγάδες πέτρες τις οποίες πέρασε η ελληνική γλώσσα, σύμφωνα με το κείμενο; Ποια η δική σας άποψη;

10 ΜΟΝΑΔΕΣ

Β3. Γιατί πιστεύει ο συγγραφέας ότι μέσα από τη γλώσσα μπορεί να καταλάβει κανείς τον πολιτισμό ενός λαού;

5 ΜΟΝΑΔΕΣ

Β3. Ποια χαρακτηριστικά των νέων και της γενικότερης συμπεριφοράς τους θεωρείτε ότι επηρεάζουν τη γλωσσική τους ταυτότητα;

5 ΜΟΝΑΔΕΣ

Γ1. Να γράψετε τι σημαίνουν οι παρακάτω λέξεις και φράσεις του κειμένου:

θεμέλιο =

κατευνάσει =

προάγω =

διαδραματίζει =

ανέλιξη =

5 ΜΟΝΑΔΕΣ

Δ. Θα παραβρεθείτε σε ένα συνέδριο, που γίνεται κοντά στην περιοχή σας, με θέμα την ελληνική γλώσσα και το σύγχρονο πολιτισμό. Γράψτε μία τοποθέτηση (500-600 λέξεων) επικεντρώνοντας την προσοχή σας στη νεοελληνική γλώσσα και ιδίως αυτή των νέων.

40 ΜΟΝΑΔΕΣ

από το κέφι, στο μεθύσι

Έντονο προβληματισμό προκαλεί το ότι ολοένα και περισσότεροι έφηβοι πίνουν αλκοολούχα ποτά, κοινωνική ομάδα σαφώς πιο ευάλωτη στην επίδραση του αλκοόλ. Στην Ελλάδα η κατανάλωση αλκοόλ ξεκινά στην ηλικία των δεκατριών ετών με κρασί και μπίρα, ενώ από τα δεκατέσσερα οι έφηβοι προτιμούν τα πιο δυνατά ποτά. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση η χρήση του αλκοόλ ξεκινά κατά μέσο όρο στα δεκατέσσερα και μισό, με τους Ιταλούς να κατέχουν τα πρωτεία αφού πίνουν ήδη από τα έντεκά τους.

Οι επιστήμονες κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου. Οι νέοι κάτω των δεκαέξι δεν πρέπει να καταναλώνουν αλκοολούχα ποτά διότι το ενζυματικό τους σύστημα που μεταβολίζει το αλκοόλ δεν έχει ωριμάσει, με αποτέλεσμα ακόμη και οι μικρές ποσότητες να είναι τοξικές για τον οργανισμό τους.

Το ποτό συνδέεται με το πέρασμα από την εφηβεία στην ενηλικίωση. Οι νέοι αντιμετωπίζουν την κατανάλωση αλκοολούχων ως μέσο κοινωνικοποίησης που τους δίνει αυτοπεποίθηση. Η συνήθεια γίνεται επικίνδυνη όταν εμφανίζονται υπερβολές. Το πρόβλημα ενσκήπτει όταν το ποτό παύει να συνοδεύει μόνο τις ώρες της διασκέδασης και συνεχίζει όταν πίνουμε μόνοι, στην προσπάθειά μας να ξεπεράσουμε τις δυσκολίες της καθημερινότητας.

Στην Ελλάδα οι έφηβοι που δηλώνουν ότι μεθούν τουλάχιστον τρεις φορές την εβδομάδα φτάνουν το 8%, ποσοστό σχετικά χαμηλό συγκριτικά με άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Στη Δανία το αντίστοιχο ποσοστό φτάνει το 36%. Εκεί πολλοί είναι αυτοί που επιδίδονται στο γρήγορο μεθύσι, όπου καταναλώνουν τουλάχιστον πέντε ποτήρια στη σειρά για να ζαλιστούν γρήγορα. Αυτή η συνήθεια είναι διαδεδομένη κυρίως στις βόρειες χώρες. Όσο για τους Άγγλους πότες, ξεπερνούν αυτό το όριο στο 40% των περιπτώσεων. Σήμερα η ψυχολογία απέναντι στο αλκοόλ έχει αλλάξει ριζικά. Το ποτό δίνει αυτοπεποίθηση στους νέους, γι' αυτό το χρησιμοποιούν ολοένα και συχνότερα για να ξεπεράσουν τη δειλία όταν πλησιάζουν τους συνομηλικούς τους. Πρόκειται για νέο χαρακτηριστικό συμπεριφοράς. Κάποτε πίναμε αποκλειστικά κατά τη διάρκεια του φαγητού. Σήμερα αυξάνεται ο αριθμός εκείνων που πίνουν στην προσπάθειά τους να ενταχθούν στο κοινωνικό περιβάλλον.

Η αλλαγή έγινε αντιληπτή στους γκουρού του μάρκετινγκ. Για να κερδίσουν νεαρούς πελάτες που δεν αρέσκονταν στα δυνατά ποτά όπως το τζιν και η βότκα, επινόησαν τα alcoholops, αλκοολούχα με γλυκιά γεύση σε χρωματιστά μπουκάλια που έγιναν της μόδας. Τα συγκεκριμένα προϊόντα δίνουν την εντύπωση ότι πρόκειται για απλά αναψυκτικά παρότι περιέχουν οινόπνευμα. Ας μην ξεχνάμε ότι η επικοινωνία των ποτών βασίζεται στο χτίσιμο της εικόνας. Έτσι σε κάποια διαφήμιση μια πανέμορφη ξανθιά επλέγει τον σύντροφό της αφού πρώτα φιλήσει στο στόμα τρεις άλλους στη σειρά, για να επιλέξει τελικά εκείνον που μόλις έχει πει το αγαπημένο της ποτό. Ακόμη και ο Τζορτζ Κλούνεϊ «τρώει πόρτα» διότι πήγε στο πάρτι χωρίς να κρατά ένα μπουκάλι στο χέρι.

Στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες ο αριθμός των αλκοολικών είναι αναλογικά μεγαλύτερος από ό,τι στην Ελλάδα. Πάντως τα περισσότερα τροχαία δυστυχήματα στη χώρα μας οφείλονται στην κατανάλωση αλκοόλ. Τα τελευταία χρόνια στις χώρες της ΕΕ τραυματίστηκαν 560.000 άνθρωποι, ενώ άλλοι 17.000 σκοτώθηκαν σε τροχαία που προκλήθηκαν από την υπερβολική κατανάλωση αλκοόλ. Στο διάστημα 1980-1993 μειώθηκε γενικότερα ο αριθμός των νεκρών και των τραυματιών από τροχαία δυστυχήματα, στη χώρα μας όμως το ίδιο χρονικό διάστημα οι νεκροί αυξήθηκαν κατά 64% και οι τραυματίες κατά 30%. Στην προσπάθειά τους να περιορίσουν το πρόβλημα, οι αρμόδιες Αρχές εντείνουν τα αλκοτέστ και επιβάλλουν ποινές όπως αφαίρεση του διπλώματος οδήγησης, καταγραφή της παράβασης στο πόιντ σίστεμ και ιδιαίτερα τσουχτερά πρόστιμα.

Άλλα προβλήματα λιγότερο σοβαρά, σίγουρα όμως δυσάρεστα, μπορεί να αντιμετωπίσει όποιος πίνει με στόχο να προσεγγίσει μια κοπέλα. Ακόμη και αν την κατακτήσει, το αλκοόλ

θα επηρεάσει το νευρικό του σύστημα και η ρομαντική βραδιά θα καταλήξει σε φιάσκο.

Οι εθισμένοι στο αλκοόλ δεν αντιλαμβάνονται το βαθμό εξάρτησής τους από το ποτό και πιστεύουν ότι ελέγχουν τις ποσότητες που πίνουν. Θεωρούν ότι είναι σε θέση να οδηγήσουν παρόλο που το οπτικό τους πεδίο είναι μειωμένο, η ακοή τους δεν είναι οξεία και τα αντανακλαστικά τους έχουν εξασθενήσει. Αν μπορούμε να βαδίσουμε για λίγο στο ένα πόδι κρατώντας την ισορροπία μας, δεν σημαίνει ότι είμαστε σε κατάσταση να οδηγήσουμε. Η μόνη αποτελεσματική μέθοδος είναι να μετράμε τα ποτήρια. Κατά μέσο όρο, δύο ποτήρια κρασί αρκούν για να φτάσει μια γυναίκα στο επιτρεπτό νομικό όριο πέρα από το οποίο η οδήγηση απαγορεύεται. Για τον άντρα αρκούν τρία. Ανάλογες είναι και οι επιτρεπόμενες ποσότητες κατανάλωσης αλκοόλ ημερησίως προκειμένου να μην θέσουμε σε κίνδυνο την υγεία μας.

Φυσικά πρόκειται για ενδεικτικούς αριθμούς. Η επίδραση των αλκοολούχων διαφοροποιείται ανάλογα με το βάρος, με την ηλικία και με άλλες ατομικές παραμέτρους. Καθένας πρέπει να μάθει να αξιολογεί την αντίδρασή του στο αλκοόλ. Στην οδήγηση πρέπει να λαμβάνεται υπόψη και ο παράγοντας χρόνος. Το συκώτι χρειάζεται μία ώρα για να μεταβολίσει το αλκοόλ ενός ποτού. Πριν λοιπόν πιάσουμε το τιμόνι πρέπει να περιμένουμε τουλάχιστον μία ώρα για κάθε ποτήρι που ήπιαμε...

Σύμφωνα με μελέτες, οι τηλεοπτικές καμπάνιες με στόχο την αποτροπή ή την απαγόρευση της κατανάλωσης αλκοόλ δεν αποδίδουν. Συχνά μάλιστα φέρνουν τα αντίθετα αποτελέσματα διότι ωθούν τους νέους να αντιμετωπίσουν την κατανάλωση αλκοόλ ως υπέρβαση. Έχει διαπιστωθεί ότι η άρνηση στην αρχή μιας φράσης σε διαφημιστικά μηνύματα κάνει τον έφηβο να αλλάξει κανάλι. Πρόσφατη μελέτη της επιθεώρησης The Lancet επιβεβαιώνει ότι σχετικές καμπάνιες αυξάνουν τις γνώσεις των νέων σχετικά με την επίδραση του αλκοόλ στον οργανισμό, δεν συμβάλλουν όμως στη μείωση της κατανάλωσης.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάσετε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

A. Γράψετε μια περίληψη (100-120 λέξεων).

25 ΜΟΝΑΔΕΣ

B1. Ποιοι είναι οι λόγοι που στρέφουν τους νέους σήμερα στην κατανάλωση αλκοόλ;

10 ΜΟΝΑΔΕΣ

B2. Ποιες είναι οι συνέπειες από το ποτό σύμφωνα με το άρθρο;

10 ΜΟΝΑΔΕΣ

Γ1. Στην 5η παράγραφο του κειμένου να βρεθούν τα κύρια και τα δευτερεύοντα στοιχεία:

5 ΜΟΝΑΔΕΣ

Γ2. Να γράψετε τι σημαίνουν οι παρακάτω λέξεις και φράσεις του κειμένου:

γκουρού =

καμπάνιες =

τροχαία =

ριζικά =

ενοκλήπει =

5 ΜΟΝΑΔΕΣ

Δ. Να παρουσιάσετε σε ένα άρθρο (500-600 λέξεων) και να σχολιάσετε τον σύγχρονο τρόπο διασκέδασης των νέων ανθρώπων. Ποιοι κίνδυνοι πιστεύετε ότι κρύβονται στη διασκέδαση αυτή;

40 ΜΟΝΑΔΕΣ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑ

Στην εποχή μας, που η γνώση αποκτά όλο και περισσότερη σημασία στην παραγωγική διαδικασία, η Παιδεία καλείται να προσαρμοστεί στις νέες συνθήκες της κοινωνίας της μάθησης.

Στο πλαίσιο ενός εντεινόμενου ανταγωνισμού, η εισαγωγή και διάδοση νέων τεχνολογιών και οι διαρθρωτικές αλλαγές στην παραγωγή και στην αγορά εργασίας δημιουργούν συνεχώς νέες ανάγκες επαγγελματιών, ειδικοτήτων και ικανοτήτων για τους εργαζομένους (π.χ. προσαρμοστικότητα, κινητικότητα, επικοινωνία).

Είναι χαρακτηριστική η αντίληψη που επικρατεί σε κείμενα της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και σε διάφορες δημοσιογραφικές έρευνες στη χώρα μας ότι οι δομές της εκπαίδευσης ευθύνονται σε τελική ανάλυση για την αύξηση του ποσοστού ανεργίας των πτυχιούχων. Τέτοιοι ανταγωνισμοί, όμως, δεν συμβάλλουν στην ανάλυση των σύνθετων προβλημάτων ούτε διαφωτίζουν τους τρόπους με τους οποίους μπορεί να αναβαθμιστεί η Παιδεία. Το πρόβλημα δεν είναι η προσαρμογή των προγραμμάτων σπουδών στα σχολεία και στα Πανεπιστήμια στις τρέχουσες «απαιτήσεις» της αγοράς εργασίας. Μια τέτοια προσαρμογή αφαιρεί από τα εκπαιδευτικά συστήματα τις βασικές συνιστώσες συγκρότησής τους που είναι η γενική παιδεία, η καλλιέργεια της προσωπικότητας και η μετάδοση της κριτικής γνώσης. Η κοινωνία απαιτεί υπεύθυνους πολίτες και επιστήμονες και όχι «απασχολήσιμους» με εξειδικευμένες γνώσεις και δεξιότητες.

Επομένως, το ερώτημα που έχουμε να απαντήσουμε είναι προς ποια κατεύθυνση θα πρέπει να αναπροσαρμοστούν τα συστήματα εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης προς την παροχή γενικών γνώσεων και ικανοτήτων (προσαρμογή, αυτομόρφωση κ.ά.) ή προς τη μετάδοση «πακέτων» εξειδικευμένων γνώσεων και δεξιοτήτων με βραχυπρόθεσμο ορίζοντα τις εκάστοτε ανάγκες της αγοράς; Θα πρέπει να λάβουμε υπόψη ότι η παροχή βραχυπρόθεσμων και αναλώσιμων γνώσεων δημιουργεί τελικά περισσότερα προβλήματα στους εργαζόμενους που εντάσσονται στην αγορά εργασίας.

Αντίστοιχα επίμαχο ζήτημα είναι η πρόωρη έξοδος μετά το Γυμνάσιο από το σύστημα γενικής εκπαίδευσης (Ενιαίο Λύκειο) μεγάλου ποσοστού μαθητών προς το παράλληλο σύστημα επαγγελματικής κατάρτισης (Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια). Αναρωτιέται κανείς με τι εφόδια γνώσεων θα ανταγωνιστούν οι απόφοιτοι του δεύτερου συστήματος μέσα σε μια ευρωπαϊκή κοινωνία της γνώσης, όταν στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες έχει καθιερωθεί η δωδεκάχρονη υποχρεωτική εκπαίδευση.

Ειδικά για την πανεπιστημιακή εκπαίδευση, θα πρέπει να τονιστεί ότι προϋπόθεση για την αναβάθμισή της είναι η διατήρηση της γενικής παιδείας και του καθολικού και συστηματικού χαρακτήρα της παρεχόμενης γνώσης, καθώς και η αποφυγή πρώιμων εξειδικεύσεων σε προπτυχιακό επίπεδο που έχουν ως στόχο την προσαρμογή των πτυχίων στις βραχυχρόνιες ανάγκες της αγοράς εργασίας. Είναι χαρακτηριστική η περίπτωση υποβάθμισης της ποιότητας των σπουδών σε πολλά βρετανικά Πανεπιστήμια, τα οποία στο πλαίσιο ενός ισχυρού ανταγωνισμού προσέλκυσης υποψηφίων (διδασκτρα) προσάρμοσαν τα προπτυχιακά προγράμματα τριετούς διάρκειας (Bachelor) σε εξειδικευμένους κλάδους γνώσης που είχαν συγκυριακά μεγάλη ζήτηση στην αγορά (π.χ. Διοίκηση Επιχειρήσεων, Πληροφορική, Marketing). Συνέπεια αυτής της προσαρμογής ήταν όχι μόνο η υποβάθμιση της γενικής παιδείας, αλλά και η μειωμένη ζήτηση των αποφοίτων τους στην αγορά εργασίας καθόσον προτιμούνταν απόφοιτοι με γενική πανεπιστημιακή εκπαίδευση και εξειδίκευση σε μεταπτυχιακό επίπεδο (Masters). Ωστόσο, ακόμη και στο μεταπτυχιακό επίπεδο, τα προγράμματα σπουδών δεν θα πρέπει να περιορίζονται μόνο σε τομείς επαγγελματικής εξειδίκευσης, αλλά θα πρέπει να καλύπτουν τομείς εμβάθυνσης και καλλιέργειας όλων των επιστημών. Η κοινωνία απαιτεί από το Πανεπιστήμιο όχι μόνο τη μετάδοση της γνώσης στους νέους, αλλά και την ίδια την αναπαραγωγή του Πανεπιστημίου μέσα από την ανάπτυξη του κριτικού αναστοχασμού,

της νέας γνώσης, της έρευνας και των διδακτορικών.

Σήμερα, όσο ποτέ άλλοτε, θα πρέπει να ανοίξει μια συστηματική συζήτηση στα αρμόδια πανεπιστημιακά όργανα για την αναβάθμιση των προγραμμάτων σπουδών και την ακαδημαϊκή στρατηγική του κάθε Ιδρύματος. Παράλληλα, η Πολιτεία θα πρέπει να συνδράμει τα υπάρχοντα τμήματα με τους απαραίτητους πόρους (υποδομή και ανθρώπινο δυναμικό) και να μη σπεύδει να ιδρύει νέα τμήματα χωρίς προϋποθέσεις επιστημονικού διαλόγου.

Παναγιώτης Γετίμης (καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου), ΤΑ ΝΕΑ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάσετε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

A. Γράψτε μια περίληψη του κειμένου (100-120 λέξεων).

25 ΜΟΝΑΔΕΣ

B1. Ποια προβλήματα και ποιους κινδύνους επισημαίνει ο συγγραφέας στο εκπαιδευτικό μας σύστημα;

5 ΜΟΝΑΔΕΣ

B2. Να γράψετε σε μία παράγραφο (80-100 λέξεων) ορισμένα από τα θετικά αποτελέσματα της εξειδίκευσης.

12 ΜΟΝΑΔΕΣ

Γ1. Με κάθε μία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου να σχηματίσετε από μία περίοδο λόγου, ώστε να διαφαιίνεται το νόημα της κάθε λέξης:

αναλώσιμων, αναπροσαρμογών, υποβάθμιση, εμπάθυση

4 ΜΟΝΑΔΕΣ

Γ2. Να γράψετε μία συνώνυμη για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις της δεύτερης παραγράφου:

συμβάλλουν =

σύνθετων =

αναβαθμιστεί =

απαιτήσεις =

4 ΜΟΝΑΔΕΣ

Δ. Όσοι αναφέρονται στις αρνητικές συνέπειες της εξειδίκευσης, επισημαίνουν κυρίως τον κίνδυνο να οδηγηθεί ο άνθρωπος στην πνευματική μονομέρεια. Σε άρθρο σας (450-600 λέξεων) να αναπτύξετε το πώς μπορεί να αποτραπεί ένας τέτοιος κίνδυνος)

40 ΜΟΝΑΔΕΣ

η Διαφημιστική Βαρβαρότητα της εποχής μας

Η επέκταση και η εισβολή της διαφήμισης σε κάθε κοινωνικό πεδίο, αλλά και η ανοχή της κοινωνίας σε αυτό το βίαιο καθεστώς αποτελούν ένα από τα πιο ανησυχητικά φαινόμενα του νεοφιλελεύθερου συστήματος. Η σημερινή επέκταση των διαφημίσεων σε μίαν επιφάνεια του κοινωνικού πεδίου, αδιανόητη μερικές δεκαετίες πριν, και η επιθετικότητα αυτής της επέκτασης, που έχει λάβει τον χαρακτήρα βαθύτατης εισβολής τόσο στον δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό χώρο, μας επιτρέπουν να μιλάμε για διαφημιστική βία.

Η συχνότητα της διακοπής των τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών προγραμμάτων από διαφημίσεις • η πυκνότητά της (με ποικίλους τρόπους) συγχρονικής με τη ροή αυτών των προγραμμάτων άμεσης ή έμμεσης διαφήμισης • το πλήθος των εκπομπών με σταθερό διαφημιστικό φόντο • η μετατροπή των ποδοσφαιριστών και των αθλητών (ακόμη και των εθνικών ομάδων) σε κινητές διαφημίσεις • η υπέρογκη μεγέθυνση των διαφημιστικών γιγαντοσφισών και η υπερκάλυψη από αυτές των υπαίθριων χώρων και πολλών δημοσίας χρήσεως κτιρίων • η κατάληψη του μεγαλύτερου μέρους των εφημερίδων και των περιοδικών από διαφημίσεις και η μετατροπή τους, διά των ενθέτων διαφημιστικών φυλλαδίων που μεταφέρουν, σε διαφημιστικά οχήματα • η σύγχυση των ορίων ανάμεσα στην είδηση και στη διαφήμιση • η μετατροπή δημοσιογράφων σε διαφημιστές και διαφημιστών σε δημοσιογράφους • η μεταβάπτιση της διαφημιστικής πράξης σε χορηγική πράξη και των διαφημίσεων σε «μηνύματα των χορηγών» • με λίγα λόγια η ουσιαστική κατάλυση κάθε διαφημιστικής δεοντολογίας δηλώνει την εγκαθίδρυση στον χώρο της διαφήμισης ενός ολοκληρωτικού καθεστώτος, το οποίο επιβάλλει τις βουλήσεις του σ' ένα μεγάλο μέρος της κοινωνικής και ατομικής ζωής. Τα περιστατικά της διαφημιστικής βίας που βιώνουμε καθημερινά συνθέτουν μια νέα βαρβαρότητα, τη διαφημιστική βαρβαρότητα, που αποτελεί το πλέον περιοπτο στοιχείο της βάρβαρης πλευράς του νεοφιλελεύθερου καπιταλισμού. Και καθώς το στοιχείο αυτό, με την εγγενή (όπως αποδεικνύεται από την καταφανή πλέον αδυναμία ανάσχεσής του) επαυξητική τάση, είναι ένα από τα τεκμήρια εκείνα που φαίνονται να διαψεύδουν τις ελπίδες όσων πιστεύουν ότι ο εξανθρωπισμός του παγκοσμιοποιημένου νεοφιλευθερισμού είναι εφικτός, το διαφημιστικό μέλλον φαίνεται να διαγράφεται ακόμη ζοφερότερο.

Μιλάω για αδυναμία αναχαίτισης της διαφημιστικής βίας, γιατί μου είναι δύσκολο να συμμεριστώ την αισιοδοξία όσων πιστεύουν ότι η μετάβαση από την εποχή των ΜΜΕ στην εποχή του Διαδικτύου, που τελείται σήμερα, θα μεταβάλει τη φύση της διαφήμισης από «εισβολική» επί του δέκτη της σε «προσδοκώσα» την αναζήτησή της από τον δέκτη. Διότι προαιρετική πρόσβαση του δέκτη στην αποθηκευμένη κάπου περιγραφή και εκθείαση ενός προϊόντος δεν είναι διαφήμιση • σημαίνει απλώς επιθυμία πληροφόρησης, η υλοποίηση της οποίας εξαρτάται αποκλειστικά από τη βούληση του δέκτη δηλαδή σημαίνει κατάργηση της ίδιας της έννοιας της διαφήμισης, όπως αυτή δηλώνεται από τα δύο συνθετικά του ονόματός της. Το να πιστεύει κανείς ότι η εκδήλωση από τον υποψήφιο αγοραστή της επιθυμίας να πληροφορηθεί για τα διατιθέμενα στην αγορά προϊόντα αρκεί για να ικανοποιήσει την εγγενή τάση του νεοφιλελεύθερου συστήματος για επέκταση των πωλήσεων και κατάκτηση από τους παραγωγούς όσο το δυνατόν μεγαλύτερου μέρους της αγοράς αποτελεί ουτοπική σκέψη, ανάλογη με το αφελές όραμα ορισμένων αριστερών που πιστεύουν ότι ο κόσμος θα ήταν καλύτερος αν ήταν εντελώς απαλλαγμένος από τις διαφημίσεις. Και φυσικά το Διαδίκτυο δεν πρόκειται να καταργήσει ως διαφημιστικό χώρο τον έξω από αυτό φυσικό χώρο (υπαίθριο ή στεγασμένο) ή πεδίο (ηχητικό ή τυπογραφικό). Το πιο ανησυχητικό στο φαινόμενο που προσπαθώ να περιγράψω δεν είναι η βιαιότητα την οποία έχει αναπτύξει σήμερα η διαφήμιση • είναι η ανοχή απέναντι σ' αυτό το βίαιο καθεστώς, η οποία, στον βαθμό που παραμένει σιωπηλή και δεν εκδηλώνει ουσιώδεις τάσεις δυσφορίας, ισοδυναμεί με πλήρη υποταγή. Αν μας έλεγαν πριν από μερικές δεκαετίες ότι η διαφήμιση θα έπαιρνε κάποτε τη

μορφή που έχει σήμερα, θα είχαμε θεωρήσει την πρόβλεψη τερατώδη και την ενδεχόμενη επιβεβαίωση της παραβίαση της ανθρώπινης φυσικότητας. Και όμως σήμερα φαινόμενα να βιώνουμε αυτή την παραβίαση ως κάτι το φυσικό. Να διαθέτει άραγε ο ανθρώπινος οργανισμός απεριόριστα αποθέματα αντοχής; Ή μήπως βρισκόμαστε στην εποχή της μετάλλαξης του ανθρώπου σε ένα ον διαφορετικό: στη μετάβαση από τον Homo Faber στον Homo Publicitarius;

Νάσος Βαγενάς, καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών, ΤΟ ΒΗΜΑ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάσετε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

A. Γράψτε μια περίληψη του κειμένου (80-100 λέξεων).

25 ΜΟΝΑΔΕΣ

B1. Ποια χαρακτηριστικά έχει αποκτήσει η διαφήμιση στις μέρες μας;

10 ΜΟΝΑΔΕΣ

Γ1. Να γράψετε από δύο παράγωγα με το δεύτερο συνθετικό των παρακάτω λέξεων του κειμένου:

περίοιπο, καταφανή, προαιρετική

6 ΜΟΝΑΔΕΣ

Γ2. Να γράψετε μία συνώνυμη για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις της δεύτερης παραγράφου:

εφικτός =
πιστεύουν =
περίοιπο =
περιστατικά =
αποθέματα =

5 ΜΟΝΑΔΕΣ

Δ. Να παρουσιάσετε σε ένα άρθρο (500-600 λέξεων) για το περιοδικό της Ένωσης Καταναλωτών της πόλης σας, τους τρόπους αντιμετώπισης των αρνητικών συνεπειών της διαφήμισης.

40 ΜΟΝΑΔΕΣ

ΤΟ «ΕΛΛΗΝΙΖΕΙΝ» ΚΑΙ Ο ΔΗΜΟΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

Μπορεί άλλοι να γκρινιάζουν για την «κατάντια της γλώσσας μας», κι άλλοι να μοιρολογούν γιατί βιάζονται να πιστέψουν ότι κείται νεκρή εκεί όπου υψώνεται το ζωηρότατο σώμα της, ωστόσο η γλώσσα συνεχίζεται, επειδή, απλώς, η ζωή συνεχίζεται. Αν έχει κανείς περίεργο μάτι, μπορεί να διαπιστώσει διαβάζοντας (στην καλή λογοτεχνία, στις μεταφράσεις, στη φιλοσοφία, στη δημοσιογραφία, στα περιοδικά ειδικών επαγγελματικών ή επιστημονικών τομέων, ακόμη και στις μικρές αγγελίες, όπου ο στενός χώρος υποχρεώνει το συντάκτη να απελευθερώσει όλη τη λεξιπλαστική του φαντασία) ότι καινούργιες λέξεις-κλαδιά ξεφυτρώνουν ανελλιπώς στον παλιό κορμό. Άλλες αντέχουν, αφομοιώνονται και γίνονται κοινές, κι άλλες εκπίπτουν γρήγορα ή μένουν εγκλωβισμένες σε κάποιο γκέτο, σε κάποια αργκό. Υπάρχει επίσης και η εργαστηριακού τύπου γλωσσική παραγωγή (όπου κάποιοι γλωσσολόγοι, φιλόλογοι ή απλοί «ανησυχούντες» σχηματίζουν επιτροπές, στρώνονται σε ένα γραφείο με λεξικά και γραμματικές δίπλα τους και μεταφράζουν ορισμένες από τις λέξεις που εισάγουμε μαζί με τα νέα προϊόντα ή τις νέες συνήθειες), που υποβάλλεται στη δημόσια κρίση με στόχο την επίσης δημόσια χρήση (μια τέτοια εργασία έχει αναλάβει, λ.χ., η Μόνιμη Ομάδα Τηλεπικοινωνιακής Ορολογίας του ΟΤΕ). Από τις σχετικές προτάσεις, δοκιμότερες είναι νομίζω όσες είναι απαλλαγμένες από το βραχνά να περάσουν με κάποιο λούστρο αρχαιοπρέπειας τα μεταφραζόμενα δάνεια και εμφανίζονται περισσότερο εξοικειωμένες με την κοινή ομιλία και ακοή. Με το ίδιο λούστρο περνάγαμε μια φορά κι έναν καιρό τις αυτόδηλα ξένες, πλην από αιώνες αφομοιωμένες λέξεις για να τις εξαναγκάσουμε να παραστήσουν τις αρχαιότατα ελληνικές. Κάπως έτσι, δηλαδή με μπόλικη αφιλολόγητη ιδεολογική βία, αποφασίστηκε κάποτε ότι το «μπισίκι» της ρουμελιώτικης ντοπιολαλιάς (η «σαρμανίτσα», για να την ονομάσουμε με ένα ακόμη δάνειο, οικειότερο πλην, παραδόξως, αλεξικογράφητο) είναι λέει άθροισμα του «παις» και του «οίκος».

Κι αν εκτός από περίεργο μάτι έχει κανείς και πρόθυμο αυτί –και εφόσον βέβαια αποφασίσει να πετάξει από πάνω του την πνιγηρή αρματωσιά των ιδεολογημάτων του και να αρνηθεί το αριστοκρατικής κοπής στερεότυπο σύμφωνα με το οποίο ο γύρω κόσμος είναι ένα σχεδόν αφασικό νήπιο– θ' ακούσει, από το στόμα των παιδιών ας πούμε, κάποιες καινούργιες λέξεις που ίσως τον ξενίσουν στην αρχή, αλλά, αν το καλοσκεφτεί, θα δει ότι η παραγωγή τους δεν απιστεί στους κανόνες και ο ήχος τους δεν «πικραίνει την ακοή». Κι ακόμη κι αν δεν υιοθετήσει τα νέα «πλάσματα», ίσως καταλήξει να αποδεχτεί ότι δεν ήταν βέβαια ο λαϊκισμός εκείνος που οδήγησε δύο μάστορες του στοχασμού, τον Πλάτωνα και τον Σολωμό, να μας συστήσουν ότι πρέπει να έχουμε πάντοτε τεταμένη την προσοχή μας όταν ερχόμαστε σε επαφή με τον δήμο. «Εμάνθανε το ελληνίζειν παρά των πολλών» μας βεβαιώνει ο πλατωνικός Σωκράτης, και ο ποιητής που τον τιμάμε σαν εθνικό ενώ περιφρονούμε τις σαφέστατες γλωσσικές του αντιλήψεις, επιμένει στον κορυφαίο «Διάλογο»: «Ωστόσο σου ξαναλέγω ότι ο διδάσκαλος των λέξεων είναι ο λαός».

Ο δήμος των παιδιών, λοιπόν, για τον οποίο εμείς οι ώριμοι έχουμε αποφασίσει, ερήμην του, ότι πάσχει από ανίατη λεξιπενία και από βαρύτερης μορφής ξενολατρία, συμβάλλει στη γλωσσική παραγωγή μάλλον περισσότερο απ' ό,τι οι μονότονα οδυρόμενοι. Και συμβάλλει με τον τρόπο που αρμόζει στην ηλικία του: παιχνιδιάρικα, αυθόρμητα, ανεμπόδια, δηλαδή φυσικά, χωρίς να τον κατατρύχουν ιδεολογικά φαντάσματα ή φιλολογικές φοβίες. Σκαρώνει έτσι λέξεις όχι απλώς εύηχες και χαριτωμένες, αλλά σαφείς και καιρίες, με την οικονομία τους και την απόλυτη συναρμογή τους με το πράγμα, την κίνηση ή την ιδιότητα που επιχειρούν να συλλάβουν και να περιγράψουν.

Δε μιλάω εδώ για τα «παιδιόπλαστα» της προσχολικής ηλικίας που δημιουργούνται κατά μόνας, από κάθε πειραματιζόμενο μπόμπιρα, αλλά για τα γλωσσικά δημιουργήματα της παιδικής μικροκοινωνίας, για τη συλλογική παραγωγή που αναπτύσσεται παντού όπου

τα παιδιά παίζουν, μαλώνουν, φιλιώνουν και καλούνται να συνεννοηθούν, δίνοντας ονόματα σε νέα, υλικά στοιχεία της καθημερινότητάς τους και σε νέες συμπεριφορές.

Δεν ξέρω αν οι λεξικογράφοι θα «νομιμοποιήσουν» ποτέ με το κύρος τους, φιλοξενώντας τη στις δέλτους της, τη λέξη «ατομιστία», που ακούω τον τελευταίο καιρό από την πιτσικαρία, πάντως οι διαπληκτιζόμενοι ανήλικοι παίκτες την έχουν ήδη νομιμοποιήσει στο δικό τους γηπεδάκι. Όταν τη λένε, ξέρουν απολύτως τι εννοούν, και ξέρουν επίσης ότι οι συμπαίκτες τους την κατανοούν πλήρως (όπως κι όταν χαρακτηρίζουν «χλατσωτό» το τρίποντο και «άμπαλο» τον άσχετο), άρα λοιπόν ο πρωταρχικός όρος, η συνεννόηση, εκπληρώνεται απροβλημάτιστα. «Ατομιστίες», λοιπόν, διαπράττει όποιος παίρνει την μπάλα και δεν τη δίνει ούτε από το δεξί του πόδι στο αριστερό του, είναι δηλαδή οι πράξεις του ατομιστή, την οποία ψέγει η νεόκοπη λέξη ακόμη και διά της καταλήξεώς της. Όχι, η «ατομιστία» δεν ταυτίζεται με τον οικείο μας «ατομισμό», και δεν μπορώ να σκεφτώ ποια άλλη λέξη (και όχι περιφραση) θα μπορούσε να την αντικαταστήσει. Έχει επίσης ο παιδικός δήμος το γνώρισμα να εξελληνίζει πιο γρήγορα απ' ό,τι ο ενήλικος που τον περιβάλλει (και εντέλει τού επιβάλλεται) τις ξένες λέξεις, όσες εκτελωνίζονται μαζί με κάθε εισαγόμενο παιχνίδι. Στη δική τους γλώσσα, τα περισσότερα δανεικά ουσιαστικά αρχίζουν να κλίνονται ελληνοπρεπώς σχεδόν εξαρχής –ενώ την ίδια ώρα εμείς οι μεγάλοι φτάνουμε να χρησιμοποιούμε άκλιτο, στον προφορικό και το γραπτό μας λόγο, ακόμα και το Μιλάνο ή το καζίνο.

Παντελή Μπουκάλα, Καθημερινή

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάσετε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

Αφού διαβάσετε το παραπάνω άρθρο, απαντήστε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

A. Γράψτε μια περίληψη του κειμένου (80-100 λέξεων).

25 ΜΟΝΑΔΕΣ

B1. Ποια κυρίαρχη αντίληψη για τη γλώσσα των νέων επιχειρεί να ανατρέψει ο αρθρογράφος; Ποια είναι η θέση του;

15 ΜΟΝΑΔΕΣ

B2. Με ποια επιχειρήματα προσπαθεί να καταρρίψει την κυρίαρχη αυτή αντίληψη;

10 ΜΟΝΑΔΕΣ

Γ1. Να σχηματίσετε από μία περίοδο λόγου με καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: πνιγνή, ερήμη, λεξιπενία, ξενολατρία

4 ΜΟΝΑΔΕΣ

Γ2. Να διακρίνετε τα συνθετικά μέρη των παρακάτω λέξεων του κειμένου: μοιρολογούν, ανελλιπώς, λεξιπλαστική, αφομοιώνονται, παραγωγή, διαπράττει

6 ΜΟΝΑΔΕΣ

Δ. Οι περισσότεροι νέοι στην καθημερινή τους επικοινωνία χρησιμοποιούν έναν ιδιόμορφο γλωσσικό κώδικα, που χαρακτηρίζεται από παραβιάσεις και αλλοιώσεις των γλωσσικών κανόνων, νεολογισμούς, ιδιωματικές εκφράσεις, συνθηματικό τόνο, ελληνοποίηση ξενικών όρων κλπ.

Να παρουσιάσετε σε ένα κείμενο (500-600 λέξεων) τις αιτίες του φαινομένου.

40 ΜΟΝΑΔΕΣ

ανεργίας έργα

Απόφοιτος του «Αθήνησι» Πανεπιστημίου είναι ο νέος. Τον είχα γνωρίσει καλά, στα τέσσερα χρόνια των σπουδών του – ζωηρό μυαλό, ικανός στο λόγο και στη γραφή, με γνώσεις και κρίση διόλου τυχαίες. Τις προάλλες, με πλησίασε και μου είπε, με την οικειότητα που δημιουργεί ο δεσμός δάσκαλου και φοιτητή:

-Μήπως θα μπορούσατε να μου βρείτε δουλειά νυχτοφύλακα σε κάποιον Οργανισμό ή εταιρία;

Δεν αστειευόταν διόλου. Παιδί πολύτεκνης οικογένειας, σπούδασε με πολλές δυσκολίες και, τώρα, προσπαθεί να συνεχίσει τις (μεταπτυχιακές) σπουδές του – γι' αυτό και ζητάει οποιαδήποτε εργασία, και μάλιστα νυχτερινή – μια και το εφόδιό του είναι ένα «χαρτί», που μένει χαρτί και μόνο...

Πόσες χιλιάδες, πτυχιούχοι και μη, νέοι και λιγότερο νέοι, βρίσκονται στην ίδια θέση, είναι πασιγνωστο. Οι παγεροί αριθμοί των στατιστικών λένε πως το ποσοστό ανεργίας στη Δυτική Ευρώπη φτάνει το 12% - κάπου 20 εκατομμύρια. Πιο «τυχεροί» εμείς, δεν έχουμε παρά «μόνο» 8% περίπου «εγγεγραμμένης ανεργίας» - ίσως 500.000 άτομα; Αλλά, κι απ' τους εργαζόμενους, πάμπολλοι ασκούν επαγγέλματα άσχετα με τις ειδικότητές τους και τα πτυχία τους, όπως οδηγού, εργάτη, φορτοεκφορτωτή, τυπογράφου, αποθηκάριου και τα παρόμοια. Που θα πει, μηδενισμός των χρόνων που σπούδασαν και εκμηδενισμός των πραγματικών ικανοτήτων τους...

Από παιδιά, στο σχολείο και στο σπίτι, μαθαίνομε και παπαγαλίζουμε τι σπουδαίο πράγμα είναι η εργασία. Ένα απ' τα πρώτα «είδωλα» των κοινωνιών στάθηκε ο ανθρώπινος μόχθος, που τιμήθηκε και υμνήθηκε, σ' όλες τις εποχές και τα συστήματα. Αλλά, δεν είναι διόλου λίγοι και όσοι είδαν την εργασία σαν κατάρα και Γολγοθά του ανθρώπινου γένους – που εργαζόμενο ασταμάτητα για να ζήσει, δεν προφταίνει να ζήσει πραγματικά.

Ευλογία ή κατάρα, αναγκαίο κακό ή απόλαυση, η εργασία απέκτησε στην εποχή μας ένα ακόμα «στίγμα»: έγινε απρόσιτη για εκατομμύρια ανθρώπους. Χρόνια και χρόνια, οι νέοι εργάζονται άμισθα (σπουδάζουν, μαθητεύουν σε τέχνες κτλ.), για να μπορέσουν να εργασθούν έμμισθα – κι όταν έρθει η ώρα να «θερίσουν τους γλυκείς καρπούς» του μόχθου τους, δεν βρίσκουν πού να εργασθούν.

Αλλά η απογοήτευση και η κατάθλιψη τους δε λιγοστεύει κι όταν βρίσκουν δουλειά – που, όμως, είναι ξένη με όσα έμαθαν και δεν οδηγεί διόλου προς τους στόχους που φιλοδόξησαν. Κοινότατος, βέβαια, ο τόπος πως η εργασία μπορεί να είναι χαρά, όταν ασχολείσαι με αυτό που αγαπάς και ξέρεις, μ' αυτό που ταιριάζει στην κλίση σου και στο «μεράκι» σου, μ' αυτό όπου έχεις «μυηθεί» και που άρχισες να το κατακτάς. Αλλά τι χαρά μπορεί να νιώσει ένας φιλόλογος, ένας μαθηματικός, ένας γεωπόνος, που αναγκάζεται να κάνει το γκαρσόνι ή το νυχτοφύλακα για τον επιούσιο; Και τι θα προσφέρει στο περιβόητο «κοινωνικό σύνολο», κάνοντας εργασία που αγνοεί και που μισεί, και μην κάνοντας την εργασία που γνωρίζει και λαχταρά; Μετρήθηκε τάχα πόση είναι αυτού του είδους η σπατάλη εργατικού δυναμικού αλλά και το «διαφεύγον κέρδος» από τη μη αξιοποίηση γνώσεων και σπουδαστικού χρόνου;

«Αν θες να συντρίψεις, να εξουθενώσεις έναν άνθρωπο... βάλε τον να κάνει μια δουλειά απόλυτα, ολότελα άχρηστη και παράλογη» (γι' αυτόν), έγραφε ο πολλά παρόμοια παθών Ντοστογιέφσκι.

Αυτή η «καταναγκαστική εργασία» σταλάζει μέσα του μίαν όλο και μεγαλύτερη αίσθηση αποτυχίας, απογοήτευσης, αυτοοικτιρμού, αποστροφής για τη διπλά άγονη δουλειά του, για τους άλλους, για τον εαυτό του ακόμα – που φτάνει στην οργή της εξανάστασης. Και – ποιος δεν το ξέρει; - η μη απασχόληση, η υποαπασχόληση, η ετεροαπασχόληση, η στρεβλή απασχόληση στοιχειοθετούν όχι μόνο «κατάρα» αλλά και μίαν απ' τις μεγαλύτερες θρυαλ-

Λίδες στα θεμέλια του κόσμου μας.

Μ, Πλωρίτη, Ανεργίας έργα (διασκευασμένο απόσπασμα)

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάσετε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

A1. Να αποδώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο του κειμένου σε 100 - 120 λέξεις.

ΜΟΝΑΔΕΣ 25

A2. "Αλλά η απογοήτευση και η κατάθλιψη τους δεν λιγοστεύει... από τη μη αξιοποίηση γνώσεων και σπουδαστικού χρόνου;": Με βάση την πιο πάνω παράγραφο να γράψετε τρία προβλήματα που προκαλεί στο άτομο και στο σύνολο η ετεροαπασχόληση.

ΜΟΝΑΔΕΣ 10

A3. "Οι παγεροί αριθμοί των στατιστικών λένε πως το ποσοστό ανεργίας στη Δυτική Ευρώπη φτάνει το 12% - κάπου 20 εκατομμύρια. Πιο «τυχεροί» εμείς, δεν έχουμε παρά «μόνο» 8% περίπου «εγγεγραμμένης ανεργίας» - ίσως 500.000 άτομα;": Η πιο πάνω είδηση αποτελείται (α) από το γεγονός (αντικειμενικό στοιχείο) και (β) από το σχόλιο (υποκειμενικό στοιχείο). Να τα διακρίνετε και να τα καταγράψετε.

ΜΟΝΑΔΕΣ 5

B1. Να ξαναγράψετε τις πιο κάτω φράσεις αντικαθιστώντας τις υπογραμμισμένες λέξεις με συνώνυμές τους, χωρίς να αλλάξετε το νόημα των φράσεων και το γραμματικό τύπο των λέξεων:

- οι νέοι εργάζονται άμισθα

- μετρήθηκε τάχα πόση είναι αυτού του είδους η σπατάλη;

ΜΟΝΑΔΕΣ 2

B2. Για κάθε ένα από τα ακόλουθα ρήματα να δώσετε ένα παράγωγο ουσιαστικό και ένα παράγωγο επίθετο: δημιουργεί, αναγκάζεται, γνωρίζει

ΜΟΝΑΔΕΣ 6

B3. Να δώσετε αντίθετα των πιο κάτω λέξεων: ταιριάζει, άγωνα

ΜΟΝΑΔΕΣ 2

Γ. Με αφορμή πρόσφατα δημοσιεύματα σχετικά με τα υψηλά ποσοστά ανεργίας στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να γράψεις μια ανοιχτή επιστολή (350-400 λέξεις) στον τύπο στην οποία να εκφράζεις, ως νέος, τις ανησυχίες σου για τις συνέπειες της ανεργίας στη χώρα μας και να εισηγείσαι τρόπους άμβλυνσης του φαινομένου.

ΜΟΝΑΔΕΣ 40

Πόσο ισχυρό είναι το «ισχυρό φύλο» σήμερα;

Γιατί οι άντρες, αν και ελέγχουν τη διακυβέρνηση, τη βιομηχανία και το νομικό σύστημα μιας χώρας, κατέχουν το υψηλότερο ποσοστό στην εγκληματικότητα; Γιατί το αντρικό φύλο ξεπερνά κατά πολύ το γυναικείο σε ποσοστό κοινωνικά αποτυχημένων, αν και οι μισθοί που εισπράττουν οι άντρες είναι κατά 25% υψηλότεροι από εκείνους των γυναικών; Αν οι άντρες είναι εκείνοι που ελέγχουν την κοινωνία μας, γιατί οι φυλακές είναι γεμάτες από αυτούς κυρίως; Γιατί οι άντρες αυτοκτονούν συχνότερα από τις γυναίκες; Φαίνεται πως το αντρικό φύλο θεωρείται ισχυρό, αλλά η άλλη πλευρά της δύναμης αυτής είναι η αποτυχία και, όπως συμβαίνει σε κάθε ανταγωνιστικό σύστημα, σε κάθε επιτυχημένο αντιστοιχούν πολλοί αποτυχημένοι.

Ας πάρουμε για παράδειγμα την ανεργία. Το πρόβλημα αυτό δεν έχει τις ίδιες επιπτώσεις στους άντρες και στις γυναίκες. Οι γυναίκες μπορεί να υποφέρουν κάτω από το βάρος της, αλλά δε θα στραφούν εναντίον της κοινωνίας κατηγορώντας την ότι δεν αναγνωρίζει την αξία τους. Αυτό συμβαίνει επειδή ανατράφηκαν για να είναι υπομονετικές και παθητικές; Αμφιβάλλω. Θεωρώ ότι οφείλεται στο ότι οι γυναίκες δεν πιστεύουν πως χρειάζεται να διαθέτουν οικονομική δύναμη προκειμένου να θεωρούν τον εαυτό τους χρήσιμο και ολοκληρωμένο. Ένα κορίτσι διαπαιδαγωγείται με την αντίληψη ότι σημασία έχουν οι ανθρώπινες σχέσεις και κυρίως η μητρότητα. Ένα αγόρι, αντίθετα, μαθαίνει ότι οι ανθρώπινες σχέσεις εξαρτιούνται από τη δύναμη και το χρήμα. «Ο Πατέρας υπάρχει για να φέρνει χρήματα στο σπίτι, ενώ οι γυναίκες είναι για να φροντίζουν τα παιδιά. Εγώ θα ήθελα να φροντίζω τα παιδιά μου, όταν θα μεγαλώσω, γιατί αλλιώς θα αισθάνομαι μόνος μου, αφού ολοκληρωμένη οικογένειά μου θα περνάει όμορφα στο σπίτι, ενώ εγώ θα πρέπει να φεύγω για τη δουλειά» ισχυρίζεται ένας εννιάχρονος από το Λονδίνο. Αυτό το παιδί έχει ήδη νιώσει άγχος για το ρόλο που πρέπει να παίξει στο μέλλον. Έχει καταλάβει πως για να είναι διαφορετικός από τα κορίτσια οφείλει να είναι μακριά από την οικογένειά του και να κερδίζει χρήματα. Ξέρει ότι οι μητέρες μπορούν να βρίσκονται κοντά στην οικογένεια αλλά οι άντρες όχι. Αντίθετα πρέπει να «αγοράσουν» τη θέση τους σ' αυτήν με τα χρήματα που θα κερδίσουν, αλλιώς είναι αποτυχημένοι.

Παλιότερα η κοινωνία προστάτευε τα αγόρια σε κάποιο βαθμό από τις συνέπειες της αποτυχίας με το μύθο ότι τα αγόρια είναι εξυπνότερα από τα κορίτσια. Τα αγόρια έπρεπε να ανταγωνίζονται μεταξύ τους αλλά δεν είχαν να ανταγωνίζονται και τα κορίτσια. Κάθε φύλο ήταν προορισμένο για διαφορετικούς ρόλους και διαφορετικό τρόπο ζωής. Τώρα πλέον τα αγόρια δεν ανταγωνίζονται μόνο τα άλλα αγόρια για την κοινωνική επιτυχία και για μια καλή θέση στο σύνολο αλλά ανταγωνίζονται και τα κορίτσια. Οι άντρες διατηρούν ακόμη το πλεονέκτημα να κερδίζουν περισσότερα στη δουλειά και να ελέγχουν την κοινωνική ιεραρχία, αλλά ο δρόμος για την επιτυχία δεν είναι πια ο ίδιος.

Το να είσαι αγόρι δε σημαίνει ότι αυτόματα θα κατακτήσεις την οικονομική σου ανεξαρτησία. Για παράδειγμα οι αλλαγές στην εκπαίδευση τις τελευταίες δεκαετίες πρόσφεραν νέες ευκαιρίες σε όλα τα παιδιά. Μεγαλύτερο ποσοστό παιδιών από την εργατική τάξη ολοκληρώνουν την εκπαίδευσή τους με επιτυχία, αλλά τα κορίτσια είναι εκείνα που προοδεύουν πολύ πιο γρήγορα. Το 1987 ένα υψηλό ποσοστό κοριτσιών (κατά 17,9% υψηλότερο από το 1967) είχε πετύχει άριστους βαθμούς στις εξετάσεις του λυκείου. Το ποσοστό αυτό ήταν κατά 6,6% καλύτερο από αυτό των αγοριών. Τα αγόρια τα πηγαίνουν καλύτερα στα μαθηματικά, αλλά η διαφορά με τα κορίτσια περιορίζεται πολύ γρήγορα. Αντίστοιχες παρατηρήσεις σημειώνονται σε όλα τα εκπαιδευτικά συστήματα των ανεπτυγμένων χωρών. Η εξέλιξη αυτή έχει άμεσο αντίκτυπο και στον τομέα της απασχόλησης και της επαγγελματικής εξέλιξης, όπου οι γυναίκες διεκδικούν όλο και μεγαλύτερο ποσοστό συμμετοχής ακόμη και σε επαγγέλματα κατά παράδοση «αντρικά».

Αυτό που μένει για τους άντρες είναι ο αποκλεισμός η αποτυχία, η περιθωριοποίηση. Αν ένας άντρας δεν καταφέρει να κερδίζει αρκετά χρήματα, αποκλείεται από την παρέα των άλλων, ακόμη και από την οικογένεια. Η αδυναμία του να ανταποκριθεί στο ρόλο του «κουβαλητή» μπορεί να τον οδηγήσει στη βίαιη συμπεριφορά ή και στην αυτοκαταστροφή. Πολλοί είναι εκείνοι που στρέφονται κατά της κοινωνίας και της εξουσίας. Τέτοια συμπεριφορά είναι πιο πιθανό να ακολουθήσουν οι νεότεροι άνδρες που διαπιστώνουν γρήγορα πως η κοινωνία δεν τους εξασφαλίζει έναν τομέα στον οποίο να μπορούν να διοχετεύσουν το δυναμισμό τους. Αυτοί οι νέοι δεν είναι «απροσάρμοστοι». Αντίθετα, κατά έναν τρόπο προσαρμόζονται πολύ καλά! Έχουν μάθει ότι οι άντρες πρέπει να έχουν δύναμη και επειδή το σύστημα δεν τους επιτρέπει να έχουν αυτή τη δύναμη, δημιουργούν έναν καινούριο δικό τους κόσμο στον οποίο είναι οι μόνοι κυρίαρχοι.

αποσπάσματα από το βιβλίο
της Άντζελα Φίλιπς The trouble with boys

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάσετε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

1. Να γράψετε μια σύντομη περίληψη του κειμένου (80 λέξεις)
25 ΜΟΝΑΔΕΣ
2. Η συγγραφέας ξεκινάει με συνεχείς ερωτήσεις. Γιατί; Ποιος είναι ο στόχος της;
5 ΜΟΝΑΔΕΣ
3. Ποιο είναι κατά τη γνώμη σας το κεντρικό μήνυμα του κειμένου; Αποδίδεται μέσω του τίτλου του;
10 ΜΟΝΑΔΕΣ
4. Να γράψετε τα συνώνυμα των παρακάτω λέξεων του κειμένου: καινούριο, ιεραρχία, ανεξαρτησία, ανατράφηκαν, αντίστοιχες
5 ΜΟΝΑΔΕΣ
5. Να ετυμολογήσετε τις παρακάτω διπλά υπογραμμισμένες λέξεις του κειμένου: αποκλεισμός, ανταγωνίζονται, διαπαιδαγωγείται, αποτυχημένων, ανεργία
5 ΜΟΝΑΔΕΣ
6. Να γράψετε από μία πρόταση, όπου θα φαίνεται η σημασία, της κάθε υπογραμμισμένης λέξης που σας δίνεται: επιπτώσεις, εγκληματικότητα, διακυβέρνηση, προστάτευε, προοδεύουν
10 ΜΟΝΑΔΕΣ
7. Σε ένα κείμενο 400 λέξεων, χρησιμοποιώντας αντιθετικούς τρόπους σύνδεσης να παρουσιάσετε τη θέση της σύγχρονης γυναίκας, τις δυνατότητες που είχε παλιά και τις προοπτικές που υπάρχουν σήμερα.
40 ΜΟΝΑΔΕΣ

ρατσισμός και πολιτική ορθότητα

Οι καλοί τρόποι είναι απαραίτητο λιπαντικό στη μηχανή των ανθρώπινων σχέσεων. Είναι δύσκολο να δεχτεί κανείς ότι ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα το συμπέρασμα πρόσφατης έρευνας που κατατάσσει τους Έλληνες τελευταίους μεταξύ των λαών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο βαθμό ανεκτικότητας των ξένων. Δεν είναι δυνατόν να είναι οι Έλληνες πιο ρατσιστές από άλλους λαούς οι οποίοι έχουν κόμματα με πολυάριθμο λαϊκό έρεισμα και ιδεολογική σημαία τους τον ρατσισμό, όπως οι Γάλλοι ή οι Αυστριακοί. Καθώς οι Έλληνες είναι πρωτίστως ρηχός και ευμετάβλητος στις πεποιθήσεις του λαός, αποτελούν μάλλον άγονο έδαφος για ψυχοπαθολογικές ιδεοληψίες. Ο ρατσισμός απαιτεί ένα βαθιά ριζωμένο αίσθημα φυλετικής υπεροχής που δεν είναι σύμμετρο με την παράδοσή μας ούτε με το μεσογειακό χιούμορ μας. Αλλά εδώ και μερικά χρόνια που οι συνθήκες μάς έδωσαν την ευκαιρία να ελέγξουμε τα ανακλαστικά της ανοχής μας, βρισκόμαστε σε κρίση. Ο πανικός μας έναντι του άγνωστου Αλλού μεταμφιέζεται σε ρατσισμό και είναι στα πάνω του αυτή τη στιγμή. Ας μην ξεχνάμε πάντως ότι λαθρομετανάστευση δεν επιχειρούν οι πρόσβεις αλλά οι φουκαράδες και ανάμεσά τους και κακοποιοί. Όποιοι, λοιπόν, τη θεωρούν ασθένεια, ας παρηγορούνται τουλάχιστον ότι είναι από εκείνες που προκαλεί η καλοπέραση, όπως ο επίκτητος σακχαροδιαβήτης. Θα ζήσουμε μ' αυτήν ώσπου να αντιληφθούμε ότι οι πραγματικές συνέπειές της δεν αξίζει να μας στερούν την ανθρωπιά μας. Και τότε θα ξαναπέσει το θερμόμετρο του πανικού και κάτι που το λέμε φιλότιμο θα ξαναβρεί τον προσώρας χαμένο χώρο του στη συνείδησή μας.

Τι συμβαίνει λοιπόν και μια έρευνα μεταξύ των πολιτών της ΕΕ μάς τοποθετεί στα πιο ανήλιαγα υπόγεια του ιδεολογικού σκοταδισμού; Συμβαίνει ότι στη χώρα μας έχουμε ένα έλλειμμα πολιτικής ορθότητας στην παιδεία και κατ' επέκτασιν στην ιδεολογία μας. Κανείς δε μας μαθαίνει τι δεν πρέπει ποτέ να περνάει από τα χείλη μας, όταν έστω και σαν αστείο προσβάλλει την αξιοπρέπεια του άλλου, ή έστω και όταν ως σημερινό στερεότυπο έχει χάσει την αρχική κυριολεκτική του σημασία. Από τα πιο γνωστά παραδείγματα κλιμάκωσης της αρνητικής και μειωτικής σημασίας στερεοτύπων που χρησιμοποιούμε χωρίς να αισθανόμαστε διόλου ρατσιστές είναι τα σχετικά με τους τοιγγάνους, στα οποία η ελληνική γλώσσα έχει παγκόσμια αποκλειστικότητα: Κάτι τρέχει στα γύφτικα = ασήμαντο, ανάξιο λόγου. Γυφτιά = μικρόψυχη, ποταπή συμπεριφορά. Γύφτος = άθλιος, τοιγκούνης, κακόγουστος. Γυφτόφατα = παρουσιαστικό κακόμορφο, βρώμικο, περιθωριακό, σαν του Γύφτου. Τα τελευταία χρόνια το ίδιο συμβαίνει με το Αλβανός. Αλλά, αν θυμηθούμε και άλλα, παλαιότερα του προσφάτως εκδηλωθέντος ρατσισμού μας, πάλι θα βρούμε το έλλειμμα της πολιτικής ορθότητας: χωριάτης, χωριατιά, καράβλαχος, βλαχαδερό, δεν είσαι άντρας ρε, αυτά τα κάνουν οι γυναikoύλες (αντρούληδες όμως δεν υπάρχουν, σε ανάλογα μειωτική χρήση του υποκοριστικού), σκουπιδιάρης, αρκουδιάρης (κατά το βρομιάρης - ποτέ όμως γιατρείάρης, αρχιτεκτονιάρης, πανεπιστημιάρης).

Θα πρότεινα να είμαστε λιγότερο υπεροπτικοί απέναντι στην πολιτική ορθότητα και μεγαθύμως να παραβλέπουμε τον υποκριτικό της καθωσπρεπισμό, ακόμη και όταν είναι εξόφθαλμος. Δεν με ενδιαφέρουν καθόλου τα πραγματικά αισθήματα που δημιουργώ στον δημόσιο ή ιδιωτικό υπάλληλο, στον γιατρό, στον κάθε επαγγελματία με τον οποίο συναλλάσσομαι. Με ενδιαφέρει όμως να εκπληρωθεί ο στόχος της συναλλαγής χωρίς κανείς από τους δύο να μειώσει με απρεπή συμπεριφορά τον άλλο. Οι καλοί τρόποι είναι απαραίτητο λιπαντικό στη μηχανή των ανθρώπινων σχέσεων.

(...)

Κανείς δεν αμφιβάλλει ότι ο φόβος του ξένου και οι ρατσιστικές συμπεριφορές που τον παρακολουθούν είναι βαθιά ριζωμένος στο νοητικό υπόβαθρο. (...) Αλλά υποτίθεται ότι αυτά τα πράγματα προλαβαίνει η παιδεία και λειαίνει ο πολιτισμός: δεν το λέμε φωναχτά

και κάνουμε ό,τι μπορούμε για να αποδείξουμε στον εαυτό μας ότι αυτές οι αταβιστικές αναπηρίες δεν επηρεάζουν τη στάση μας απέναντι σε κανέναν. Επιτέλους δεν είναι σπουδαίο κατόρθωμα να είμαστε ανεκτικοί με αυτούς και με αυτά που δεχόμαστε και ταυτιζόμαστε μαζί τους - ο πολιτισμός μας δικαιώνεται με τη στάση μας απέναντι σε αυτούς και σε αυτά που δεν μας αρέσουν ή, απλώς, μας είναι ξένα. Σύμφωνα, ο πολιτισμός είναι κατά κύριο λόγο μια κατασταλτική οργάνωση του βίου και γι' αυτό ενοχοποιείται για ποικίλες διαταραχές της ψυχικής υγείας. Ζούμε όμως στο πλαίσió του και κατά συνέπεια με τους όρους του. Η πολιτική ορθότητα είναι ένας από αυτούς και είναι επείγον να τον αξιοποιήσουμε.

Αντώνη Κωτίδη (καθηγητή Φιλοσοφικής Σχολής ΑΠΘ)

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάσετε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

1. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου (100 λέξεις περ.)
ΜΟΝΑΔΕΣ 25
2. Να δώσετε έναν αντιπροσωπευτικό τίτλο στο κείμενο.
ΜΟΝΑΔΕΣ 5
3. Να βρείτε τα αντώνυμα των παρακάτω λέξεων: άγωνα, έλλειμμα, υποκριτικά, απρεπή, ενοχοποιείται
ΜΟΝΑΔΕΣ 5
4. Να γράψετε πέντε προτάσεις με τις παρακάτω λέξεις: ανεκτικότητα, σκοταδισμός, στερεότυπο, υπεροπτικός, εξόφθαλμος
ΜΟΝΑΔΕΣ 5
5. Με αφορμή τα συχνά φαινόμενα ρατσισμού που έρχονται στη δημοσιότητα, και τις σχετικές για το θέμα συζητήσεις, να γράψετε ένα κείμενο για τον ημερήσιο τύπο, στο οποίο θα προτείνετε τρόπους για την αντιμετώπιση του φαινομένου, σε 450 λέξεις.
ΜΟΝΑΔΕΣ 40

άτομα με αναπηρίες

Δεν δέχομαι ότι είμαι αθλητής “της ζωής και της ψυχής”. Ούτε είμαστε αθλητές με ειδικές ανάγκες. Είμαστε άτομα με αναπηρία. Όλοι έχουμε ανάγκες. Και βέβαια δεν ντρέπομαστε για την αναπηρία μας.»

Μήπως όμως ντρέπεται η κοινωνία για κείνους; Και εμφανίζεται έτσι από αδιάφορη έως εχθρική, και πάντοτε ανάλογη στην πράξη; Και πώς τότε διαχωρίζονται στάσεις και συμπεριφορές διαφορετικές• και κυρίως: πώς μπορεί να φτάσει αυτό, αν φτάνει, ως τον ανάπηρο;

Διόλου εύκολο εντέλει. Οι συσσωρευμένες τραυματικές εμπειρίες από μια ζωή γεμάτη διακρίσεις, από το αδιάκριτο βλέμμα στο δρόμο ως τον απάνθρωπο γραφειοκρατικό μηχανισμό, των ασφαλιστικών ταμείων, του δημοσίου εν γένει, δύσκολα θα επιτρέψουν στον ανάπηρο να αφηθεί, τουλάχιστον σε πρώτη επαφή, σε μια χειρονομία αγάπης, σ' ένα βλέμμα ενθαρρυντικό, ή και θαυμαστικό, πόσο μάλλον συμπνετικό.

Συμπνετικό; Όμως τη συμπόνια κατά κανόνα δεν θα τη δεχτεί, ίσως ποτέ, ακόμα και μετά την πρώτη και την πολλοστή επαφή. Κάτι ασύμπτωτο υπάρχει εδώ: απ' τη μια η δικαιολογημένη άρνηση του ανάπηρου να δεχτεί τη συμπόνια κι από την άλλη η επίσης δικαιολογημένη συμπόνια απέναντι στον ανάπηρο, η οποία αυτόματα υποβάλλει συμπεριφορές μη ελεγχόμενες, έστω και μόνο γιατί υπακούνε σε στερεότυπα. Και τότε πια αυτό το ασύμπτωτο θα διαιωνίζει, τρόπον τινά, και θα επαυξάνει τη δυσπιστία και κατά συνέπεια την άρνηση απ' τη μεριά του ανάπηρου, κάτι που με τη σειρά του θα επαυξάνει τη δυσκολία να βρει τη σωστή στάση και συμπεριφορά ο άλλος, με αποτέλεσμα έναν φαύλο κύκλο. Το μείον στον λογαριασμό θα είναι πάντοτε, πολύ απλά, ο πόνος τον οποίο θα εισπράττει ο ανάπηρος εκεί που του προσφέρεται αγάπη.

(...)

Τη Λίλα την ξέρω απ' το γυμνάσιο, είχε έρθει στα μισά της χρονιάς με το αναπηρικό της καροτσάκι, από πολιομυελίτιδα, μάθαμε, ένα πανέμορφο κορίτσι με δαιμονικό κέφι και χιούμορ. Μας περνούσε δύο χρόνια, χαμένα στα νοσοκομεία, αμέσως δέσαμε όλοι, στα χέρια την παίρναμε για κοπάνια, εγώ πηδούσα τη μάντρα με το καροτσάκι της, μου θυμίζει τώρα η ίδια, έπειτα ήρθε το καλοκαίρι, με καινούριες χειρουργικές επεμβάσεις, όμως: «Πιο γρήγορα» φώναζε η Λίλα όταν την έτρεχα με το καροτσάκι σαν σε ράλι στον παραλιακό στο Καλαμάκι --τόσο μυαλό είχαμε κι οι δυο...

Χαθήκαμε με τα χρόνια, ξαναβρεθήκαμε πέρσι, η Λίλα ίδια, γελαστή και φωτεινή, παρά τα χρόνια, παρά τους πόνους που μεγαλώνουν, δεν ξέρει πόσο θα περπατάει ακόμα, έτσι κι αλλιώς με το μπαστούνι πάει και με κάτι σιδερένιες κατασκευές που της κρατούν από πάνω ως κάτω τα πόδια• στο μεταξύ γυρνάει ακατάβλητη τα σχολεία και μιλάει στα παιδιά, την καλούν στα μουσεία να δει τις ράμπες κτλ., γράφει παιδικά βιβλία. Το καλοκαίρι ήρθε στο σπίτι μου, ήταν τις μέρες με τον μίνι καύσωνα, έφτασε κουρασμένη, είχε πάει και στο κολυμβητήριο το πρωί, ξέρει πως μόνο με τη συστηματική άσκηση θα παραμείνει όρθια, μπαίνει λοιπόν στο σπίτι, «είμαι πτώμα» λέει, «και έξαλλη αποπάνω, με έναν στην πίσω το πρωί, που μου είπε τη χοντράδα του»• «τι σου είπε, Λίλα;», «ότι θαυμάζει το κουράγιο μου, να πάω για κολύμπι μ' αυτό τον καύσωνα».

Γιατί πειράχτηκε, σχεδόν θύμωσε η Λίλα;

Ο Μιχάλης είναι μαύρος γεννημένος στην Ελλάδα, που τον ακούνε να μιλάει άψογα ελληνικά και ξαφνιάζονται• τους εξηγεί ότι γεννήθηκε εδώ: «παρ' όλα αυτά, μιλάς εξαιρετικά ελληνικά» του λένε. Εκτός από το ότι δεν είμαστε ακόμα εξοικειωμένοι με το θέμα των μεταναστών δεύτερης γενιάς, ειδικά στην περίπτωση του Μιχάλη το διαφορετικό χρώμα θα απορυθμίζει πάντοτε τον άλλον, θα γεννά σύγχυση και αμηχανία• θα λέει έτσι ο άλλος την αστόχαστη κουβέντα του, θα πληγώνεται ο --εκάστοτε-- Μιχάλης. Βέβαια, δεν είναι έτσι

απλά τα πράγματα, γιατί ο Μιχάλης διαβάζει αποπίσω, όχι αδικώς, και συμπόνια, συμπόνια για τον μαύρο, για τον μετανάστη, όπως τον νομίζουν, για τον και μαύρο και μετανάστη. Μπορούμε να δεχτούμε το δικίο οπωσδήποτε του Μιχάλη, που ενοχλούνταν, αλλά και του άλλου που ξενίζεται και οδηγείται σε γκάφα. Πολυτέλεια περίπου ανάρμοστη το «δικαίωμα» στην αμηχανία, πόσο μάλλον στον οίκτο, στη συμπόνια.

Ποια όμως η συνέχεια και γιατί • τι ενώνει τις δύο τόσο ανόμοιες περιπτώσεις, τον μαύρο Μιχάλη και την ανάπηρη Λίλα. Και οι δύο αρνούνται τη στάση που ξεκινάει από συμπόνια, ή που έχει μέσα της σίγουρα και συμπόνια. Δεν θέλουν να τους συμπονούν, λιγότερο τώρα ο μαύρος Μιχάλης, περισσότερο η ανάπηρη Λίλα.

Κι όμως, εγώ λόγου χάρη θέλω να με λυπούνται, ακόμα και σε μια γρίπη, ή για τη μέση μου που με ταλαιπωρεί κοντά δυόμισι δεκαετίες. «Εσύ το θέλεις, επειδή η αδυναμία σου ή και αναπηρία σου είναι παροδική • όταν όμως είναι κάτι μόνιμο, δεν είναι δυνατόν να σε λυπούνται συνέχεια» αντέτεινε ο Βαγγέλης, φίλος σε αναπηρικό αυτός. Όπως και ο Βασίλης, που ασχολείται με τον αθλητισμό: «Δεν ζήτησα βοήθεια • αν χρειαστώ, θα ζητήσω» είπε σχεδόν θυμωμένα σε κάποιον που έτρεξε να τον σηκώσει, όταν τον είδε που έπεσε με το αμαξιδιά του --και μάλιστα όχι κάπου στο δρόμο, αλλά σε κάποια αθλητική διοργάνωση, σε οικείο δηλαδή περιβάλλον, και ανάμεσα σε άλλους αναπήρους. Όμως, αυτό που έκανε τον γλυκύτερο και πράο Βασίλη να θυμώσει είναι κάτι που θα το 'κανα αυθόρμητα κι εγώ, αν έβλεπα οποιονδήποτε να πέφτει στο δρόμο. Κι αυτό που θα έκανα εγώ θα ήθελα πάρα πολύ, εννοείται, να το έκαναν, σε αντίστοιχη κατάσταση, και σ' εμένα. Υπάρχει βέβαια διαφορά: ο ανάπηρος, με όσα τραυματικά έχει βιώσει, έχει γίνει ιδιαίτερα ευαίσθητος απέναντι σε κάθε χειρονομία που (θα θεωρήσει αυτός ότι) δηλώνει διάκριση, με άλλα λόγια ότι τον λυπούνται.

Συμπόνια και υποτίμηση

Ωστόσο, όλη η γνώση του κόσμου πως ο ανάπηρος δεν θέλει να τον λυπούνται, άρα δεν πρέπει να εκδηλώσουμε καθόλου οίκτο κτλ., μοιραία είναι γνώση εγκεφαλική, που δεν συναντιέται δηλαδή με δικά μας συναισθήματα, που βρίσκεται δηλαδή μονίμως σε δυσαρμονία με τα συναισθήματα και τις πράξεις μας, γενικότερα με τη στάση μας απέναντι στον ανάπηρο. Που ξέρουμε ότι τον οίκτο τον διαβάζει και με τις δυο του σημασίες, και σαν συμπόνια και σαν υποτίμηση • ακόμα χειρότερα, τις δύο σημασίες τις κάνει, όχι άδικα πολλές φορές, μία: υποτίμηση. Και πλέον δεν τη θέλει τη συμπόνια, γενικά.

Οφείλουμε τότε --και ιδιαίτερα όταν αγαπάμε-- να ελέγξουμε, και αισθήματα και στάση, να μη δείξουμε με κάποια μας πράξη οίκτο • όμως ο έλεγχος, αν είναι πάντοτε εφικτός, οδηγεί συχνά σε αδεξιότητα, σε μικρότερη ή μεγαλύτερη γκάφα, που θα πληγώνει το άτομο ακριβώς που θελήσαμε λ.χ. να συνδράμουμε, ή απλούστατα να επικοινωνήσουμε μαζί του.

Σαν τελικό αποτέλεσμα μοιάζει να ανακυκλώνεται μια βεβιασμένη συμπεριφορά, με ό,τι συνεπάγεται αυτό. Γιατί και από τις δύο πλευρές έχει καταργηθεί ο αυθορμητισμός, με τον έλεγχο συναισθημάτων που έχει ενεργοποιηθεί εκατέρωθεν, στο δώσε και στο πάρε.

Μοιάζει αδιέξοδο όλο αυτό, γιατί είναι πάντα σαν να λέμε εμείς στον άλλον πώς πρέπει να αισθάνεται, πράγμα άτοπο! Περιορίζομαι έτσι, και τότε επιμένω, να εξηγήσω πώς αισθάνομαι εγώ ο ίδιος, ώστε κατά το δυνατόν να μην πληγώνεται, να πάρει η ευχή, ο άλλος, ακόμα και από την αγάπη.

ΕΡΩΤΗΣΗ

Πολύς λόγος γίνεται στην εποχή μας για κοινωνική ισότητα και ανθρώπινα δικαιώματα, αλλά βλέπουμε ότι υπάρχουν άνθρωποι γύρω μας που είναι θύματα φυλετικού ή κοινωνικού ρατσισμού. Σ' ένα άρθρο αναφερθείτε σε περιπτώσεις τέτοιων ανθρώπων (στο κοινωνικό σας περιβάλλον) και περιγράψτε τον τρόπο που τους αντιμετωπίζει το κοινωνικό σύνολο, τα προβλήματα που τυχόν αντιμετωπίζουν ή που τυχόν δημιουργούν. Φροντίστε το άρθρο σας να έχει τίτλο και σαφή οπτική γωνία.

40 ΜΟΝΑΔΕΣ

Οι Έλληνες και η ξενοφοβία

Οι Έλληνες δεν είναι ρατσιστές. Τουλάχιστον αυτό πρεσβεύουν. Την εναντίωση στον ρατσισμό απαιτεί αυτό που αποκαλούμε ευαρέστως «πολιτικώς ορθό». Το «πολιτικώς ορθό», όμως, απαιτεί να πάμε και πιο πέρα, δηλώνοντας το απόλυτο ασυμβίβαστο ανάμεσα στις ιδιότητες του Έλληνα και του ρατσιστή.

Δεν συμεριζομαι αυτήν την εθνικά αυτάρεσκη πεποίθηση. Είναι, όμως, αλήθεια ότι δεν είναι πηγαία ρατσιστής ο Έλληνας, όπως είναι πολλοί άλλοι. Βέβαια, πολλοί δείκτες της κοινής γνώμης δείχνουν ότι η Ελλάδα είναι πολύ πίσω σε θέματα ανεκτικότητας του ξένου - εκείνου που έχει διαφορετική προέλευση ή πίστη και ανήκει σε διαφορετική παράδοση από εμάς. Ο μετανάστης, ειδικότερα, αντιμετωπίζεται με δυσπιστία ή και με εχθρότητα. Πολλοί συμπατριώτες μας θεωρούν ότι απειλείται η προσωπική ή η επαγγελματική τους ασφάλεια. Η εισροή ενός και πλέον εκατομμυρίου μεταναστών από γειτονικές χώρες μετά το 1990 δεν μπόρεσε να γίνει με απόλυτη τάξη και η απορρόφησή τους δεν γίνεται χωρίς προβλήματα. Τα προβλήματα, όμως, που δημιουργούνται δεν συγκρίνονται με αυτά που αντιμετωπίζουν άλλες χώρες στην Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως η Γαλλία και η Βρετανία, ή η Γερμανία, μεταξύ άλλων.

Επομένως μπορεί να υποστηριχθεί, βάσιμα, ότι η ελληνική κοινωνία δεν έδωσε μέχρι στιγμής δείγματα έκδηλου και μαζικού ρατσισμού. Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν υπήρξαν ή ότι δεν θα υπάρξουν κρούσματα συλλογικής, ξενοφοβής συμπεριφοράς. Εκδηλώσεις ξενοφοβίας σημειώθηκαν συχνά στην Αθήνα καθώς και στην επαρχία, έστω και σε περιορισμένη κλίμακα: καταλήψεις σχολείων σε ένδειξη διαμαρτυρίας για τη συστέγαση με παιδιά «ξένων», απομάκρυνση μεταναστών από συγκεκριμένη τοποθεσία κατόπιν «λαϊκής απαίτησης», επεισόδια και διαμαρτυρίες με αφορμή τη σημαιοφορία σε σχολικές παρελάσεις. Σημειώθηκε ακόμη και φόνος αλβανού μετανάστη μετά τη νίκη της αλβανικής επί της ελληνικής ποδοσφαιρικής ομάδας.

Αυτά τα επεισόδια, όμως, είναι περιορισμένης κλίμακας. Η κοινή γνώμη στην Ελλάδα δεν είναι ρατσιστική. Δεν απαντάται πηγαία ξενοφοβία, ορμέμφυτο μίσος κατά του ξένου στην Ελλάδα. Ούτε είχαμε ποτέ φυλετικές ταραχές ή «μίνι πογκρόμ», όπως συμβαίνει σε ορισμένες πόλεις της Αγγλίας, όπου το ξυλοκόπημα Πακιστανών παίρνει τη μορφή συλλογικής διασκέδασης νεαρών ατόμων το Σαββατόβραδο.

Το πρόβλημα του ρατσισμού και της ξενοφοβίας στην Ελλάδα, ωστόσο, είναι υπαρκτό, έστω και αν δεν εστιάζεται στη γενική στάση των μελών της ελληνικής κοινωνίας. Και το πρόβλημα αυτό συνίσταται στην αγνόηση ή κατάφωρη παραβίαση των δικαιωμάτων των ξένων. Αυτό αφορά κατά κύριο λόγο τη συμπεριφορά των εκπροσώπων αρχών. Στην Ελλάδα η εξουσία δεν λαμβάνει υπόψη της τα φρένα που αποτελούν τα δικαιώματα του πολίτη, παρά μόνο αν ο τελευταίος διαθέτει αντιστηρίγματα. Ακόμη και η ελάχιστη δύναμη που έχει ο πολίτης ως ψηφοφόρος ή ως μέλος μιας ομάδας πίεσης είναι υπολογίσιμη για κάθε όργανο κρατικής εξουσίας. Το αντίθετο ισχύει για τον ξένο μετανάστη, ο οποίος είναι εντελώς εστερημένος τέτοιων αντιστηριγμάτων. Το γεγονός ότι και ο ξένος έχει δικαιώματα, έχει μόνο ακαδημαϊκό ενδιαφέρον για κάθε φορέα κάποιιας αρχής, είτε αυτή είναι δημοτική είτε σχολική είτε αστυνομική.

Το πόσο απροστάτευτος είναι ο ξένος μετανάστης και το γεγονός ότι αυτό συνδέεται άμεσα με τον ρατσισμό το έδειξε ανάγλυφα το πρόσφατο επεισόδιο που συντάραξε το πανελλήνιο σχετικά με τη Βουλγάρα μαθήτριά στην Αμάρυνθο. Η ίδια δεν φαίνεται να έπεσε θύμα άμεσα ρατσιστικής συμπεριφοράς των συμμαθητών της. Δεν εντοπίζεται εκεί ο ρατσισμός στην προκειμένη περίπτωση αλλά στη συσπείρωση της τοπικής κοινωνίας και των σχολικών αρχών υπέρ των «ημετέρων». Η προστασία των τελευταίων τούς φάνηκε αναγκαία και σχεδόν χωρίς κόστος, από τη στιγμή που υπάρχει ανάγκη λογοδοσίας στους «ημετέρους»

και καμία τέτοια ανάγκη ως προς την ξένη.

Αυτό είναι ένα μόνο παράδειγμα, ασφαλώς, το πιο κραυγαλέο παράδειγμα τέτοιας συμπεριφοράς, όμως, κάθε ξένος, που είναι νόμιμα εγκατεστημένος εδώ, έχει σχεδόν πάντα να διηγηθεί δικές του εμπειρίες άδικης συμπεριφοράς εκ μέρους οργάνων της κρατικής εξουσίας. Οι ίδιοι αυτοί ξένοι αναγνωρίζουν παράλληλα το γενικότερο κλίμα εγκαρδιότητας και αλληλεγγύης που έχουν βρει στην Ελλάδα ανάμεσα σε κοινούς συνανθρώπους τους. Η παραβίαση των δικαιωμάτων τους από την εξουσία, που ενίοτε συνοδεύεται με χυδαίες ύβρεις, δεν αποτελεί, επομένως, δείγμα πηγαίου ρατσισμού, αλλά μάλλον θρασυδειλίας έναντι ανθρώπων που στερούνται της δυνατότητας να βρουν το δίκιο τους. Τα ίδια αυτά όργανα εξουσίας θα είχαν συμπεριφερθεί κατά πανομοιότυπο τρόπο σε έναν γηγενή Έλληνα, αν είχαν την αντίστοιχη βεβαιότητα ότι δεν έχει ούτε πολιτικό να τον στηρίξει ούτε άλλον τρόπο να κινήσει τον νόμο υπέρ αυτού.

Κατά συνέπεια, ο ανθρωπιστικός αγώνας κάθε υπεύθυνου πολίτη κατά της ξενοφοβίας και του ρατσισμού είναι συνυφασμένος με τον αγώνα εναντίον κάθε αυθαιρεσίας της πολιτικής εξουσίας, είτε έναντι ημεδαπών είτε έναντι αλλοδαπών. Ας μην ξεχνάμε, όμως, ότι οι τελευταίοι είναι τα πιο συχνά θύματά της, επειδή είναι εντελώς άοπλοι απέναντί της.

Δημήτρης Δημητράκος, ΤΟ ΒΗΜΑ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάσετε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

1. Να αποδώσετε περιληπτικά το παραπάνω κείμενο σε 120 λέξεις περίπου.

ΜΟΝΑΔΕΣ 25

2. Να προσδιορίσετε τον τρόπο ανάπτυξης της 3ης παραγράφου και να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

ΜΟΝΑΔΕΣ 10

3. Ποιος είναι ο ρόλος των εισαγωγικών («») που τίθενται σε ορισμένες λέξεις από το συγγραφέα; Να σχολιάσετε τρεις τέτοιες λέξεις με εισαγωγικά.

ΜΟΝΑΔΕΣ 10

4. Να δώσετε από μια συνώνυμη λέξη για τις παρακάτω λέξεις: πρεσβεύουν, πεποίθηση, συνδέεται, παραβίαση, πεύθουν.

ΜΟΝΑΔΕΣ 5

5. «...Μας πειράζουν όμως εκείνοι που βάφουν το σπίτι μας, μαζεύουν τα πορτοκάλια μας, συγυρίζουν την ακαταστασία μας, μοχθούν στις επαχθέστερες θέσεις της επιχείρησής μας, καθαρίζουν τα τζάμια των αυτοκινήτων μας στα φανάρια. Γιατί μας πειράζουν όμως; Ποια ακριβώς πλευρά της ζωής μας απειλούν; Και πόσο; ...» Απόσπασμα από το βιβλίο: Ο φόβος του ξένου των Α. Λυμπεράκη και Θ. Πελαγίδη.

Γράφετε ένα κείμενο 500 λέξεων περίπου, με τη μορφή άρθρου που θα δημοσιευτεί στην εφημερίδα καταρρίπτοντας την αντίληψη που έχει διαμορφωθεί σε αρκετούς Έλληνες και ιδίως νέους ότι οι ξένοι παίρνουν τις δουλειές των Ελλήνων με αποτέλεσμα οι τελευταίοι να μένουν άνεργοι.

ΜΟΝΑΔΕΣ 40

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΤΑ ΡΑΤΣΙΣΜΟΥ

Κάθε φορά που μιλάμε για «άτομα με ειδικές ανάγκες» εκείνο που φανερώνεται είναι το ηθικό, αισθητικό, πολιτισμικό σύστημα αξιών που θεμελιώνει την κοινωνία μας. Η Κίνηση Πολιτών Κατά του Ρατσισμού επιχείρησε σε ένα εξαιρετικό τριήμερο που διοργάνωσε με θέμα «Ο πολιτισμός κατά του ρατσισμού» να μιλήσει με το δικό της τρόπο για τα ζωτικά αυτά ζητήματα.

Παραδομένοι καθώς είμαστε στην ηγεμονία του κανονικού, όταν αναφερόμαστε στον ανάπηρο, είναι συνήθως μέσα από μια εικόνα ελλειμματικότητας. Όχι διαφορετικός αλλά κατώτερος. Άλλος. Εξώκοσμος. Η τηλεόραση αναπαράγει και εντείνει τα στερεότυπα. Το άτομο με ειδικές ανάγκες προβάλλει σαν ένα ανυπεράσπιστο παιδί που, όταν δεν το αγνοούμε, πρέπει να το προστατεύσουμε ή να το δαιμονοποιήσουμε. Οίκτος, απαξίωση, απώθηση, άρνηση. Αρνούμενοι τον ανάπηρο, είναι σαν να απομακρύνουμε από τον ορίζοντά μας την έλλειψη, το γήρας, τη φθορά. Ασυνείδητα είναι σαν να καθησυχάζουμε τον εαυτό μας «εμείς είμαστε πλήρεις, απεγάδιαστοι».

Η εκδήλωση που οργανώθηκε τέλη Μαΐου στο Μουσείο Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αθηνών προσέφερε μια μοναδική ευκαιρία ανατροπής των βάνανυσων αυτών στερεοτύπων. Τα ίδια τα άτομα με ειδικές ανάγκες μάς ταξίδεψαν στο μακρινό ταξίδι των δυνατοτήτων τους. Στο βίντεο που παρουσίασε η πρόεδρος της Εταιρείας Προστασίας Σπαστικών παρακολουθήσαμε τις δημιουργικές τους δυνατότητες. Στο Καλλιτεχνικό και Βιωματικό Σεμινάριο του Προγράμματος Ανοιχτή Σκηνή, για πέντε μέρες Άγγλοι, Ιρλανδοί, Σκοτσέζοι, Έλληνες, καλλιτέχνες, εκπαιδευόμενοι, ασθενείς, ακροατές, ανάπηροι και αρτιμελείς συμμετέχουν στην πρόκληση μιας συνδημιουργίας στο Χορό, το Θέατρο, τη Μουσική, τη Σκηνογραφία, την Αφήγηση. Το στοιχείο κερδίζεται. Οι διαχωρισμοί και οι ταμπέλες καταργούνται. Μόνο μια ιδιότητα παραμένει και κατισχύει. Εκείνη του δημιουργού.

Στη συνέχεια η εκδήλωση γέμισε από τη ζωντανή μουσική του συγκροτήματος «Αέρικα». Μια ομάδα παιδιών από το Ίδρυμα Θεοτόκος που εδώ και 10 χρόνια δουλεύει με τον εκπαιδευτικό Κ. Α. Το μπουζούκι, οι κιθάρες, τα τύμπανα, οι εξαισίες μουσικές, οι μαγικές φωνές. Το μεράκι και η επιμονή και η ομαδική δουλειά και η αγάπη της μουσικής έκφρασης που λυτρώνει και σώζει και υπερβαίνει τις αναπηρίες και όλα τα σκεπάζει. Όλα.

Η δημιουργία δεν είναι προνόμιο της ευρύτερης ομάδας. Ανθεί με έναν μοναδικό τρόπο και εκεί, στην περιφέρεια. Εκεί όπου εδράζεται η λεγόμενη διαφορά. Δεν μπορεί να υπάρξει δημιουργία, κουλτούρα, πολιτισμός, χωρίς τον «άλλον», τον «διαφορετικό». Αν αποκλείσεις το στοιχείο του «άλλου» στον πολιτισμό, έχασες τον πολιτισμό. Η κουλτούρα του διαφορετικού είναι αναγκαία, για να μπορέσει να υπάρξει η κουλτούρα του ομοίου. Η κουλτούρα, όπως και το «εγώ», δεν συγκροτείται μέσα στον καθρέφτη αλλά μέσα στο βλέμμα του άλλου. Σήμερα που η πολιτιστική έκφραση απειλείται από τον εγκλωβισμό της είτε σε εθνικιστικά στερεότυπα, είτε σε εισαγόμενους κανόνες, δεν μπορεί να υπάρξει πολιτισμός χωρίς να αφουγκράζομαι αυτό το «άλλο», χωρίς να επιτρέπω στο «άλλο» να ακουσθεί, να ομιλεί και να δημιουργεί.

Η ενθάρρυνση ενός τέτοιου βλέμματος δεν είναι μόνον θέμα ανθρωπιστικής πρακτικής, είναι προάσπιση και ανάπτυξη της ίδιας της έννοιας της κουλτούρας. Με αυτή την έννοια, η εκδήλωση της Κίνησης Πολιτών Κατά του Ρατσισμού δεν αφορούσε τα άτομα με ειδικές ανάγκες. Αφορούσε τον ίδιο τον πολιτισμό.

Φωτεινή Τσαλικογλου, ΤΑ ΝΕΑ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάσετε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

A. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου (100-110 λέξεις).

ΜΟΝΑΔΕΣ 25

B1. «Δεν μπορεί να υπάρξει δημιουργία, κουλτούρα, πολιτισμός, χωρίς τον «άλλον», τον «διαφορετικό». Αν αποκλείσεις το στοιχείο του «άλλου» στον πολιτισμό, έχασες τον πολιτισμό»: Να αναπτύξετε σε μία παράγραφο 80-100 λέξεων το περιεχόμενο του παραπάνω αποσπάσματος.

Να επισημάνετε τον τρόπο οργάνωσης της παραπάνω είδησης.

ΜΟΝΑΔΕΣ 5

B2. Ποια από τα παρακάτω «αστέρια» (εγγύτητα, εκκρεμότητα, επικαιρότητα, εκρηκτικότητα, σπουδαιότητα, συνέπειες, σπανιότητα, συγκίνηση) διαθέτει η είδηση που διαβάσατε; Να αιτιολογήσετε τις επιλογές σας.

ΜΟΝΑΔΕΣ 5

B3. Η Κίνηση Πολιτών Κατά του Ρατσισμού επιχείρησε σε ένα τριήμερο που διοργάνωσε με θέμα «Ο πολιτισμός κατά του ρατσισμού» να μιλήσει με το δικό της τρόπο για τα προβλήματα των ατόμων με ειδικές ανάγκες.

Να σχολιάσετε την παραπάνω είδηση, χρησιμοποιώντας κάθε φορά διαφορετικό είδος σχολίου: (i) επίθετο, (ii) επίρρημα, (iii) προσωπικό λεκτικό σχόλιο, (iv) ξένο σχόλιο, (v) σημεία στίξης, (vi) συντακτική σειρά των λέξεων.

ΜΟΝΑΔΕΣ 5

B4. Να μετατρέψετε την ενεργητική σύνταξη σε παθητική και το ανάποδο (όπου χρειάζεται) στις παρακάτω περιόδους:

α. Η εκδήλωση προσέφερε μια μοναδική ευκαιρία ανατροπής των βάνουσων αυτών στερεοτύπων.

β. Το στοιχείο κερδίζεται. Οι διαχωρισμοί και οι ταμπέλες καταργούνται.

ΜΟΝΑΔΕΣ 5

B5α. Να γράψετε από ένα συνώνυμο για τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

αφεγάδιαστοι, προάσπιση, ηγεμονία, εντείνει, κατισχύει.

ΜΟΝΑΔΕΣ 5

β. Να γράψετε από ένα αντώνυμο για τις λέξεις του κειμένου:

έλλειψη, γήρας, φθορά, οίκτος, απαξίωση.

ΜΟΝΑΔΕΣ 5

Γ. Σε μια ομιλία που πρόκειται να εκφωνήσετε σε εκδήλωση που διοργανώνει το σχολείο σας, αφού εξετάσετε πώς αντιμετωπίζει η κοινωνία μας τα άτομα με αναπηρία, να διερευνήσετε το ρόλο της πολιτιστικής δημιουργίας στη συνολικότερη καταπολέμηση του ρατσιστικού φαινομένου.

ΜΟΝΑΔΕΣ 40

Ο φόβος του διαφορετικού και η ασφάλεια της ομοιότητας

Από τον Ξένιο Δία που προστάτευε τους ξένους και τον αρχαίο θεσμό της φιλοξενίας, που θεωρούσε το πρόσωπο του ξένου ιερό, έγινε ένα τεράστιο ψυχολογικό άλμα και το κοινωνικό - πολιτισμικό - ψυχολογικό μας εκκρεμές σήμανε την ώρα της ξενοφοβίας, όπως δείχνουν και τα αποτελέσματα της πρόσφατης έρευνας της Κάπα Research. Η Παγκόσμια Ημέρα Κατά του Ρατσισμού έρχεται να μας θυμίσει τα ίσα δικαιώματα των ανθρώπων κατ' αρχήν στη ζωή και στην αξιοπρέπεια και κατά δεύτερο λόγο να μας φέρει αντιμέτωπους με τα στερεότυπα και τις στάσεις μας απέναντι στους «διαφορετικούς».

Γενιές ολόκληρες Ελλήνων μεγάλωσαν με στερεότυπες απειλές του τύπου «φάε τη σούπα σου γιατί θα έρθει να σε πάρει ο γύφτος» ή «αν δεν κάτσεις καλά θα σε φάει ο αράπης», με παραδείγματα προς γνώση και συμμόρφωση από πολιτισμικές, κοινωνικές, θρησκευτικές ή άλλες μειονότητες. Στις ημέρες μας αυτές οι απειλές ξεθώριασαν και έχασαν την πειθώ που κάποτε είχαν αλλά αντικαταστάθηκαν από άλλες που αντλούν από διαφορετικές ομάδες. Οι σπόροι του ρατσισμού εμφυτεύονται από πολύ νωρίς στην κοινωνική συνείδηση του ατόμου και γίνονται μέρος της ψυχοσύνθεσής του και της στάσης του απέναντι στους άλλους. Γιατί όμως οι άνθρωποι γίνονται ρατσιστές; Γιατί κατά τα άλλα καλοί, κοινωνικοί, ανοιχτόκαρδοι και εξυπηρετικοί άνθρωποι γίνονται ξαφνικά εμπνευστές τέτοιων στερεότυπων απειλών και στη συνέχεια γίνονται δύσπιστοι και εχθρικοί απέναντι στους ξένους;

Ο φόβος του διαφορετικού και του αγνώστου αποτελεί τον καταλύτη μιας ψυχολογικής διαδικασίας που στηρίζεται στην αρχή της ομοιότητας. Οι όμοιοι με εμάς ανήκουν στην ίδια ομάδα και επομένως είναι ακίνδυνοι. Ο αλλιώτικος, ο ξένος, εμπεριέχει εξ ορισμού το διαφορετικό και κατ' επέκταση το επικίνδυνο. Ακόμη και αν ο φόβος της επικινδυνότητας απορριφθεί, ο διαφορετικός τρόπος ζωής και η εμφάνιση είναι αρκετά για να κριθούν κατώτερα από τα δικά μας και επομένως να απορριφθούν. Έτσι δημιουργούνται προκαταλήψεις που υψώνονται σαν φράγμα ανάμεσα στους διαφορετικούς ανθρώπους.

Ζούμε σε μια αυξανόμενη πολιτισμικά πλουραλιστική κοινωνία αλλά οι γονείς και οι δάσκαλοι μιλάνε πολύ λίγο στα παιδιά για τον ρατσισμό. Τα ερευνητικά δεδομένα δείχνουν ότι η στάση των ενηλίκων «δεν μιλώ για την προκατάληψη, άρα δεν υπάρχει» ουσιαστικά την ενθαρρύνει. Σε έναν ιδανικό κόσμο οι γονείς διδάσκουν στα παιδιά τους να έχουν πολιτισμική «αχρωματοψία» αλλά όταν οι γονείς παραμένουν σιωπηλοί κάποιοι άλλοι θα επηρεάσουν τα παιδιά. Τα παιδιά νιώθουν άνετα με παιδιά που είναι όμοια με αυτά και η παραμονή στην κοινή ομάδα τους δημιουργεί ένα αίσθημα ασφαλείας. Παραδόξως αυτό δεν ισχύει μόνο για ομοιογενείς ομάδες. Έτσι «δεμένες» ετερογενείς ομάδες σαν αυτές μιας σχολικής τάξης, όπου η έμφαση είναι στη φιλία και όχι στην εθνικότητα, μπορεί να εμπνέουν αίσθηση ασφαλείας. Έρευνες δείχνουν ότι η εχθρότητα απέναντι σε διαφορετικές ομάδες αρχίζει από πολύ νωρίς, από τριών μόλις ετών, και η πολιτισμική ταυτότητα της πλειονότητας αποφασίζει ποιος είναι έξω και ποιος μέσα. Ο παράγοντας-κλειδί για την πρόληψη του ρατσισμού είναι η συζήτηση γύρω από αυτόν. Η έλλειψη διαλόγου στο σπίτι και στο σχολείο ενθαρρύνει τα αρνητικά στερεότυπα.

Γονείς ή δάσκαλοι και παιδιά μπορούν να ξεκινήσουν τη συζήτηση για τις προκαταλήψεις, τον ρατσισμό και τον πολιτισμικό πλουραλισμό με τις παρακάτω ερωτήσεις: Τι σημαίνει πολιτισμικός πλουραλισμός; Γιατί είναι σημαντικός; Θέλεις να μάθεις παραπάνω πράγματα για άλλους ανθρώπους; Ποιους; Πώς μπορείς να το κάνεις; Τι σημαίνει «κοινωνική ομάδα», τι σημαίνει «κοινωνία» και ποιες άλλες λέξεις και έννοιες συνδέουμε μαζί τους; Τι σου αρέσει και τι όχι στη δική σου κοινωνική ομάδα; Πώς θα μπορούσαν οι άνθρωποι στη δική σου κοινωνική ομάδα ή χώρα να ζουν μαζί αρμονικά;

Βάρβογλη Λίζα, ΤΟ ΒΗΜΑ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάσετε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

A. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου σε 100-120 λέξεις.

ΜΟΝΑΔΕΣ 25

B1. «Οι σπόροι του ρατσισμού εμφυτεύονται από πολύ νωρίς στην κοινωνική συνείδηση του ατόμου». Να αναπτύξετε τις θέσεις σας αναφορικά με αυτήν την άποψη σε 80-100 λέξεις.

ΜΟΝΑΔΕΣ 10

B2. Με ποιον τρόπο οργανώνεται ο λόγος στην 3η § του κειμένου; Ποια τα δομικά της στοιχεία;

ΜΟΝΑΔΕΣ 5

B3. Να γράψετε συνώνυμα για τις παρακάτω λέξεις.

αλλιώτικος, επηρεάσουν, παραδόξως, ομοιογενείς, δεμένες, πλουραλισμό

ΜΟΝΑΔΕΣ 6

B4. Να εντοπίσετε τρεις περιπτώσεις χρήσης μεταφορικού λόγου.

ΜΟΝΑΔΕΣ 3

B5. «Σε έναν ιδανικό κόσμο οι γονείς διδάσκουν στα παιδιά τους να έχουν πολιτισμική «αχρωματοψία».

«Η έλλειψη διαλόγου στο σπίτι και στο σχολείο ενθαρρύνει τα αρνητικά στερεότυπα».

Να αναγνωρίσετε τη σύνταξη στις παραπάνω προτάσεις και να τη μετατρέψετε στην αντίθετή τους.

ΜΟΝΑΔΕΣ 6

Γ. Σε μια περίοδο αναβίωσης του ρατσισμού και του φανατισμού, κυρίως στην Ευρώπη, επιτακτικό αίτημα καθίσταται η ανάδειξη του σεβασμού στο διαφορετικό. Πρόκειται για τη θεμελιώδη αρχή της ανεκτικότητας, που σημαίνει αναγνώριση και σεβασμό της ιδιαιτερότητας του άλλου (φυλετικής, θρησκευτικής, πολιτιστικής κ.ά.), δηλαδή διαλλακτική αντιμετώπιση όποιου αποκλίνει από το σύνηθες, από το καθιερωμένο.

Σε ένα κείμενο που προορίζεται να εκφωνηθεί (400 λέξεων περίπου) προβληματιστείτε για τα ακόλουθα:

α) Ποια η σημασία, δηλαδή οι θετικές συνέπειες, του σεβασμού στο διαφορετικό στην επικοινωνία και στη συνεργασία μεταξύ των εθνών αλλά και μεταξύ των διάφορων κοινωνικών ομάδων και ατόμων στο εσωτερικό μιας κοινωνίας;

β) Ποιος ο ρόλος της εκπαίδευσης προς την κατεύθυνση της εδραίωσης της ανεκτικότητας;

ΜΟΝΑΔΕΣ 40

Φτωχός όποιος δεν έχει πρόσβαση στη γνώση

Τα δολάρια δεν είναι πια το μόνο στοιχείο που χωρίζει τους έχοντες από τους μη έχοντες. Αυτό είναι ήδη φανερό από μια προπαρασκευαστική διάσκεψη, που έγινε αυτή την εβδομάδα, στη Γενεύη, για τα θέματα που θα συζητηθούν στην πρώτη Παγκόσμια Σύνοδο Κορυφής για την Κοινωνία της Πληροφόρησης, το Δεκέμβριο του 2003.

Στην εποχή της επανάστασης της πληροφορίας, υπάρχουν πολλές ελευθερίες, κάποια αδελφοσύνη και καθόλου ισότητα. Η πρόσβαση στις πληροφορίες εξελίσσεται όλο και περισσότερο σε ζήτημα ζωτικής σημασίας για την ανάπτυξη και την ευημερία. Όμως η νέα διαίρεση του κόσμου δεν είναι μόνο ανάμεσα σε χώρες με υψηλή τεχνολογία και σε χώρες με χαμηλή τεχνολογία • υπάρχουν επίσης χώρες, που δε διαθέτουν τεχνολογία και οι προοπτικές τους είναι ζοφερές.

Κανείς δε διαφωνεί ότι υπάρχουν τεράστιες ανισότητες σε όλο τον κόσμο. Περίπου 1,3 δισ. άνθρωποι ζουν με λιγότερο από ένα δολάριο την ημέρα • σχεδόν ένα δισεκατομμύριο άνθρωποι είναι αγράμματοι • πάνω από ένα δισεκατομμύριο δεν έχουν πρόσβαση σε πόσιμο νερό • περίπου 800 εκατομμύρια λιμοκτονούν ή δεν έχουν αρκετά τρόφιμα και περίπου το 1/3 των ανθρώπων στα κράτη που τα Ηνωμένα Έθνη αποκαλούν λιγότερο ανεπτυγμένα, ενδεχομένως να μην φθάσουν ποτέ στο 40ό έτος της ηλικίας τους.

Ωστόσο, σήμερα, η πιο εντυπωσιακή διαίρεση του κόσμου είναι η ανισότητα στην πρόσβαση των πληροφοριών. Η νέα γραμμή φτώχειας χαράζεται από το πληκτρολόγιο του ηλεκτρονικού υπολογιστή. Μπορεί να πει κανείς, ποιος είναι πλούσιος και ποιος φτωχός από τη σύνδεσή του με το Ίντερνέτ.

Χάσμα στη γνώση

Κάθε χρόνο, ο δείκτης του ΟΗΕ για την Ανθρώπινη Ανάπτυξη αποκαλύπτει ότι περισσότερες χώρες ακολουθούν καθοδική πορεία απ' ό,τι τον προηγούμενο χρόνο. Δεκάδες χώρες παλινδρομούν, δεν προσδεύουν, σε όρους ανθρώπινης ανάπτυξης. Μια κρίσιμη αιτία είναι ότι διευρύνεται το χάσμα της γνώσης που αφορά στην πληροφόρηση, την εκπαίδευση και την πρόσβαση στην τεχνολογία.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η πληροφόρηση και η ελευθερία πάνε μαζί ή ότι η εκπαίδευση αποτελεί προϋπόθεση για πρόοδο. Η επανάσταση της πληροφορίας είναι ασύλληπτη χωρίς πολιτική δημοκρατία - και αντιθέτως. Ήδη, η διάδοση των πληροφοριών είχε άμεση επίπτωση στο βαθμό υπευθυνότητας και διαφάνειας των κυβερνήσεων ανά τον κόσμο. Είναι ευρέως αποδεκτή η άποψη ότι η παρεμπόδιση της ροής των πληροφοριών έχει ως επίπτωση την υποβάθμιση της ανάπτυξης. Παγκόσμια αλληλεξάρτηση σημαίνει ότι εκείνοι που λαμβάνουν και διανέμουν τις πληροφορίες υπερτερούν έναντι εκείνων, που τις περιορίζουν. Οι συνέπειες είναι εμφανείς σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης προσπάθειας.

Να αδράξει την ευκαιρία. Το ζητούμενο είναι πώς θα διευρυνθεί ο κύκλος εκείνων που θα έχουν πρόσβαση στις πληροφορίες, πώς θα είναι διαθέσιμη σε όλους τους ανθρώπους, είτε αυτοί ζουν στο βιομηχανικό κόσμο, είτε στον αναπτυσσόμενο κόσμο. Η δυνατότητα λήψης και αποστολής πληροφοριών μέσω ηλεκτρονικών δικτύων και η δυνατότητα κατανομής των πληροφοριών έχει καταστεί ήδη το νέο τεκμήριο ανάπτυξης.

Η τεχνολογία της επικοινωνίας και πληροφορίας έχουν τεράστιες δυνατότητες για την περαιτέρω διατήρηση της ανάπτυξης. Είναι υποχρέωσή μας να προωθήσουμε τη μεγαλύτερη, πιο ελεύθερη και δικαιότερη πρόσβαση του αναπτυσσόμενου κόσμου στην πληροφόρηση, που σημαίνει να βελτιώσουμε τις υποδομές του και να μοιραστούμε μαζί του την τεχνολογική πρόοδο.

Από την πλευρά τους, οι αναπτυσσόμενες χώρες πρέπει να ανοιχτούν στον έξω κόσμο, να δώσουν ελευθερία στα μέσα ενημέρωσης και να αντισταθούν στον κυβερνητικό έλεγχο και τη λογοκρισία. Οι διεθνείς οργανισμοί μελετούν ήδη πιλοτικά προγράμματα σε τομείς

όπως είναι η τηλεμάθηση, η τηλεϊατρική, τα πλάνα μικροδανεισμού, οι τραπεζικές συναλλαγές εκ του μακρόθεν, η περιβαλλοντική προστασία και διαχείριση. Ο αναπτυσσόμενος κόσμος οφείλει να αδράξει τέτοιες ευκαιρίες.

Shasi Tharoor (διασκευή)

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάσετε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

A. Να γράψετε μια περίληψη του κειμένου που μελετήσατε (100-120 λέξεων).

25 ΜΟΝΑΔΕΣ

B1. Να σχολιάσετε με 1 παράγραφο (100 περίπου λέξεις) την φράση του κειμένου: «Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η πληροφόρηση και η ελευθερία πάνε μαζί ή ότι η εκπαίδευση αποτελεί προϋπόθεση για πρόοδο».

10 ΜΟΝΑΔΕΣ

Γ1. Να γράψετε ένα συνώνυμο για τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

ευημερία =

αγράμματοι =

προοδεύουν =

αδράξει =

ζουν =

5 ΜΟΝΑΔΕΣ

Γ2. Να βρείτε την ετυμολογία των παρακάτω σύνθετων λέξεων:

λιμοκτονούν =>

πρόσβαση =>

τεχνολογία =>

τηλεμάθηση =>

συναλλαγές =>

5 ΜΟΝΑΔΕΣ

Δ. Σε ένα άρθρο (450-500 λέξεων) που θα δημοσιευτεί στη σχολική σας εφημερίδα να περιγράψετε τη σημασία της σύγχρονης τεχνολογίας για την πληροφόρηση και τη βελτίωση της Ποιότητας Ζωής και να υπογραμμίσετε πώς μπορεί η παιδεία να συμβάλει στην ορθή διαχείριση της τεχνολογίας.

40 ΜΟΝΑΔΕΣ

Ο ελεύθερος χρόνος στην εποχή της κρίσης

Η μεγαλύτερη ίσως κατάκτηση των εργαζομένων στις ευρωπαϊκές κοινωνίες ήταν η μείωση του εργάσιμου χρόνου και το δικαίωμα στον ελεύθερο χρόνο που, στο δεύτερο μισό του 20ού αιώνα, σηματοδότησαν μια πραγματική πολιτισμική επανάσταση.

Για πρώτη φορά στην ιστορία της ανθρωπότητας η υλική και συμβολική κυριαρχία της αμειβόμενης εργασίας κλονίστηκε ουσιαστικά στη σκέψη και την καθημερινή ζωή εκατομμυρίων εργαζομένων. Το τέλος της προτεσταντικής «ηθικής της εργασίας» και η μαζικοποίηση δικαιωμάτων και δυνατοτήτων -που έως τότε αποτελούσαν προνόμιο όσων βρίσκονταν στην κορυφή της κοινωνικής πυραμίδας- έκαναν τις μεταπολεμικές κοινωνίες να ονειρεύονται την οριστική απελευθέρωση του ατόμου από τους εργασιακούς καταναγκασμούς και την αναπαραγωγή της εργατικής δύναμης. Νέοι χωροχρόνοι ατομικής ελευθερίας, ανάπτυξης και αυτοπραγμάτωσης έκαναν την εμφάνισή τους. Η μόρφωση και η καλλιέργεια σε όλα τα στάδια της ζωής, η πολιτιστική συμμετοχή και έκφραση, η διασκέδαση και οι απολαύσεις, οι οικογενειακές και προσωπικές σχέσεις, οι διεκδικήσεις μεταύλιστικών αιτημάτων, κ.ά., αποτέλεσαν τις νέες ατομικές και συλλογικές προτεραιότητες. Ο ελεύθερος χρόνος, όπως συνοπτικά ονομάστηκαν τα ατομικά και συλλογικά ενδιαφέροντα των μεταβιομηχανικών κοινωνιών, έγινε ο προνομιακός κοινωνικός χρόνος της ατομικότητας και της κοινωνικής ένταξης, ενώ η αμειβόμενη εργασία έγινε το μέσο για τη συμμετοχή στην «κοινωνία τηςσχολής». Στο πλαίσιο αυτό η δημόσια συζήτηση (επιστημονική και μη) μετακινήθηκε από τα ζητήματα της σπάνης και της επιβίωσης στο κυρίαρχο ζήτημα της εποχής της αφθονίας: την επιδίωξη της ατομικής ευτυχίας.

Τριάντα χρόνια αργότερα, στη δεκαετία του 1990, το ερώτημα του «τέλους της εργασίας» επαναδιατυπωνόταν (1). Αυτή τη φορά όμως στην προοπτική της διόγκωσης της ανεργίας και της επισφαλούς απασχόλησης. Εκτοτε, οι απορρυθμίσεις των οικονομικών αγορών και η συρρίκνωση των κοινωνικών πολιτικών επαναφέρουν τα εργασιακά ζητήματα στο επίκεντρο της δημόσιας συζήτησης. Τα προβλήματα αφορούν τώρα την καθολική απαξίωση της αμειβόμενης επαγγελματικής εργασίας, καθώς η ενδημική απειλή της ανεργίας και η απορύθμιση της απασχόλησης διακυβεύουν την κοινωνική αξία της εργασίας. Οι εργαζόμενοι βρίσκονται πλέον αντιμέτωποι με την κοινωνική αχρηστία και τη συνακόλουθη επισφάλεια της κοινωνικής τους ένταξης. Η επιμήκυνση των ωρών εργασίας, το τέλος της συνταξιοδότησης στα 60, οι ευέλικτες εργασιακές σχέσεις, η υποκατάσταση της εργασίας από αυτοματοποιημένα συστήματα, κ.λπ., κρατούν χαμηλά την αξία της. Η εργασία εντατικοποιείται παραγωγικά αλλά απαξιώνεται κοινωνικά, με αποτέλεσμα αφενός να ενισχύεται η επιρροή της στην καθημερινότητα των εργαζομένων και, αφετέρου, να μειώνεται η ικανότητά της να εξασφαλίζει την κοινωνική ένταξη. Το παράδοξο αυτό γεγονός επιδρά δυσμενώς στην οργάνωση της καθημερινότητας και του βίου των εργαζομένων, καθώς και στη δυνατότητά τους να εξασφαλίσουν τους πόρους της συμμετοχής τους στη σφαίρα του ελεύθερου χρόνου.

Χάνοντας, όμως, τη δυνατότητα μιας αξιοπρεπούς εργασίας χάνουμε τη σημαντικότερη παρακαταθήκη του τέλους του 20ού αιώνα: Ο χρόνος της ζωής δεν μπορεί να ταυτίζεται με το χρόνο της εργασίας. Μπροστά σε αυτή την τεράστια απώλεια, ο λόγος της αριστεράς (ή καλύτερα η σιωπή της), σε διεθνές επίπεδο, αφήνει τους εργαζόμενους καθηλωμένους στην πλήρη αδυναμία να είναι απαιτητικοί ως προς τη φύση, το περιεχόμενο, τους σκοπούς και, σε τελική ανάλυση, το ίδιο το νόημα της εργασίας.

Αλεξάνδρα Κορωναίου

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάσετε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

Α. Να γράψετε μια περίληψη του κειμένου που μελετήσατε (100-120 λέξεων).

25 ΜΟΝΑΔΕΣ

Β1. Να σχολιάσετε σε 1 παράγραφο (100 περίπου λέξεις) την φράση του κειμένου: «ο χρόνος της ζωής δεν μπορεί να ταυτίζεται με το χρόνο της εργασίας».

10 ΜΟΝΑΔΕΣ

Γ1. Να γράψετε ένα συνώνυμο για τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: ενδημική απαξιώνεται εξασφαλίσουν παρακαταθήκη εργαζόμενοι

5 ΜΟΝΑΔΕΣ

Γ2. Να γράψετε την ετυμολογία των παρακάτω λέξεων:

επιμήκυνση απαξιώνεται εντατικοποιείται αξιοπρεπούς απορύθμιση

5 ΜΟΝΑΔΕΣ

Δ. Θα παρευρεθείτε σε μία εκδήλωση που διοργανώνει ο Δήμος της περιοχής σας με θέμα την αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου. Ετοιμάστε μία τοποθέτηση (450-550 λέξεων) όπου θα τονίζεται τη σημασία του ελεύθερου χρόνου για την εφηβική ψυχολογία και να πώς μπορεί η παιδεία να δώσει τις σωστές κατευθύνσεις.

40 ΜΟΝΑΔΕΣ

η αντικειμενικότητας της είδησης

Η επιδίωξη ή, έστω, η διακήρυξη της αντικειμενικότητας κατέχει πάντα μια καιρία θέση στη δημοσιογραφική δεοντολογία. Αναγράφεται σε όλους του Κώδικες Δεοντολογίας, συχνά στις προγραμματικές επαγγελίες, καμιά φορά και στις προμετωπίδες των εφημερίδων. Η βαρύνουσα σημασία που της αποδίδεται υπογραμμίζεται με την αντιδιαστολή ανάμεσα στην αντικειμενικότητα της ειδησεογραφίας και στον επιτρεπόμενο υποκειμενικό χρωματισμό της αρθρογραφίας. Και, βέβαια, υποτίθεται ότι αφορά όλα τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας, έντυπα, ραδιόφωνο, τηλεόραση, τώρα και ιστοσελίδες του Διαδικτύου. Παντού, τα γεγονότα υποτίθεται ότι εμφανίζονται όπως πραγματικά είναι χωρίς στρεβλώσεις, ανακριβείς προσθήκες ή σκόπιμες παραλείψεις.

Η εικόνα είναι ειδυλλιακή αλλά εξωπραγματική. Γιατί παραγνωρίζει τη σημασία της παρουσίασης του γεγονότος: το ίδιο γεγονός, χωρίς καμία αλλοίωση, έχει διαφορετική επίπτωση στη λεγόμενη κοινή γνώμη, ανάλογα με το πώς θα παρουσιασθεί. Άλλη σημασία αποκτά το γεγονός που παρουσιάζεται στην πρώτη σελίδα (ή στην αρχή της ροής των ειδήσεων) κι άλλη αυτό που πνίγεται σε κάποια εσωτερική σελίδα (ή ανάμεσα σε άλλες ειδήσεις), άλλη το γεγονός που θεωρείται άξιο να υπογραμμισθεί με πολύ χώρο ή χρόνο κι άλλη εκείνο που κάπου αναφέρεται παρενθετικά και συνοπτικά. Ακόμα, το μέγεθος των τυπογραφικών στοιχείων ή ο τίτλος, ο τόνος της φωνής του εκφωνητή ή του παρουσιαστή μπορούν να κάνουν το ίδιο γεγονός να φαίνεται διαφορετικό.

Ας παραδεχτούμε ότι αυτές οι παραβιάσεις της αντικειμενικότητας είναι, ως έναν βαθμό, αναπόφευκτες. Επιτέλους, η είδηση κάπως πρέπει να παρουσιασθεί και κάποιος πρέπει να αποφασίσει για τον τρόπο της παρουσίασής της. Με τι κριτήριο θα κριθεί η αντικειμενικότητα της παρουσίασης; (...)

Η κύρια μέθοδος κατασκευής γεγονότων παίρνει συχνά τη μορφή πρόβλεψής τους. (...) Ας πάρουμε, για παράδειγμα, μια αναγγελόμενη απεργία ή μια αναγγελόμενη πορεία κάποιου ορισμένου κλάδου, από τις συνηθισμένες, ας πούμε «ρουτίνας». Ως ένα μεγάλο βαθμό, η επιτυχία της εξαρτάται από τη δημοσιεύσιμη πρόβλεψη της επιτυχίας ή της αποτυχίας: η είδηση ότι «καθολική αναμένεται η συμμετοχή στη σημερινή απεργία» ή «μεγαλειώδης προβλέπεται η αυριανή πορεία» μπορεί να αποτελέσει σημαντική παρακίνηση για τους κάθε λογής διστακτικούς. (...)

Άλλωστε στα μέσα μαζικής επικοινωνίας αρέσει ο χαρακτηρισμός ως «τέταρτης εξουσίας» (παράλληλα προς τη νομοθετική, την εκτελεστική και τη δικαστική), γιατί τους αναγνωρίζει μια δύναμη επίδρασης στον δημόσιο βίο. Και εξουσία μεν σίγουρα υπάρχει, το ερώτημα είναι αν μπορεί να μπει στην ίδια μοίρα με τις άλλες τρεις. Γιατί, ενώ η δημοκρατική νομιμοποίηση των τριών άλλων εξουσιών στηρίζεται, άμεσα ή έμμεσα, στη λαϊκή κυριαρχία, μετέωρη παραμένει η νομιμοποίηση της εξουσίας που ασκούν τα μέσα μαζικής επικοινωνίας. (...)

Συνεπώς, επιβάλλεται η αφύπνιση της προσοχής των αναγνωστών ή των θεατών μπροστά σε κάποιες παγίδες που στήνονται καμιά φορά, ώστε ν' ακτινογραφείται η πραγματικότητα που συχνά συγκαλύπτεται ή εξωραϊζεται. Πάντως, σε κάθε περίπτωση, η ελευθερία του Τύπου και των άλλων μέσων μαζικής επικοινωνίας είναι αγαθό αναμφισβήτητο. Και τούτο γιατί, αν η ελευθερία του τύπου κρύβει κάποιους κινδύνους, η έλλειψή της είναι ένα κακό απόλυτο, όπως κάθε σύμπτωμα ολοκληρωτισμού.

Γιώργος Κουμάντος, από τον ημερήσιο τύπο

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάσετε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

A. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου σε 100 - 120 λέξεις.

ΜΟΝΑΔΕΣ 25

B.1. Να διατυπώσετε έναν τίτλο με σχόλιο κι έναν χωρίς σχόλιο για το κείμενο που σας δόθηκε.

ΜΟΝΑΔΕΣ 10

B.2. «Ο τόνος της φωνής του εκφωνητή ή του παρουσιαστή μπορεί να κάνει το ίδιο γεγονός να φαίνεται διαφορετικό». Χρησιμοποιώντας τη φράση αυτή ως θεματική περίοδο να αναπτύξετε μια παράγραφο με δικά σας παραδείγματα.

ΜΟΝΑΔΕΣ 10

B.3. εμφανίζονται, συνοπτικά, διαφορετικό, σημαντική, αναμφισβήτητο.

Να δώσετε για την καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου μια συνώνυμη και μια αντώνυμη.

ΜΟΝΑΔΕΣ 10

B.4. Με ποιον τρόπο οι λέξεις *γιατί*, *ενώ* της πέμπτης παραγράφου του κειμένου συνδέουν τις προτάσεις μεταξύ τους;

ΜΟΝΑΔΕΣ 5

Γ. Το σχολείο σας οργανώνει μια συνάντηση μαθητών - εκπροσώπων των σχολικών μονάδων της περιοχής σας. Στο πλαίσιο της εκδήλωσης αυτής να παρουσιάσετε μια εισήγηση σχετικά με την αναγκαιότητα της κριτικής ικανότητας του εφήβου και τους τρόπους με τους οποίους μπορεί αυτή να καλλιεργηθεί στη σύγχρονη κοινωνία της πληροφορίας. (450-550 λέξεις)

ΜΟΝΑΔΕΣ 40

Δουλεύοντας σαλονιού και κουζίνας, γωνία

Ευπνάει, φτιάχνει καφέ, χαζεύει τις πρωινές ειδήσεις και ετοιμάζεται να πάει στη δουλειά. Με τις πιτζάμες. Το γραφείο του είναι στο δωμάτιο, στη συμβολή του σαλονιού με την κουζίνα. Ανοίγει τον υπολογιστή, καλημερίζει τους συναδέλφους του και ξεκινά τη μέρα του. Είναι ένας τηλεργαζόμενος...

Με τον όρο «τηλεργασία» εννοούμε κάθε μορφή απασχόλησης, μερική ή ολική, που επιτρέπει στον εργαζόμενο να παράγει το έργο που του ζητήθηκε αποκλειστικά από το σπίτι ή από κάποιο χώρο που επιλέγει ο ίδιος, χρησιμοποιώντας τις δυνατότητες που προσφέρουν η πληροφορική, οι τηλεπικοινωνίες και οι νέες τεχνολογίες.

Παρ' ότι τα «σχήματα» με βάση τα οποία μπορεί να υλοποιηθεί η τηλεργασία είναι πολλά -στις ανεπτυγμένες χώρες του εξωτερικού υπάρχουν Telecentres και Televillages, εξοπλισμένες «κοινότητες» όπου δραστηριοποιούνται οι τηλεργαζόμενοι- στην Ελλάδα οι μόνες μορφές τηλεργασίας που υφίστανται είναι οι δύο απλούστερες: η home based teleworking (εργασία από το σπίτι, όπου ένας χώρος μετατρέπεται σε «γραφείο» και εξοπλίζεται αντίστοιχα με τηλέφωνα, fax, υπολογιστή, σύνδεση στο Διαδίκτυο) και η τηλεδιάσκεψη, όπου ο εργαζόμενος ή μια ομάδα εργαζομένων επικοινωνούν με τρίτους, αξιοποιώντας οθόνες προβολής και ηχητικά συστήματα.

Τα οφέλη της τηλεργασίας

Αν και στην τηλεργασία δραστηριοποιείται ένα μικρό κομμάτι εργαζομένων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (το Eurofound υπολόγιζε -και μάλιστα με την ευρεία έννοια της τηλεργασίας- το ποσοστό στο μάλλον υπερβολικό 7% για το 2005), η δυναμική της είναι αδιαμφισβήτητη.

Ωστόσο, η ευέλικτη μορφή της προξενεί αισθήματα ανασφάλειας τόσο στους εργαζόμενους όσο και στους εργοδότες, μια και οι μεν φοβούνται πως θα απασχολούνται όλη μέρα, ενώ οι δε πως οι υφιστάμενοί τους, που θα εργάζονται χωρίς επίτηρηση, θα τεμπελιάζουν.

Πρέπει επίσης να επισημανθεί πως στην τηλεργασία δεν υπάρχει η έννοια του εργατικού ατυχήματος, ενώ απουσιάζουν όλες σχεδόν οι εργασιακές πρόνοιες.

Οι υπέρμαχοι της τηλεργασίας έχουν να πουν πολλά για τα οφέλη της: ο εργαζόμενος δεν σπαταλά ώρες για τη μετακίνησή του, δεν εμπλέκεται σε φορτισμένες συναισθηματικά καταστάσεις (μπουτιλιάρισμα, ακραίες συμπεριφορές στον δρόμο) και καταλήγει να έχει μειωμένα επίπεδα άγχους.

Ο «περιορισμός» του, μάλιστα, στο σπίτι ή σ' ένα γραφείο τηλεργασίας ωφελεί και το περιβάλλον, αφού δεν το επιβαρύνει με ρύπους.

Παράλληλα, η τηλεργασία αποδεικνύεται συμφέρουσα και για τον εταιρικό προϋπολογισμό, αφού ο ιδιοκτήτης δεν χρειάζεται να δαπανά υπέρογκα ποσά για ενοικίαση και συντήρηση γραφείων, εξοπλισμό, λογαριασμούς.

Τέλος, φαίνεται να ευεργετεί ευπαθείς, περιθωριοποιημένες και απομακρυσμένες από τα αστικά κέντρα ομάδες πληθυσμού, αφού τους δίνει τη δυνατότητα να εργαστούν ανεξάρτητα από την κατάσταση τους ή την απόσταση.

Μικρά βήματα της Ελλάδας

Η τηλεργασία στην Ελλάδα εξακολουθεί να μη βρίσκει πρόσφορο έδαφος ανάπτυξης. Βασικό εμπόδιο έχει σταθεί το κενό ενός ξεκάθਾਰου θεσμικού πλαισίου που θα ορίζει το εργασιακό καθεστώς του εργαζομένου και τις υποχρεώσεις του εργοδότη.

«Το πολύ 50.000 Έλληνες»

Στην Ελλάδα φαίνεται πως η τηλεργασία αφορά ένα πολύ μικρό ποσοστό εργαζομένων που δεν ξεπερνά το 1% ή 1,5% του συνόλου του εργατικού δυναμικού. «Ουσιαστικά, μιλάμε για περίπου 50.000 άτομα και, φυσικά, αναφερόμαστε στους εργαζόμενους του ιδιωτικού τομέα.

Κάτια Αντωνιάδη, Ελευθεροτυπία (απόσπασμα)

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάσετε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

Α. Να γράψετε μια περίληψη του κειμένου που μελετήσατε (100-120 λέξεων).

25 ΜΟΝΑΔΕΣ

Β1. Να σχολιάσετε με 1 παράγραφο (100 περίπου λέξεις) τη φράση του κειμένου: «Η τηλεργασία στην Ελλάδα εξακολουθεί να μη βρίσκει πρόσφορο έδαφος ανάπτυξης».

10 ΜΟΝΑΔΕΣ

Γ1. Να γράψετε ένα συνώνυμο για τις παρακάτω υπογραμμισμένες λέξεις του κειμένου:

υπέρογκα	=
δραστηριοποιείται	=
εργοδότες	=
επιτήρηση	=
προξενεί	=

5 ΜΟΝΑΔΕΣ

Γ2. Να ετυμολογήσετε τις παρακάτω σύνθετες λέξεις του κειμένου

τηλεργασία	=>
επισημανθεί	=>
πρόσφορο	=>
εργοδότη	=>
ανασφάλειας	=>

5 ΜΟΝΑΔΕΣ

Γ3. Να γράψετε ένα αντώνυμο για τις παρακάτω υπογραμμισμένες λέξεις του κειμένου:

υπέρμαχοι	=
ευεργετεί	=
ευρεία	=
επιβαρύνει	=
ξεκάθαρου	=

5 ΜΟΝΑΔΕΣ

Δ. Σε ένα άρθρο σας (περίπου 550 λέξεων) που θα δημοσιευτεί στην ιστοσελίδα του ΟΑΕΔ προσπαθείτε να αναδείξετε τα προτερήματα της τηλεργασίας για τις αποκλεισμένες ομάδες από την αγορά εργασίας, χωρίς όμως να παραβλέπετε τα αρνητικά.

40 ΜΟΝΑΔΕΣ

άτομα με αναπηρίες

Ένα άτομο με αναπηρία θεωρείται, συνήθως, πως διαφέρει από το γενικό πληθυσμό (συναισθηματικά, σωματικά, ψυχολογικά) εξαιτίας κάποιου ατυχήματος, ασθένειας ή άλλων προβλημάτων. Στη χώρα μας, σύμφωνα με το νόμο, ως άτομα με ειδικές ανάγκες θεωρούνται όσοι έχουν σημαντική δυσκολία μάθησης και προσαρμογής εξαιτίας σωματικών, διανοητικών, ψυχολογικών, συναισθηματικών και κοινωνικών ιδιαιτεροτήτων. Γενικά ο όρος άτομα με ειδικές ανάγκες αναφέρεται σε παιδιά ή ενήλικες με ιδιαίτερες εκπαιδευτικές και κοινωνικές ανάγκες. Οι μεν εκπαιδευτικές τους ανάγκες δημιουργούνται από τη δυσκολία που αντιμετωπίζουν στο να παρακολουθούν και να επωφελούνται πλήρως από το γενικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα, οι δε κοινωνικές τους ανάγκες συνδέονται με διαταραχές της συμπεριφοράς ή συναισθηματικά προβλήματα τα οποία παρεμποδίζουν την προσαρμογή τους στο κοινωνικό σύνολο.

Είναι γεγονός πως τα άτομα με ειδικές ανάγκες συναντούν, συνήθως, εμπόδια στην εκπαίδευσή τους, στην επαγγελματική προετοιμασία τους και στην επαγγελματική τους ζωή τα οποία προέρχονται τόσο από τις ελλείψεις ή την ανεπάρκεια θεσμών και υπηρεσιών για αντιμετώπιση των ειδικών αναγκών τους, όσο και από τις στάσεις του κοινωνικού συνόλου απέναντί τους. Λόγω αυτών των εμποδίων συνήθως νιώθουν λιγότερο επαρκή από τους άλλους, στιγμιαία ή γενικά, ενώ παράλληλα αντιμετωπίζουν εντονότερα την προοπτική της μακροχρόνιας ανεργίας ή της μερικής απασχόλησης ή ακόμα της απασχόλησης σε εργασία χωρίς ενδιαφέρον. Το αποτέλεσμα είναι η δυσκολία ή και η αδυναμία ένταξης αυτών των ατόμων στην παραγωγική διαδικασία και η δυσκολία τους να λειτουργήσουν ως ανεξάρτητα μέλη της κοινωνίας. Άρα δεν μπορούμε να μιλάμε για κοινωνική ένταξη αν δεν επιτευχθεί πρώτα η επιτυχής μετάβαση των ατόμων με ειδικές ανάγκες στην αγορά εργασίας.

Πάντοτε, ιστορικά, αλλά πολύ περισσότερο στη σημερινή εποχή, οι άνθρωποι που δεν ανήκουν σε υψηλά κοινωνικά στρώματα αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην επαγγελματικής τους αποκατάσταση, έστω κι αν έχουν υψηλού επιπέδου εκπαίδευση. Όπως όμως προαναφέρθηκε, είναι σήνηθες οι άνθρωποι με αναπηρίες να συναντούν ειδικές δυσκολίες στην επαγγελματική τους ανάπτυξη, αν και πρέπει να επισημανθεί πως υπάρχουν πολλές διαφοροποιήσεις σε αυτή την πορεία ανάλογα με το είδος ή το βαθμό της όποιας αναπηρίας. Στην πραγματικότητα μάλιστα υπάρχουν έντονες διαφοροποιήσεις ακόμα και μεταξύ ανθρώπων με την ίδια αναπηρία όπως και μεταξύ των αναπήρων και των προσώπων του γενικού πληθυσμού.

Σίγουρα οι ανάπηροι έχουν συγκεκριμένες δυσκολίες και εμπόδια τα οποία λιγοστεύουν τις επιλογές σταδιοδρομίας τους καθώς η αναπηρία, πολλές φορές, μπορεί να είναι περιοριστική, για την εκπαίδευση, κατάρτιση ή εξάσκηση συγκεκριμένου επαγγέλματος. Οι άνθρωποι με αναπηρίες αντιμετωπίζονται όμως και με καχυποψία, από τους εργοδότες και με προκατάληψη από εκπαιδευτικούς και συμβούλους επαγγελματικού προσανατολισμού. Αναμφίβολα υπάρχει ο κίνδυνος του στιγματισμού.

Τέτοιες στάσεις ή απόψεις δείχνουν πια να εξομαλύνονται καθώς πολλές στερεοτυπικές αντιλήψεις μας αλλάζουν από την κοινωνική επαφή των αναπήρων με το γενικό πληθυσμό και το άνοιγμα της κοινωνίας για την υποδοχή κάθε συνανθρώπου μας. Σημαντικό είναι να μπορέσουμε, στο πλαίσιο της ένταξης των συμπολιτών μας με ειδικές ανάγκες, να μπούμε στη θέση τους. Οι λαθεμένες αντιλήψεις που έχουμε σχηματίσει ως κοινωνία (στερεότυπα) σίγουρα δεν βοηθούν την πορεία επαγγελματικής ανάπτυξης των αναπήρων. Τέτοιες αντιλήψεις μπορούν να οδηγήσουν (τους ίδιους τους ανάπηρους και τους γονείς -εκπαιδευτικούς - συμβούλους ΣΕΠ: α] σε πρόωρους αποκλεισμούς σταδιοδρομίας των ανθρώπων με αναπηρίες, β] σε δυσκολίες στη λήψη απόφασης (οι ανάπηροι έχουν λιγότερες ευκαιρίες να καλλιεργήσουν τη διαδικασία λήψης απόφασης), γ] χαμηλή αυτοεκτίμηση...

Σ.Κ. Κρασσάς, (διασκέυη)

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάσετε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

A. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε σε 100-120 λέξεις

ΜΟΝΑΔΕΣ 25

B1. Να αναπτύξετε σε μια παράγραφο 90-100 λέξεων το περιεχόμενο του παρακάτω αποσπάσματος του κειμένου: «Τέτοιες στάσεις ή απόψεις δείχνουν πια να εξομαλύνονται καθώς πολλές στερεοτυπικές αντιλήψεις μας αλλάζουν από την κοινωνική επαφή των αναπήρων με το γενικό πληθυσμό και το άνοιγμα της κοινωνίας για την υποδοχή κάθε συνανθρώπου μας».

ΜΟΝΑΔΕΣ 10

B2. Προτείνετε ένα τίτλο με σχόλιο κι έναν χωρίς σχόλιο.

ΜΟΝΑΔΕΣ 5

B3. «Οι άνθρωποι με αναπηρίες αντιμετωπίζονται όμως και με καχυποψία, από τους εργοδότες και με προκατάληψη από εκπαιδευτικούς και συμβούλους επαγγελματικού προσανατολισμού».

Να προσδιορίσετε το είδος της σύνταξης και να την μετατρέψετε χρησιμοποιώντας την άλλη φωνή από αυτή που βρίσκεται.

ΜΟΝΑΔΕΣ 5

B4. να γράψετε από ένα συνώνυμο για τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: σταδιοδρομία, προκατάληψη, μετάβαση, διαταραχές, στιγματισμού

ΜΟΝΑΔΕΣ 5

Γ Είναι αλήθεια πως μια από τις σοβαρότερες αιτίες της κοινωνικής απόρριψης ενός ατόμου είναι ο αποκλεισμός του από την αγορά εργασίας. Ποια προβλήματα αντιμετωπίζουν οι άνθρωποι που δεν απολαμβάνουν το δικαίωμα της εργασίας και ποια η σημασία του επαγγελματικού προσανατολισμού στην πρόληψη του παραπάνω φαινομένου; Το κείμενο να πάρει τη μορφή άρθρου σε τοπική εφημερίδα (450-500 λέξεις)

ΜΟΝΑΔΕΣ 40

Λεξιλογικές ασκήσεις

1) Γράψε στη σωστή πρόση τα παρακάτω ουσιαστικά:

στενού	(συγγενής)	=>	εκτελεστικού (όργανο)	=>
ομηρικούς	(ήρωας)	=>	ενεργά (μέλος)	=>
ισχυρούς	(άνεμος)	=>	γρήγορα (βήμα)	=>
μόνιμου	(κάτοικος)	=>	αμερόληπτους (κριτής)	=>
σεβάσμιου	(καλόγερος)	=>	μυστικούς (σύμβουλος)	=>
απότομους	(ανήφορος)	=>	ανεξάρτητων (εφημερίδα)	=>
ξένων	(γλώσσα)	=>	πυκνού (δάσος)	=>
ιλιγγιώδη	(ταχύτητα)	=>	αιώνιε (αντίπαλος)	=>
ορθών	(γνώμη)	=>	διεθνή (γεγονός)	=>
δικαιών	(κρίση)	=>	καυστικών (σχόλιο)	=>

2) Να εντοπίσετε τις εννοιολογικές διαφορές των παρακάτω λέξεων:

θαβάλω / θαβάλλω
 έβαλλα / έβαλα
 άμεσα / αμέσως
 τέλεια / τελείως
 έκτακτα / εκτάκτως
 παρήγα / παρήγαγα / έχει παραγάγει

3) Βάλε τα επίθετα στον κατάλληλο τύπο:

1. Το διαμέρισμά μας αεριζεται καλά, γιατί είναι (διαμπερής)
2. Οι χειροτέχνες μπορούν με υλικά να δημιουργούν αριστουργήματα. (ευτελής)
3. Αγόρασε και φόδρα, γιατί το ύφασμα είναι (διαφανής)
4. Διάβασα τα πορίσματα του συνεδρίου. (διεθνής)
5. Σου παραδίνω το γιο σου σώο και (αβλαβής)
6. Το εισόδημα του αρκούσε για την κάλυψη μόνο των αναγκών του. (στοιχειώδης)
7. Το πλήθος χειροκρότησε την προσπάθεια. (επιτυχής)
8. Οι μαθητές συμπαθούν τους καθηγητές. (επικειχής)

4) Οι λέξεις μέσα στις παρενθέσεις συγχέονται συχνά ως προς τη σημασία τους. Να συμπληρώσετε τα κενά με τη σωστή λέξη.

1. Έχει πολύ ισχυρή.....(βουλή, βούληση) και θα καταφέρει να νικήσει τον αντίπαλο του.
2. Η.....(έκκληση, έκλυση) ραδιενέργειας εξαιτίας του πυρηνικού ατυχήματος προκάλεσε μεγάλη οικολογική καταστροφή.
3. Τα κυβερνητικά μέτρα αποβλέπουν στην πρόοδο και την.....(ευμάρεια, ευημερία) του τόπου
4. Ο χώρος δεν προορίζεται για την.....(ρήξη, ρίψη) σκουπιδιών και μπαζών
5. Στην κουζίνα στοιβάζονταν.....(σωρός, σορός) τα άπλυτα πιάτα.
6. Η οικονομική κρίση που.....(υποφώσκω, υποβόσκω) στην παγκόσμια αγορά έκανε πολλούς επιχειρηματίες διστακτικούς.

Ο Δήμος Χλωπτσιούδης σπούδασε Ιστορία και εργάζεται ως φιλόλογος.

Ανήσυχος πολιτικά και κοινωνικά δραστηριοποιείται ως ενεργός πολίτης στα κοινωνικά κινήματα της Δυτικής Θεσσαλονίκης.

Διατηρεί το κοινωνικής και πολιτικής κατεύθυνσης ιστολόγιο *ο δείμος του πολίτη*, όπου αρθρογραφεί για σύγχρονα κοινωνικά και πολιτικά αδιέξοδα, και το ιστολόγιο *στη χώρα των κανιβάλων*, όπου δημοσιεύονται ολοκληρωμένες εργασίες και δοκίμιά του. Ποιήματα και πεζογραφήματά του δημοσιεύονται στον ιστότοπο *ποιητικές διαδρομές*

Έχει συγγράψει ιστορικές και κοινωνικές μελέτες, ενώ άρθρα του έχουν δημοσιευθεί στα *Ενθέματα* της Κυριακάτικης Αυγής, στο *txs.gr*, το *schooltime.gr*, το *protagon.gr* το *eklogika.gr* κ.α.

Έργα του που έχουν εκδοθεί είναι:
το πολιτικό δοκίμιο «η δημαγωγία της *δημοκρατίας*» (2009),
η δοκιμαϊκή μελέτη «Τοπική Αυτοδιοίκηση, προοπτικές ανάπτυξης των τοπικών κοινωνιών» (2011),
η συλλογή δοκιμίων «7 δοκίμια» (2013)
και η ποιητική συλλογή «η οργή της πεταλούδας» (2013)

Χλωπτσιούδης Δήμος
Έκφραση - Έκθεση Β' Λυκείου
κριτήρια αξιολόγησης

ISBN: 978-618-80951-0-6

© Χλωπτσιούδης Δήμος

© schooltime.gr

Οκτώβριος 2013

εκδόσεις: schooltime.gr
e-mail: info@schooltime.gr
url: www.schooltime.gr

εκδοτική επιμέλεια: Δήμος Χλωπτσιούδης
e-mail: chldimos@gmail.com
url: http://chldimos.blogspot.com

Τα ψηφιακό σχολικό βοήθημα διανέμεται δωρεάν αποκλειστικά από τον ψηφιακό τόπο του schooltime.gr.

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή του έργου (ολική, μερική ή περιληπτική), με οποιοδήποτε τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό ή άλλο, χωρίς τη γραπτή άδεια του εκδότη και τη σύμφωνη γνώμη του συγγραφέα.

ISBN: 978-618-80951-0-6

schooltime.gr